

Ohjeet

**Suuntaviivat 07/2020 rekisterinpitäjän ja henkilötietojen
käsittelijän käsitteistä yleisessä tietosuoja-asetuksessa**

Versio 2.0

Annettu 7. heinäkuuta 2021

Aiemmat versiot

Versio 2.0	7. heinäkuuta 2021	Ohjeet hyväksytyt julkisen kuulemisen jälkeen
Versio 1.0	2. syyskuuta 2020	Ohjeet hyväksytyt julkista kuulemistä varten

TIIVISTELMÄ

Rekisterinpitäjän, yhteisrekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteillä on ratkaiseva merkitys yleisen tietosuoja-asetuksen 2016/679 (GDPR) soveltamisessa, koska niissä määritetään, kuka vastaa erilaisten tietosuojasääntöjen noudattamisesta ja miten rekisteröidyt voivat käytännössä käyttää oikeuksiaan. Näiden käsitteiden täsmällisen merkityksen ja niiden oikean tulkinnan perusteiden on oltava riittävän selkeitä ja johdonmukaisia koko Euroopan talousalueella (ETA).

Rekisterinpitäjän, yhteisrekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteet ovat *toiminnallisia* käsitteitä, koska niillä pyritään jakamaan vastuut osapuolten todellisten tehtävien ja *itsenäisten* käsitteiden mukaan siten, että niitä olisi tulkittava pääasiassa EU:n tietosuojalainsäädännön mukaisesti.

Rekisterinpitäjä

Periaatteessa ei ole rajoitusta sen suhteen, minkä tyyppinen taho voi toimia rekisterinpitäjänä, mutta käytännössä rekisterinpitäjänä toimii yleensä organisaatio itse eikä organisaatiossa oleva henkilö (kuten toimitusjohtaja, työntekijä tai hallituksen jäsen).

Rekisterinpitäjä on elin, joka *päättää* tietyistä käsittelyn keskeisistä tekijöistä. Rekisterinpitäjän toimivalta voidaan määritellä laissa tai se voi perustua tapauksen tosiseikkojen tai olosuhteiden analyysiin. Tiettyjen käsittelytoimintojen voidaan katsoa liittyvän luonnollisesti kyseessä olevan yksikön rooliin (työnantaja käsittelee työntekijöidensä tietoja, kustantaja tilaajiensa tai yhdistys jäseniensä). Monissa tapauksissa sopimusehdot voivat auttaa rekisterinpitäjän tunnistamisessa, vaikka ne eivät olekaan ratkaisevia kaikissa olosuhteissa.

Rekisterinpitäjä määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot, toisin sanoen *miksi* ja *miten* tietoja käsitellään. Rekisterinpitäjän on päätettävä sekä tarkoituksesta että keinoista. Joitakin käytännönläheisempiä täytäntöönpanoon liittyviä näkökohtia (”muut kuin olennaiset keinot”) voidaan kuitenkin jättää henkilötietojen käsittelijän vastuulle. Rekisterinpitäjällä ei tarvitse olla tosiasialisesti pääsyä käsiteltäviin tietoihin, jotta häntä voitaisiin pitää rekisterinpitäjänä.

Yhteisrekisterinpitäjät

Yhteisrekisterinpitäjien tunnusmerkit voivat täytyä, jos käsittelyyn osallistuu useampi kuin yksi toimija. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa otetaan käyttöön yhteisrekisterinpitäjiä koskevat erityissäännöt ja luodaan puitteet niiden suhteelle. Yhteisrekisterinpitäjyyden yleinen kriteeri on kahden tai useamman yksikön yhteinen osallistuminen käsittelytoimen tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Yhteinen osallistuminen voi tapahtua kahden tai useamman yksikön *yhteisenä päätöksenä* tai kahden tai useamman yksikön *päätösten lähentämisenä*, jos päätökset täydentävät toisiaan ja ovat tarpeen käsittelyn suorittamiseksi siten, että niillä on konkreettinen vaikutus käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Tärkeä kriteeri on, että käsittely ei olisi mahdollista ilman molempien osapuolten osallistumista siinä mielessä, että osapuolten suorittamat käsittelyt ovat erottamattomasti sidoksissa toisiinsa. Yhteiseen osallistumiseen on sisällyttävä yhtäältä tarkoitusten ja toisaalta keinojen määrittäminen.

Henkilötietojen käsittelijä

Henkilötietojen käsittelijä on luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Henkilötietojen käsittelijäksi luokittelulle

on kaksi perusedellytystä: henkilötietojen käsittelijän on oltava rekisterinpitäjään nähden erillinen yksikkö ja sen on käsiteltävä henkilötietoja rekisterinpitäjän puolesta.

Henkilötietojen käsittelijä ei saa käsitellä tietoja muutoin kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti. Rekisterinpitäjän ohjeissa voidaan tosin jättää jonkin verran harkintavaltaa sen suhteen, miten parhaiten palvellaan rekisterinpitäjän etuja, jolloin henkilötietojen käsittelijä voi valita sopivimmat tekniset ja organisatoriset keinot. Henkilötietojen käsittelijä rikkoo kuitenkin yleistä tietosuojasetusta, jos se ylittää rekisterinpitäjän ohjeet ja alkaa määrittää käsittelylle omia tarkoituksia ja keinoja. Henkilötietojen käsittelijää pidetään tällöin rekisterinpitäjänä kyseisen käsittelyn osalta, ja sille voidaan määrätä seuraamuksia rekisterinpitäjän ohjeiden ylittämisestä.

Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välinen suhde

Rekisterinpitäjän on käytettävä ainoastaan henkilötietojen käsittelijöitä, jotka antavat riittävät takeet asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden toteuttamisesta, jotta käsittely täyttää yleisen tietosuojasetuksen vaatimukset. Huomioon otettavia tekijöitä voisivat olla henkilötietojen käsittelijän asiantuntemus (esim. turvatoimia ja tietoturvaloukkauksia koskeva tekninen asiantuntemus), henkilötietojen käsittelijän luotettavuus, henkilötietojen käsittelijän resurssit ja hyväksytyjen käytännesääntöjen tai sertifiointimekanismin noudattaminen.

Henkilötietojen käsittelijän suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn on sovellettava sopimusta tai muuta oikeudellista asiakirjaa, jonka on oltava kirjallinen (mukaan luettuna sähköiset muodot) ja sen on oltava sitova. Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä voivat päättää neuvotella omasta sopimuksestaan, joka sisältää kaikki pakolliset osat, tai tukeutua kokonaan tai osittain mallisopimuslausekkeisiin.

Yleisessä tietosuojasetuksessa luetellaan tekijät, joista on säädettävä tietojenkäsittelysopimuksessa. Tietojenkäsittelysopimuksessa ei kuitenkaan pitäisi pelkästään toistaa yleisen tietosuojasetuksen säännöksiä; sen sijaan siihen olisi sisällytettävä tarkempia, konkreettisia tietoja siitä, miten vaatimukset täytetään ja mitä turvallisuustasoa edellytetään käsittelysopimuksen kohteena olevan henkilötietojen käsittelyn osalta.

Yhteisrekisterinpitäjien välinen suhde

Yhteisrekisterinpitäjien on määritettävä avoimesti yleisen tietosuojasetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamista koskevat vastuualueensa ja sovittava niistä. Kunkin vastuualueen määrittelyssä on erityisesti otettava huomioon rekisteröityjen oikeuksien toteuttaminen ja tiedonantovelvollisuudet. Tämän lisäksi vastuunjaon olisi katettava muut rekisterinpitäjän velvoitteet, jotka koskevat esimerkiksi yleisiä tietosuojaperiaatteita, oikeusperustaa, turvatoimia, tietoturvaloukkauksista ilmoittamista koskevaa velvoitetta, tietosuoja koskevia vaikutustenarviointeja, henkilötietojen käsittelijöiden käyttöä, kolmansiin maihin siirtoja sekä yhteyksiä rekisteröityihin ja valvontaviranomaisiin.

Kunkin yhteisrekisterinpitäjän velvollisuutena on varmistaa, että sillä on käsittelylle oikeusperusta ja että tietoja ei käsitellä myöhemmin tavalla, joka on ristiriidassa niiden tarkoitusten kanssa, joita varten tiedot jakava rekisterinpitäjä alun perin keräsi ne.

Yleisessä tietosuojasetuksessa ei määritellä yhteisrekisterinpitäjien välisen järjestelyn oikeudellista muotoa. Oikeusvarmuuden vuoksi ja avoimuuden ja osoitusvelvollisuuden varmistamiseksi Euroopan tietosuojaneuvosto suosittelee, että tällainen järjestely tehdään sitovan asiakirjan, kuten sopimuksen

tai muun oikeudellisesti sitovan asiakirjan muodossa EU:n tai rekisterinpitäjiin sovellettavan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Järjestelyssä on otettava asianmukaisesti huomioon yhteisrekisterinpitäjien roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden, ja järjestelyn keskeinen sisältö on asetettava rekisteröidyn saataville.

Järjestelyn ehdoista riippumatta rekisteröidyt voivat käyttää oikeuksiaan suhteessa kuhunkin yhteisrekisterinpitäjään ja sitä vastaan. Järjestelyn ehdot eivät sido valvontaviranomaisia sen suhteen, onko osapuolia pidettävä yhteisrekisterinpitäjinä, eivätkä myöskään nimetyn yhteyspisteen osalta.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	8
I OSA – KÄSITTEET	9
1 YLEISIÄ HUOMIOITA	9
2 REKISTERINPITÄJÄN MÄÄRITELMÄ	10
2.1 Rekisterinpitäjän määritelmä	10
2.1.1 ”Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin”	11
2.1.2 ”Määritellään”	12
2.1.3 ”Yksin tai yhdessä toisten kanssa”	15
2.1.4 ”Tarkoitukset ja keinot”	15
2.1.5 ”Henkilötietojen käsittely”	18
3 YHTEISREKISTERINPITÄJIEN MÄÄRITELMÄ.....	19
3.1 Yhteisrekisterinpitäjien määritelmä	19
3.2 Yhteisrekisterinpitäjyyden olemassaolo.....	20
3.2.1 Yleisiä näkökohtia.....	20
3.2.2 Yhteisen osallistumisen arviointi.....	20
3.2.3 Tilanteet, joissa ei ole yhteisrekisterinpitäjää	25
4 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄN MÄÄRITELMÄ	26
5 KOLMANNEN OSAPUOLEN / VASTAANOTTAJAN MÄÄRITELMÄ.....	30
OSA II – ERI ROOLIEN SEURAUKSET	32
1 REKISTERINPITÄJÄN JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄN VÄLINEN SUHDE.....	32
1.1 Henkilötietojen käsittelijän valinta.....	32
1.2 Sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan muoto.....	33
1.3 Sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan sisältö	36
1.3.1 <i>Henkilötietojen käsittelijä saa käsitellä tietoja ainoastaan rekisterinpitäjän antamien dokumentoitujen ohjeiden mukaisesti (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan a alakohta)</i>	38
1.3.2 <i>Henkilötietojen käsittelijän on varmistettava, että henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet noudattamaan salassapitovelvollisuutta tai heitä koskee asianmukainen lakisäätäinen salassapitovelvollisuus (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan b alakohta)</i>	39
1.3.3 <i>Henkilötietojen käsittelijän on toteutettava kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklan (28 artiklan 3 kohdan c alakohdan) nojalla vaaditut toimenpiteet.</i>	39

1.3.4	<i>Henkilötietojen käsittelijän on noudatettava 28 artiklan 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja toisen henkilötietojen käsittelijän käytön edellytyksiä (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan d alakohta).</i>	40
1.3.5	<i>Henkilötietojen käsittelijän on autettava rekisterinpitäjää asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä täyttämään rekisterinpitäjän velvollisuuden vastata pyyntöihin, jotka koskevat rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan e alakohta).</i>	40
1.3.6	<i>Henkilötietojen käsittelijä auttaa rekisterinpitäjää varmistamaan, että 32–36 artiklassa säädettyjä velvollisuuksia noudatetaan (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan f alakohta).</i>	41
1.3.7	<i>Käsittelytoimien päätyttyä henkilötietojen käsittelijän on rekisterinpitäjän valinnan mukaan poistettava tai palautettava kaikki henkilötiedot rekisterinpitäjälle ja poistettava olemassa olevat jäljennökset (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan g alakohta).</i> ..	42
1.3.8	<i>Henkilötietojen käsittelijän on saatettava rekisterinpitäjän saataville kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen 28 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen osoittamista varten, ja sallii rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan h alakohta).</i> 43	
1.4	Tietosuojalainsäädännön vastaiset ohjeet.....	44
1.5	Jos henkilötietojen käsittelijä määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot	44
1.6	Alihankkijana toimivat käsittelijät	44
2	YHTEISREKISTERINPIDON SEURAUKSET	46
2.1	Yhteisrekisterinpitäjien vastualueiden määrittäminen läpinäkyvällä tavalla yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi	46
2.2	Vastuunjako on tehtävä järjestelyllä	49
2.2.1	Järjestelyn muoto	49
2.2.2	Velvollisuudet rekisteröityjä kohtaan	49
2.3	Velvoitteet tietosuojaviranomaisia kohtaan	51

Euroopan tietosuojaneuvosto, joka

ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä 'yleinen tietosuoja-asetus', 70 artiklan 1 kohdan e alakohdan,

ottaa huomioon ETA-sopimuksen sekä erityisesti sen liitteen XI ja pöytäkirjan 37, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 6 päivänä heinäkuuta 2018 annetulla ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 154/2018¹,

ottaa huomioon työjärjestyksensä 12 ja 22 artiklan,

ottaa huomioon, että näiden suuntaviivojen valmistelutyöhön kuului palautteen kerääminen sidosryhmiltä sekä kirjallisesti että sidosryhmätapahtumassa kiireellisimpien haasteiden kartoittamiseksi

ON HYVÄKSYNYT SEURAAVAT OHJEET:

JOHDANTO

1. Tässä asiakirjassa pyritään antamaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteitä koskevia ohjeita, jotka perustuvat yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan määritelmiä koskeviin kohtiin ja IV luvun velvoitteita koskeviin säännöksiin. Päätarkoituksena on selventää käsitteiden merkitystä ja selventää näiden toimijoiden erilaisia rooleja ja vastuunjakoa.
2. Rekisterinpitäjän käsitteellä ja sen vuorovaikutuksella henkilötietojen käsittelijän käsitteen kanssa on ratkaiseva merkitys yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisessa, koska ne määrittävät, kuka on vastuussa erilaisten tietosuoja-sääntöjen noudattamisesta ja miten rekisteröidyt voivat käytännössä käyttää oikeuksiaan. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa otetaan nimenomaisesti käyttöön osoitusvelvollisuuden periaate, toisin sanoen rekisterinpitäjän on vastattava 5 artiklassa säädetyistä henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista ja pystyttävä osoittamaan, että niitä on noudatettu. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään myös henkilötietojen käsittelijän tai käsittelijöiden käyttöä koskevista yksityiskohtaisemmista säännöistä, ja jotkin henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset koskevat rekisterinpitäjien lisäksi myös henkilötietojen käsittelijöitä.
3. Sen vuoksi on erittäin tärkeää, että näiden käsitteiden täsmällinen merkitys ja niiden oikean käytön kriteerit ovat riittävän selkeitä ja yhteisiä kaikkialla Euroopan unionissa ja ETA:ssa.
4. 29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä antoi lausunnossaan 1/2010 (WP 169)² ohjeita rekisterinpitäjän/henkilötietojen käsittelijän käsitteistä antaakseen selvennyksiä ja konkreettisia esimerkkejä näistä käsitteistä. Yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen on esitetty monia kysymyksiä siitä, missä määrin yleinen tietosuoja-asetus on muuttanut rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteitä ja näiden kummankin roolia. Kysymyksiä herätti erityisesti yhteisrekisterinpitäjän käsitteen (esim. yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa säädetyt) sisältö ja

¹ Viittauksilla 'jäsenvaltioihin' tarkoitetaan koko tässä asiakirjassa ETA:n jäsenvaltioita.

² 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän 16. helmikuuta 2010 antama lausunto 1/2010 rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteistä, 264/10/EN, WP 169.

vaikutukset sekä IV luvussa (esim. yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa säädetty) henkilötietojen käsittelijöille asetetut erityiset velvoitteet. Näin ollen ja koska tietosuojaneuvosto toteaa, että käsitteiden konkreettista soveltamista on vielä selvennettävä, tietosuojaneuvosto katsoo nyt tarpeelliseksi antaa kehittyneempiä ja tarkempia ohjeita johdonmukaisen ja yhdenmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi kaikkialla EU:ssa ja ETA:ssa. Nämä ohjeet korvaavat 29 artiklan mukaisen tietosuojaryhmän näistä käsitteistä aiemmin antaman lausunnon (WP 169).

5. Ohjeiden osassa I käsitellään rekisterinpitäjän, yhteisrekisterinpitäjien, henkilötietojen käsittelijän ja kolmannen osapuolen/vastaanottajan eri käsitteiden määritelmiä. Osassa II annetaan lisäohjeita seurauksista, jotka liittyvät rekisterinpitäjän, yhteisrekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijän erilaisiin rooleihin.

I OSA – KÄSITTEET

1 YLEISIÄ HUOMIOITA

6. Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa otetaan nimenomaisesti käyttöön osoitusvelvollisuuden periaate, mikä tarkoittaa, että

- rekisterinpitäjä on *vastuussa* yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädettyjen periaatteiden *noudattamisesta* ja että
- rekisterinpitäjän on pystyttävä *osoittamaan*, että yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädettyjä periaatteita *on noudatettu*.

29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä on kuvannut tätä periaatetta launnessaan³, eikä sitä käsitellä yksityiskohtaisesti tässä.

7. Osoitusvelvollisuuden periaatteen sisällyttämisellä yleiseen tietosuoja-asetukseen ja asettamalla sen keskeiseksi periaatteeksi pyrittiin korostamaan, että rekisterinpitäjien on toteutettava asianmukaisia ja tehokkaita toimenpiteitä ja pystyttävä osoittamaan, että ne ovat asetuksen mukaisia.⁴
8. Osoitusvelvollisuuden periaatetta on tarkennettu edelleen 24 artiklassa, jonka mukaan rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet sen varmistamiseksi ja **osoittamiseksi**, että käsittely suoritetaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Näitä toimenpiteitä on tarkistettava ja päivitettävä tarpeen mukaan. Osoitusvelvollisuuden periaate näkyy myös 28 artiklassa, jossa säädetään rekisterinpitäjän velvollisuuksista henkilötietojen käsittelijää käytettäessä.
9. Osoitusvelvollisuuden periaate on osoitettu suoraan rekisterinpitäjälle. Osa yksityiskohtaisemmista säännöistä on kuitenkin osoitettu sekä rekisterinpitäjille että henkilötietojen käsittelijöille, kuten 58 artiklassa säädetty valvontaviranomaisten valtuuksia koskevat säännöt. Sekä rekisterinpitäjille että henkilötietojen käsittelijöille voidaan määrätä sakkoja, jos ne eivät noudata niitä koskevia yleisen tietosuoja-asetuksen velvoitteita, ja molemmat ovat suoraan vastuussa valvontaviranomaisille, koska niillä on velvollisuus ylläpitää ja toimittaa pyynnöstä asianmukaisia asiakirjoja, tehdä yhteistyötä tutkinnan yhteydessä ja noudattaa hallinnollisia määräyksiä. Samalla on muistettava, että

³ Tietosuojatyöryhmän lausunto 3/2010 osoitusvelvollisuuden periaatteesta, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2010, 00062/10/EN WP 173.

⁴ Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 74 kappale.

henkilötietojen käsittelijöiden on aina noudatettava rekisterinpitäjän ohjeita ja toimittava vain niiden mukaan.

10. Osoitusvelvollisuuden periaate yhdessä muiden yksityiskohtaisempien sääntöjen kanssa, jotka koskevat yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamista ja vastuunjakoa, edellyttää sen vuoksi henkilötietojen käsittelyyn osallistuvien useiden toimijoiden eri roolien määrittämistä.
11. Yleisen tietosuoja-asetuksen rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteistä voidaan todeta yleisesti, että ne eivät ole muuttuneet direktiiviin 95/46/EY verrattuna ja että yleisesti ottaen eri roolien määrittämistä koskevat kriteerit ovat edelleen samat.
12. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteet ovat *toiminnallisia* käsitteitä: Niiden tarkoituksena on jakaa vastuut osapuolten todellisten tehtävien mukaan.⁵ Tämä merkitsee sitä, että toimijan oikeudellinen asema joko rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä on periaatteessa määritettävä sen tosiasiallisen toiminnan perusteella tietyssä tilanteessa sen sijaan, että toimija virallisesti nimetään joko rekisterinpitäjäksi tai henkilötietojen käsittelijäksi (esim. sopimuksessa).⁶ Tämä tarkoittaa sitä, että roolien osoittamisen olisi yleensä perustuttava tapauksen tosiseikkojen tai olosuhteiden analyysiin, eikä siitä näin ollen voida neuvotella.
13. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteet ovat myös *itsenäisiä* käsitteitä siinä mielessä, että vaikka ulkoiset oikeudelliset lähteet voivat auttaa tunnistamaan rekisterinpitäjän, sitä olisi tulkittava pääasiassa EU:n tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Rekisterinpitäjän käsitettä ei saisi rajoittaa muiden oikeuden alojen käsitteillä, kuten teollis- ja tekijänoikeuksien alalla tai kilpailuoikeudessa esiintyvillä tekijän tai oikeudenhaltijan käsitteillä, jotka toisinaan ovat ristiriitaisia tai päällekkäisiä.
14. Koska rekisterinpitäjän roolin osoittamisen perimmäisenä tavoitteena on varmistaa osoitusvelvollisuuden toteutuminen ja henkilötietojen tehokas ja kattava suoja, rekisterinpitäjän käsitettä olisi tulkittava riittävän laajasti suosien mahdollisimman tehokasta ja täydellistä rekisteröityjen suojaa⁷, jotta voidaan varmistaa EU:n tietosuojalainsäädännön täysi vaikutus, välttää aukkoja sen toteutumisessa ja estää sääntöjen mahdollinen kiertäminen heikentämättä kuitenkaan henkilötietojen käsittelijän roolia.

2 REKISTERINPITÄJÄN MÄÄRITELMÄ

2.1 Rekisterinpitäjän määritelmä

15. Rekisterinpitäjä määrittellään yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa seuraavasti:

”rekisterinpitäjällä” [tarkoitetaan] luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen

⁵ 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän lausunto 1/2010, WP 169, s. 9.

⁶ Ks. myös julkisasiamies Mengozzin ratkaisuehdotus Jehovan todistajien asiassa C-25/17, ECLI:EU:C:2018:57, 68 kohta (*”Direktiivissä 95/46 tarkoitettuna rekisterinpitäjän määrittämiseksi olen taipuvainen katsomaan [– –], että liiallisella formalismilla voitaisiin helposti kiertää direktiivin 95/46 säännökset ja että näin ollen on tukeuduttava enemmän tosiseikkoihin perustuvaan kuin muodolliseen analyysiin [– –].”*)

⁷ EUT, Asia C-131/12, Google Spain SL ja Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) ja Mario Costeja González, tuomio 13.5.2014, 34 kohta; asia C-210/16, Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein, tuomio 5.6.2018, 28 kohta; asia C-40/17, Fashion ID GmbH & Co.KG v. Verbraucherzentrale NRW eV, tuomio 29.7.2019, 66 kohta.

käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti”.

16. Rekisterinpitäjän määritelmä sisältää viisi keskeistä rakenneosaa, joita analysoidaan erikseen näiden suuntaviivojen tarkoituksessa. Ne ovat seuraavat:
- ”luonnollinen tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin”
 - ”määritellään”
 - ”yksin tai yhdessä toisten kanssa”
 - ”henkilötietojen käsittelyn”
 - ”tarkoitukset ja keinot”.

2.1.1 ”Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin”

17. Ensimmäinen rakenneosa liittyy siihen, minkä tyyppinen taho voi olla rekisterinpitäjä. Yleisen tietosuojasetuksen mukaan rekisterinpitäjä voi olla ”*luonnollinen tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin*”. Tämä tarkoittaa, että periaatteessa ei ole mitään rajoitusta sen suhteen, minkä tyyppinen taho voi toimia rekisterinpitäjänä. Kyseessä voi olla organisaatio, mutta se voi olla myös yksityishenkilö tai henkilöryhmä.⁸ Käytännössä kuitenkin yleisessä tietosuojasetuksessa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä toimii yleensä itse organisaatio, ei organisaatioon kuuluva henkilö (kuten toimitusjohtaja, työntekijä tai hallituksen jäsen). Yritysryhmän sisäisen tietojenkäsittelyn osalta on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, voiko yritys toimia rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä esimerkiksi käsitellessään tietoja emoyhtiön puolesta.
18. Joskus yritykset ja julkiset elimet nimeävät tietyn henkilön, joka vastaa käsittelytoiminnan toteuttamisesta. Vaikka tietosuojasääntöjen noudattamisen varmistamiseksi nimitettäisiin tietty luonnollinen henkilö, tämä henkilö ei ole rekisterinpitäjä vaan toimii sen oikeushenkilön (yrityksen tai julkisen elimen) puolesta, joka on viime kädessä rekisterinpitäjänä vastuussa sääntöjen rikkomisesta. Vastaavasti vaikka tietyllä osastolla tai yksiköllä olisi operatiivinen vastuu tiettyjen käsittelytoimien noudattamisen varmistamisesta, tämä ei tarkoita sitä, että kyseisestä osastosta tai yksiköstä tulisi rekisterinpitäjä (koko organisaation sijaan).

Esimerkki:

ABC-yrityksen markkinointiosasto käynnistää mainoskampanjan ABC:n tuotteiden markkinoimiseksi. Markkinointiosasto päättää kampanjan luonteesta, käytettävistä keinoista (sähköposti, sosiaalinen media jne.), mihin asiakasryhmiin kampanja kohdistetaan ja mitä tietoja käytetään, jotta kampanja onnistuisi mahdollisimman hyvin. Vaikka markkinointiosasto toimisikin huomattavan itsenäisesti, ABC:tä pidetään periaatteessa rekisterinpitäjänä, koska yritys käynnistää mainoskampanjan, joka toteutetaan osana sen liiketoimintaa ja sen tarkoituksiin.

⁸ Esimerkiksi asiassa *Jehovan todistajat*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, 75 kohta, antamassaan tuomiossa Euroopan unionin tuomioistuin katsoi, että Jehovan todistajien uskonnollinen yhteisö toimi rekisterinpitäjänä yhdessä yksittäisten jäsentensä kanssa. Tuomio asiassa *Jehovan todistajat*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, 75 kohta.

19. Periaatteessa kaiken työntekijöiden suorittaman henkilötietojen käsittelyn, joka tapahtuu osana organisaation toimintaa, voidaan olettaa tapahtuvan kyseisen organisaation valvonnassa.⁹ Poikkeuksellisissa olosuhteissa voi kuitenkin ilmetä, että työntekijä päättää käyttää henkilötietoja omiin tarkoituksiinsa, jolloin hän ylittää laittomasti hänelle annetut valtuudet (esim. perustaakseen oman yrityksen tms.). Sen vuoksi organisaation on rekisterinpitäjänä varmistettava, että käytössä on riittävät tekniset ja organisatoriset toimenpiteet yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamisen varmistamiseksi, muun muassa koulutuksen ja työntekijöille tiedottamisen osalta.¹⁰

2.1.2 ”Määritellään”

20. Rekisterinpitäjän käsitteen toisessa rakenneosassa viitataan siihen, miten rekisterinpitäjä *vaikuttaa* käsittelyyn *päätöksentekovallan käytön* kautta. Rekisterinpitäjä on elin, joka *päättää* tietyistä käsittelyn keskeisistä tekijöistä. Rekisterinpitäjäksi määrittäminen voi johtua lainsäädännöstä tai se voi perustua tapauksen tosiseikkojen tai olosuhteiden analyysiin. Olisi tarkasteltava kyseisiä käsittelytoimia ja ymmärrettävä, ketkä niistä päättävät, tarkastelemalla ensin seuraavia kysymyksiä: ”Miksi tämä käsittely tapahtuu?” ja ”Kuka päätti, että käsittely olisi suoritettava tiettyä tarkoitusta varten?”.

Rekisterinpitäjyyteen johtaneet olosuhteet

21. Kuten sanottu, rekisterinpitäjän käsite on toiminnallinen käsite, joten se perustuu **pikemminkin tosiseikkoihin kuin muodolliseen analyysiin**. Analyysin helpottamiseksi prosessin ohjaamiseksi ja yksinkertaistamiseksi voidaan käyttää tiettyjä nyrkkisääntöjä ja käytännön olettamia. Useimmissa tilanteissa ”määrittävä elin” voidaan helposti ja selkeästi tunnistaa viittaamalla tiettyihin oikeudellisiin ja/tai tosiseikkoihin, joista tavallisesti voidaan päätellä ”vaikutus”, elleivät muut seikat osoita päinvastaista. Tilanteet voidaan jakaa kahteen ryhmään: 1) *oikeudellisista säädöksistä* johtuva rekisterinpitäjyys ja 2) *tosiasiallisesta vaikutuksesta* johtuva rekisterinpitäjyys.

1) Oikeudellisiin säädöksiin perustuva rekisterinpitäjyys

22. On tapauksia, joissa rekisterinpitäjyys voidaan päätellä nimenomaisesta oikeudellisesta toimivallasta, esimerkiksi silloin, kun rekisterinpitäjä tai sen nimittämistä koskevat erityiset kriteerit on nimetty kansallisessa tai unionin lainsäädännössä. Asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa todetaankin: ”*Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.*” Vaikka 4 artiklan 7 kohdassa viitataan ainoastaan rekisterinpitäjään yksikössä, Euroopan tietosuojaneuvosto katsoo, että unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä voi myös olla mahdollista nimetä useampi kuin yksi rekisterinpitäjä, mahdollisesti jopa yhteisrekisterinpitäjiksi.
23. Jos rekisterinpitäjä on nimenomaisesti yksilöity laissa, tämä on ratkaisevaa sen määrittämiseksi, kuka toimii rekisterinpitäjänä. Tämä edellyttää, että lainsäätävä on nimennyt rekisterinpitäjäksi tahon, jolla on todellinen kyky toimia rekisterinpitäjänä. Joissakin maissa kansallisessa lainsäädännössä säädetään, että viranomaiset ovat vastuussa henkilötietojen käsittelystä tehtäviensä yhteydessä.
24. Sen sijaan, että laissa nimettäisiin suoraan rekisterinpitäjä tai sen nimittämistä koskevat kriteerit, laissa säädetään kuitenkin tehtävästä tai asetetaan henkilölle velvollisuus kerätä ja käsitellä tiettyjä tietoja.

⁹ Työntekijöitä, joilla on pääsy organisaation henkilötietoihin, ei yleensä pidetä yleisen tietosuoja-asetuksen 29 artiklassa tarkoitettuina rekisterinpitäjinä tai henkilötietojen käsittelijöinä vaan pikemminkin ”rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimivina henkilöinä”.

¹⁰ Yleisen tietosuoja-asetuksen 24 artiklan 1 kohta.

Näissä tapauksissa käsittelyn tarkoituksesta säädetään usein laissa. Yleensä rekisterinpitäjä on se, joka on laissa nimetty tähän tarkoitukseen eli julkiseen tehtävään. Näin olisi esimerkiksi silloin, kun yhteisö, jolle on uskottu tiettyjä julkisia tehtäviä (esim. sosiaaliturva), joita ei voida täyttää keräämättä ainakin joitakin henkilötietoja, perustaa tietokannan tai rekisterin näiden julkisten tehtävien hoitamiseksi. Tässä tapauksessa laissa mainitaan, kuka on rekisterinpitäjä, vaikkakin epäsuorasti. Yleisesti ottaen laissa voidaan myös asettaa joko julkisille tai yksityisille tahoille velvollisuus säilyttää tai toimittaa tiettyjä tietoja. Näitä tahoja pidettäisiin yleensä rekisterinpitäjinä tämän velvoitteen täyttämiseksi tarpeellisen käsittelyn osalta.

Esimerkki: Säädökset

Maan A kansallisessa lainsäädännössä säädetään kunnallisten viranomaisten velvollisuudesta tarjota sosiaalietuuksia, kuten kuukausittaisia maksuja, kansalaisille heidän taloudellisen tilanteensa mukaan. Maksujen suorittamiseksi kunnan viranomaisen on kerättävä ja käsiteltävä tietoja hakijoiden taloudellisesta tilanteesta. Vaikka laissa ei nimenomaisesti täsmennetä, että kunnalliset viranomaiset ovat tämän käsittelyn rekisterinpitäjiä, tämä käy epäsuorasti ilmi lainsäädännöstä.

2) Tosiasiallisesta vaikuttamisesta johtuva rekisterinpitäjäyys

25. Jos rekisterinpitäjäyttä ei voida päätellä säädösten perusteella, osapuolen luokittelu rekisterinpitäjäksi on määritettävä käsittelyä koskevien tosiseikkojen arvioinnin perusteella. Kaikki merkitykselliset tosiseikat on otettava huomioon, jotta voidaan päätellä, käyttääkö tietty yksikkö ratkaisevaa vaikutusvaltaa kyseisten henkilötietojen käsittelyssä.
26. Tosiseikkojen arvioinnin tarve merkitsee myös sitä, että rekisterinpitäjän rooli ei johdu tietoja käsittelevän yksikön luonteesta vaan sen konkreettisesta toiminnasta tietyssä asiayhteydessä. Toisin sanoen sama yksikkö voi toimia samaan aikaan joissakin käsittelytoimissa rekisterinpitäjänä ja toisissa käsittelytoimissa henkilötietojen käsittelijänä, jolloin luokittelua rekisterinpitäjäksi tai henkilötietojen käsittelijäksi on arvioitava kunkin yksittäisen tietojenkäsittelytoimen osalta.
27. Käytännössä tiettyjen käsittelytoimien voidaan katsoa liittyvän luonnollisesti sellaisen yksikön rooliin tai toimintoihin, johon liittyy viime kädessä tietosuojaan liittyviä velvollisuuksia. Tämä voi johtua yleisemmistä säännöksistä tai vakiintuneesta oikeuskäytännöstä eri aloilla (siviili-, kauppa- ja työoikeus jne.). Siinä tapauksessa rekisterinpitäjän tunnistamisessa auttavat jo olemassa olevat perinteiset roolit ja ammatillinen asiantuntemus, jotka yleensä edellyttävät tiettyä vastuuta. Tästä esimerkkejä ovat työnantaja, joka käsittelee työntekijöitään koskevia henkilötietoja, kustantaja, joka käsittelee tilaajiensa henkilötietoja, tai järjestö, joka käsittelee jäsentensä tai tukijoidensa henkilötietoja. Kun yhteisö osallistuu henkilötietojen käsittelyyn osana vuorovaikutusta omien työntekijöidensä, asiakkaidensa tai jäsentensä kanssa, se yleensä määrittää käsittelyn tarkoituksen ja keinot ja toimii näin ollen yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä.

Esimerkki: Asianajotoimistot

ABC-yhtiö antaa asianajotoimistolle toimeksiannon sen edustamisesta riita-asiassa. Toimeksiannon suorittamiseksi asianajotoimiston on käsiteltävä tapaukseen liittyviä henkilötietoja. Henkilötietojen käsittelyn syynä on asianajotoimiston toimeksianto asiakkaan edustamisesta tuomioistuimessa. Toimeksianto ei kuitenkaan koske erityisesti henkilötietojen käsittelyä. Asianajotoimisto toimii huomattavan itsenäisesti esimerkiksi päättäessään, mitä tietoja on käytettävä ja miten niitä käytetään, eikä asiakasyhtiö ole antanut henkilötietojen käsittelyä koskevia ohjeita. Käsittely, jonka

asianajotoimisto suorittaa täyttäkseen tehtävänsä yrityksen laillisena edustajana, liittyy näin ollen asianajotoimiston toiminnalliseen rooliin, joten sitä on pidettävä rekisterinpitäjänä tässä käsittelyssä.

Esimerkki: Teleoperaattorit¹¹:

Sähköisen viestintäpalvelun, kuten sähköpostipalvelun, tarjoaminen edellyttää henkilötietojen käsittelyä. Tällaisten palvelujen tarjoajaa pidetään yleensä rekisterinpitäjänä käsiteltäessä henkilötietoja, jotka ovat välttämättömiä itse palvelun toiminnalle (esim. liikenne- ja laskutustiedot). Jos palveluntarjoajan ainoana tarkoituksena ja tehtävänä on mahdollistaa sähköpostiviestien lähettäminen, palveluntarjoajaa ei pidetä rekisterinpitäjänä itse viestiin sisältyvien henkilötietojen osalta. Viestin sisältämien henkilötietojen osalta rekisterinpitäjänä pidetään yleensä henkilöä, jolta viesti on peräisin, eikä siirtopalvelun mahdollistavaa palveluntarjoajaa.

28. Monissa tapauksissa eri osapuolten välisten sopimusehtojen arviointi voi helpottaa sen määrittämistä, kumpi osapuoli (tai osapuolet) toimii rekisterinpitäjänä. Vaikka sopimuksessa ei olisikaan mainintaa siitä, kuka on rekisterinpitäjä, se voi sisältää riittävästi seikkoja, joiden perusteella voidaan päätellä, kuka tekee päätöksen käsittelyn tarkoituksista ja keinoista. Sopimuksessa voi myös olla nimenomainen maininta rekisterinpitäjän henkilöllisyydestä. Jos ei ole syytä epäillä, että tämä vastaa todellisuutta, mikään ei estä sopimusmääräysten noudattamista. Sopimusehdot eivät kuitenkaan ole ratkaisevia kaikissa olosuhteissa, koska tämä antaisi osapuolille mahdollisuuden jakaa vastuuta parhaaksi katsomallaan tavalla. Ei ole mahdollista tulla rekisterinpitäjäksi tai kiertää rekisterinpitäjän velvoitteita yksinkertaisesti mukauttamalla sopimusta tietyllä tavalla, jos tosiseikat osoittavat jotain muuta.
29. Jos osapuoli päättää tosiasiallisesti, miksi ja miten henkilötietoja käsitellään, kyseinen osapuoli on rekisterinpitäjä, vaikka sopimuksessa sanottaisiin sen olevan henkilötietojen käsittelijä. Tahoa ei tule pitää henkilötietojen käsittelijänä tietosuojalainsäädännön näkökulmasta myöskään sen vuoksi, että kaupallisessa sopimuksessa käytetään termiä "alihankkija".¹²
30. Tosiseikkoihin perustuvan lähestymistavan mukaisesti sana "määritellään" tarkoittaa sitä, että rekisterinpitäjä on taho, joka tosiasiallisesti käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa käsittelyn tarkoituksiin ja keinoihin nähden. Yleensä henkilötietojen käsittelysopimuksessa määritetään, keitä määrittävä osapuoli (rekisterinpitäjä) ja toimeksiannon saanut osapuoli (henkilötietojen käsittelijä) ovat. Vaikka henkilötietojen käsittelijä tarjoaisi tietynlaista ennalta määritettyä palvelua, rekisterinpitäjälle on esitettävä yksityiskohtainen kuvaus palvelusta, ja sen on tehtävä lopullinen päätös siitä, miten käsittely toteutetaan, ja pyydettävä tarvittaessa muutoksia. Henkilötietojen käsittelijä ei voi myöskään myöhemmässä vaiheessa muuttaa käsittelyn olennaisia osia ilman rekisterinpitäjän hyväksyntää.

Esimerkki: standardoitu pilvitalennuspalvelu

Suuri pilvipalvelujen tarjoaja tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuden säilyttää suuria määriä henkilötietoja. Palvelu on täysin standardoitu, ja asiakkailla on vain vähän tai ei lainkaan mahdollisuuksia räätälöidä palvelua. Pilvipalvelujen tarjoaja määrittää ja laatii yksipuolisesti sopimusehdot ja toimittaa ne asiakkaalle ota tai jätä -periaatteella. Yritys X päättää käyttää pilvipalvelujen tarjoajaa tallentaakseen asiakkaitaan koskevia henkilötietoja. Yritystä X pidetään edelleen rekisterinpitäjänä, koska se päättää käyttää tätä pilvipalvelujen tarjoajaa käsitelläkseen

¹¹ Tietosuojaneuvosto katsoo, että tämä aiemmin direktiivin 95/46/EY johdanto-osan 47 kappaleessa mainittu esimerkki on edelleen merkityksellinen myös yleisen tietosuojasetuksen kannalta.

¹² Ks. esim. 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän lausunto 10/2006 henkilötietojen käsittelystä SWIFT-verkossa (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication), 22 päivänä marraskuuta 2006, WP 128, s. 11.

henkilötietoja omiin tarkoituksiinsa. Jos pilvipalvelujen tarjoaja ei käsittele henkilötietoja omiin tarkoituksiinsa ja tallentaa tiedot yksinomaan asiakkaidensa puolesta ja ohjeiden mukaisesti, palveluntarjoajaa pidetään henkilötietojen käsittelijänä.

2.1.3 ”Yksin tai yhdessä toisten kanssa”

31. Asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa todetaan, että käsittelyn ”tarkoitukset ja keinot” voivat olla useamman kuin yhden toimijan määrittämiä. Siinä todetaan, että rekisterinpitäjä on toimija, joka ”yksin tai yhdessä toisten kanssa” määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Tämä tarkoittaa, että useat eri yksiköt voivat toimia rekisterinpitäjinä saman käsittelyn osalta siten, että sovellettavat tietosuojasäännökset koskevat niistä kutakin. Vastaavasti organisaatio voi olla rekisterinpitäjä, vaikka se ei tekisi kaikkia tarkoituksia ja keinoja koskevia päätöksiä. Se, missä määrin kaksi tai useampi toimijaa yhdessä käyttävät päätöksentekovaltaa, sekä yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevat kriteerit voivat olla erilaisia, kuten jäljempänä selvennetään.¹³

2.1.4 ”Tarkoitukset ja keinot”

32. Rekisterinpitäjän määritelmän neljännessä rakenneosassa viitataan rekisterinpitäjän vaikutusvallan kohteeseen eli käsittelyn ”tarkoitukseen ja keinoihin”. Se edustaa rekisterinpitäjän käsitteen olennaista osaa: sitä, mitkä tekijät osapuolen olisi määritettävä, jotta sitä voitaisiin pitää rekisterinpitäjänä.
33. Sanakirjojen määritelmien mukaan ”tarkoitus” on odotettu tulos, joka on suunniteltu tai joka ohjaa suunniteltuja toimia, ja ”keino” tarkoittaa sitä, miten tulokseen päästään tai päämäärä saavutetaan.
34. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään, että tiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Sen vuoksi on erityisen tärkeää määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot niiden saavuttamiseksi.
35. Tarkoituksen ja keinojen määrittäminen tarkoittaa sen päättämistä, miksi ja miten käsittely tapahtuu:¹⁴ tiettyssä käsittelytoimessa rekisterinpitäjä on se toimija, joka on määrittänyt, *miksi* käsittely tapahtuu (eli ”mihin tarkoitukseen” tai ”mitä varten”) ja *miten* tämä tarkoitus on määrä saavuttaa (eli mitä keinoja on käytettävä tavoitteen saavuttamiseksi). Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka käyttää tällaista vaikutusvaltaa henkilötietojen käsittelyyn, osallistuu näin käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan määritelmän mukaisesti.¹⁵
36. Rekisterinpitäjän on päätettävä sekä käsittelyn tarkoituksesta että sen keinoista jäljempänä kuvatulla tavalla. Ei siis riitä, että rekisterinpitäjä määrittää pelkästään tarkoituksen. Sen on myös päätettävä käsittelyn keinoista. Sitä vastoin henkilötietojen käsittelijänä toimiva osapuoli ei voi koskaan määrittää käsittelyn tarkoitusta.
37. Jos rekisterinpitäjä käyttää henkilötietojen käsittelijää suorittamaan käsittelyn sen puolesta, tämä tarkoittaa käytännössä usein sitä, että henkilötietojen käsittelijän on voitava tehdä itse tiettyjä päätöksiä siitä, miten käsittely suoritetaan. Tietosuojaneuvosto myöntää, että henkilötietojen käsittelijällä voi olla jonkin verran liikkumavaraa, jotta se voi myös tehdä käsittelyyn liittyviä päätöksiä. Tämän vuoksi on tarpeen antaa ohjeita siitä, millainen **vaikutusvallan taso** kysymyksissä ”miksi” ja

¹³ Ks. I osan 3 jakso (Yhteisrekisterinpitäjien määritelmä).

¹⁴ Ks. myös julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus asiassa *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2017:796, 46 kohta.

¹⁵ Tuomio asiassa *Jehovan todistajat*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, 68 kohta.

”miten” tarkoittaa jonkin tahon määrittelyä rekisterinpitäjäksi ja missä määrin henkilötietojen käsittelijä voi tehdä päätöksiä itse.

38. Kun yksi taho määrittää selvästi tarkoitukset ja keinot ja antaa toisen tahon tehtäväksi käsittelytoimet, jotka ovat ensin mainitun yksityiskohtaisten ohjeiden täytäntöönpanoa, tilanne on suoraviivainen, eikä ole epäilystäkään siitä, että toista tahoja olisi pidettävä henkilötietojen käsittelijänä, kun taas ensimmäinen taho on rekisterinpitäjä.

Olennainen vs. muu kuin olennainen keino

39. Kysymys on siitä, mikä on rekisterinpitäjälle varattujen päätösten ja henkilötietojen käsittelijän harkintavaltaan kuuluvien päätösten välinen raja. Käsittelyn tarkoitusta koskevien päätösten tekeminen kuuluu selvästi aina rekisterinpitäjälle.
40. Keinojen määrittämisen osalta voidaan tehdä ero olennaisten ja ei-olennaisten keinojen välillä. Olennaiset keinot on perinteisesti ja luontaisesti varattu rekisterinpitäjälle. Henkilötietojen käsittelijäkin voi määrittää muita kuin olennaisia keinoja, mutta olennaisten keinojen määrittäminen on aina rekisterinpitäjän tehtävä. Olennaisilla keinoilla tarkoitetaan niitä, jotka liittyvät läheisesti käsittelyn tarkoitukseen ja laajuuteen, kuten käsiteltävien henkilötietojen tyyppiin (*”Mitä tietoja käsitellään?”*, käsittelyn kesto (*”Kuinka pitkän aikaa niitä käsitellään?”*), vastaanottajaryhmiin (*”Keillä on pääsy tietoihin?”*) ja rekisteröityjen ryhmiin (*”Kenen henkilötietoja käsitellään?”*). Käsittelyn tarkoituksen ohella keskeiset keinot liittyvät läheisesti myös siihen, onko käsittely laillista, tarpeellista ja oikeasuhteista. Muilla kuin olennaisilla keinoilla tarkoitetaan täytäntöönpanon käytännöllisempiä näkökohtia, kuten tietuustyyppisen laitteiston tai ohjelmiston valintaa tai yksityiskohtaisia turvatoimia. Näistä voi päättää henkilötietojen käsittelijä.

Esimerkki: Palkanlaskenta

Työnantaja A antaa toiselle yritykselle toimeksiannon työntekijöidensä palkanmaksun hallinnoinnista. Työnantaja A antaa selkeät ohjeet siitä, kenelle maksetaan, mitkä summat, mihin päivämäärään mennessä, minkä pankin kautta, kuinka kauan tietoja on säilytettävä, mitä tietoja on luovutettava veroviranomaisille jne. Tässä tapauksessa tietojen käsittely suoritetaan yhtiön A tarkoituksiin palkkojen maksamiseksi sen työntekijöille, eikä palkanmaksun hallinnoija saa käyttää tietoja mihinkään omaan tarkoitukseensa. Tapa, jolla palkanmaksun hallinnoijan on suoritettava käsittely, on olennaisilta osin määritelty selkeästi ja tarkasti. Palkanmaksun hallinnoija voi kuitenkin päättää tietyistä käsittelyyn liittyvistä yksityiskohtaisista kysymyksistä, kuten siitä, mitä ohjelmistoa käytetään, miten käyttöoikeudet jaetaan organisaation sisällä jne. Tämä ei muuta sen roolia henkilötietojen käsittelijänä, kunhan hallinnoija ei toimi yrityksen A:n antamien ohjeiden vastaisesti tai ylitä niitä.

Esimerkki: Pankkimaksut

Työnantaja A:n ohjeiden mukaisesti palkkatoimisto välittää tietoja pankille B, jotta se voi suorittaa maksun työnantaja A:n työntekijöille. Tähän toimintoon kuuluu pankki B:n suorittama henkilötietojen käsittely pankkitoiminnan harjoittamista varten. Tässä toiminnassa pankki päättää työnantajasta A riippumatta siitä, mitä tietoja on käsiteltävä palvelun tarjoamiseksi, kuinka kauan tietoja on säilytettävä jne. Työnantaja A ei voi vaikuttaa pankki B:n tietojenkäsittelyn tarkoitukseen ja keinoihin. Pankki B:tä on näin ollen pidettävä rekisterinpitäjänä tässä käsittelyssä, ja henkilötietojen siirtoa palkkahallinnosta on pidettävä tietojen luovuttamisena kahden rekisterinpitäjän välillä, työnantaja A:lta pankki B:lle.

Esimerkki: Tilintarkastajat

Työnantaja A antaa myös tilintarkastusyritys C:lle toimeksiannon kirjanpitoensa tarkastamisesta ja siirtää näin ollen rahoitustoimia koskevia tietoja (myös henkilötietoja) C:lle. Tilintarkastusyritys C käsittelee näitä tietoja ilman A:n yksityiskohtaisia ohjeita. Tilintarkastusyritys C päättää suorittamiaan tilintarkastustehtäviä sääntelevien säännösten mukaisesti itse, että sen keräämiä tietoja käsitellään ainoastaan A:n tilintarkastusta varten, ja määrittää, mitä tietoja sillä on oltava, mitä henkilöryhmiä on rekisteröitävä, kuinka kauan tietoja säilytetään ja mitä teknisiä keinoja käytetään. Näissä olosuhteissa tilintarkastusyritys C:tä on pidettävä omana rekisterinpitäjänä sen suorittaessa A:n tilintarkastuspalveluja. Tämä arviointi voi kuitenkin vaihdella A:n antamien ohjeiden tason mukaan. Jos laissa ei säädetä erityisistä velvoitteista tilintarkastusyritykselle ja asiakasyritys antaa hyvin yksityiskohtaiset ohjeet käsittelystä, tilintarkastusyritys toimisi henkilötietojen käsittelijänä. Voitaisiin erottaa toisistaan tilanteet, joissa käsittely tapahtuu osana tilintarkastusyrityksen ydintoimintaa (kyseistä ammattia sääntelevien lakien mukaisesti) ja joissa käsittely on suppeampi oheistehtävä, joka suoritetaan osana asiakasyrityksen toimintaa.

Esimerkki: Verkkosännöintipalvelut

Työnantaja A antaa verkkosännöintipalvelu H:lle toimeksiannon salattujen tietojen säilyttämisestä H:n palvelimilla. Verkkosännöintipalvelu H ei määritä, ovatko sen ylläpitämät tiedot henkilötietoja, eikä käsittele tietoja muulla tavoin kuin tallentamalla ne palvelimilleen. Koska tallentaminen on yksi esimerkki henkilötietojen käsittelytoimista, verkkosännöintipalvelu H käsittelee henkilötietoja työnantaja A:n puolesta ja on näin ollen henkilötietojen käsittelijä. Työnantaja A:n on annettava H:lle tarvittavat ohjeet ja tehtävä 28 artiklan mukainen tietojenkäsittelysopimus, jossa H veloitetaan toteuttamaan teknisiä ja organisatorisia turvatoimia. H:n on avustettava A:ta sen varmistamisessa, että tarvittavat turvatoimet toteutetaan, ja ilmoitettava sille henkilötietojen tietoturvaloukkauksista.

41. Vaikka muita kuin olennaisia keinoja koskevat päätökset voidaan jättää henkilötietojen käsittelijän päätettäväksi, rekisterinpitäjän on silti määrättävä tietyistä henkilötietojen käsittelysopimukseen sisältyvistä seikoista, kuten turvallisuusvaatimukseen liittyvistä seikoista, esimerkiksi ohjeista toteuttaa kaikki yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklassa vaaditut toimenpiteet. Sopimuksessa on myös mainittava, että henkilötietojen käsittelijän on avustettava rekisterinpitäjää esimerkiksi 32 artiklan noudattamisen varmistamisessa. Joka tapauksessa rekisterinpitäjä on edelleen vastuussa asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden toteuttamisesta sen varmistamiseksi ja osoittamiseksi, että käsittely suoritetaan asetuksen mukaisesti (24 artikla). Rekisterinpitäjän on tällöin otettava huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat riskit. Tästä syystä rekisterinpitäjän on saatava kaikki tiedot käytetyistä keinoista, jotta se voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen asiasta. Jotta rekisterinpitäjä voi osoittaa käsittelyn lainmukaisuuden, on suositeltavaa dokumentoida rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän väliseen sopimukseen tai muuhun oikeudellisesti sitovaan asiakirjaan tarvittavat tekniset ja organisatoriset vähimmäistoimenpiteet.

Esimerkki: Puhelinpalvelukeskus

Yritys X päättää ulkoistaa osan asiakaspalvelusuhteistaan puhelinkeskukselle. Puhelinpalvelukeskus saa tunnistettavissa olevia tietoja asiakasostoista sekä yhteystietoja. Puhelinpalvelukeskus käyttää omaa ohjelmistoaan ja tietotekniikkainfrastruktuuriaan yrityksen X asiakkaita koskevien henkilötietojen hallinnointiin. Yritys X allekirjoittaa yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan mukaisen tietojenkäsittelysopimuksen puhelinpalvelun tarjoajan kanssa todettuaan, että

puhelinpalvelukeskuksen ehdottamat tekniset ja organisatoriset turvatoimet ovat asianmukaisia kyseisten riskien kannalta ja että puhelinpalvelukeskus käsittelee henkilötietoja ainoastaan yrityksen X tarkoituksiin ja sen ohjeiden mukaisesti. Yritys X ei anna puhelinpalvelukeskukselle lisäohjeita käytettävistä ohjelmistoista eikä yksityiskohtaisia ohjeita toteutettavista erityisistä turvatoimista. Tässä esimerkissä yritys X on edelleen rekisterinpitäjä, vaikka puhelinpalvelukeskus on määrittänyt tietyt muut kuin olennaiset käsittelykeinot.

2.1.5 ”Henkilötietojen käsittely”

42. Rekisterinpitäjän määrittämien tarkoitusten ja keinojen on liityttävä henkilötietojen käsittelyyn. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan *”toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin”*. Näin ollen rekisterinpitäjän käsite voidaan yhdistää joko yhteen käsittelytoimeen tai toimintojen sarjaan. Käytännössä tämä voi merkitä sitä, että tietyn tahon harjoittama päätöksentekovalta voi ulottua koko kyseessä olevaan käsittelyyn mutta myös rajoittua tiettyyn käsittelyn vaiheeseen.¹⁶
43. Käytännössä henkilötietojen käsittely, jossa on mukana useita toimijoita, voidaan jakaa useisiin pienempiin käsittelytoimiin, joiden osalta kunkin toimijan voitaisiin katsoa määrittävän erikseen käsittelyn tarkoituksen ja keinot. Toisaalta käsittelytoimien sarjalla tai kokonaisuudella, johon osallistuu useita eri toimijoita, voi myös olla sama (yksi tai useampi) tarkoitus, jolloin on mahdollista, että käsittelyyn osallistuu yksi tai useampi yhteisrekisterinpitäjä. Toisin sanoen on mahdollista, että mikrotasolla ketjun eri käsittelytoimet näyttävät erillisiltä, koska kullakin niistä voi olla eri tarkoitus. On kuitenkin tarpeen tarkistaa, tulisiko näitä käsittelytoimia pitää makrotasolla *”toimintokokonaisuutena”*, jolla on yhteinen tarkoitus ja jossa käytetään yhteisesti määriteltyjä keinoja.
44. Jokaisen, joka päättää käsitellä tietoja, on harkittava, sisältävätkö ne henkilötietoja, ja jos sisältävät, mitkä ovat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset velvoitteet. Toimijaa pidetään rekisterinpitäjänä, vaikka sen tavoitteena ei tarkoituksellisesti ole henkilötietojen käsitteleminen itsessään tai olisi virheellisesti arvioinut, että se ei käsittele henkilötietoja.
45. Rekisterinpitäjällä ei tarvitse olla tosiasiallisesti pääsyä käsiteltäviin tietoihin.¹⁷ Henkilöä, joka ulkoistaa käsittelytoimen ja näin tehdessään vaikuttaa ratkaisevasti käsittelyn tarkoitukseen ja (olennaisiin) keinoihin (esim. mukauttamalla palvelun parametreja siten, että se vaikuttaa siihen, kenen henkilötietoja käsitellään), on pidettävä rekisterinpitäjänä, vaikka hänellä ei koskaan olisi tosiasiallista pääsyä tietoihin.

Esimerkki: Markkinatutkimus 1

ABC haluaa ymmärtää, minkä tyyppiset kuluttajat ovat todennäköisimmin kiinnostuneita sen tuotteista, ja antaa palveluntarjoaja XYZ:lle toimeksiannon saadakseen tarvittavat tiedot.

¹⁶ Tuomio asiassa *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:C:2019:629, 74 kohta: *”kuten julkisasiamies on todennut [--], että luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi olla direktiivin 95/46 2 artiklan d alakohdassa tarkoitettulla tavalla vastuussa yhdessä muiden kanssa ainoastaan sellaisesta henkilötietojen käsittelystä, jonka osalta se yhdessä määrittelee tarkoituksen ja keinot. Kyseistä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä ei sen sijaan voida pitää vastuussa mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla käsittelyketjun edeltävistä vaiheista tai sen myöhemmistä vaiheista, joiden osalta se ei määrittele tarkoitusta eikä keinoja [--].”*

¹⁷ Tuomio asiassa *Wirtschaftsakademie*, C-201/16, ECLI :EU :C :2018 :388, 38 kohta.

ABC antaa XYZ:lle ohjeet siitä, millaisista tiedoista se on kiinnostunut, ja esittää luettelon markkinatutkimukseen osallistuvilla esitettävistä kysymyksistä.

ABC saa XYZ:lta ainoastaan tilastotietoja (esim. kulutussuuntausten yksilöinti alueittain), eikä sillä ole pääsyä henkilötietoihin. ABC kuitenkin päätti, että käsittely suoritetaan, käsittely toteutetaan sen tarkoitusta ja toimintaa varten ja se on antanut XYZ:lle yksityiskohtaiset ohjeet siitä, mitä tietoja kerätään. ABC-yhtiötä on sen vuoksi pidettävä edelleen rekisterinpitäjänä ottaen huomioon, että henkilötietoja käsitellään sen pyytämien tietojen toimittamiseksi. XYZ saa käsitellä tietoja ainoastaan ABC:n antamaan tarkoitukseen ja sen yksityiskohtaisten ohjeiden mukaisesti, minkä vuoksi sitä on pidettävä henkilötietojen käsittelijänä.

Esimerkki: Markkinatutkimus 2

ABC haluaa saada käsityksen siitä, minkä tyyppiset kuluttajat ovat todennäköisimmin kiinnostuneita sen tuotteista. Palveluntarjoaja XYZ on markkinatutkimuslaitos, joka on kerännyt tietoa kuluttajien kiinnostuksenkohteista erilaisilla kyselylomakkeilla, jotka liittyvät erilaisiin tuotteisiin ja palveluihin. Palveluntarjoaja XYZ on kerännyt ja analysoinut tiedot itsenäisesti omien menetelmiensä mukaisesti saamatta ohjeita ABC-yritykseltä. Vastatakseen yrityksen ABC:n pyyntöön palveluntarjoaja XYZ tuottaa tilastotietoja, mutta se ei saa lisäohjeita siitä, mitä henkilötietoja olisi käsiteltävä tai miten niitä käsitellään näiden tilastojen tuottamiseksi. Tässä esimerkissä palveluntarjoaja XYZ toimii ainoana rekisterinpitäjänä, joka käsittelee henkilötietoja markkinatutkimuksia varten ja määrittää itsenäisesti tähän käyttämänsä keinot. ABC:llä ei ole näitä käsittelytoimia koskevaa tietosuojalainsäädännön mukaista erityisroolia tai -vastuuta, koska ABC saa anonymisoidut tilastot eikä osallistu käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen.

3 YHTEISREKISTERINPITÄJIEN MÄÄRITELMÄ

3.1 Yhteisrekisterinpitäjien määritelmä

46. Yhteisrekisterinpitäjien tunnusmerkit voivat täytyä, jos käsittelyyn osallistuu useampi kuin yksi toimija.
47. Vaikka käsite ei ole uusi ja esiintyy jo direktiivissä 95/46/EY, yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa otetaan käyttöön yhteisrekisterinpitäjiä koskevat erityissäännöt ja luodaan puitteet niiden suhteelle. Lisäksi Euroopan unionin tuomioistuin on viimeaikaisissa tuomioissaan selventänyt tätä käsitettä ja sen vaikutuksia.¹⁸
48. Kuten II osan 2 jaksossa todetaan, yhteisrekisterinpitäjiksi määrittämisellä on lähinnä vaikutuksia tietosuoja sääntöjen noudattamiseen liittyvien velvollisuuksien jakautumiseen ja erityisesti yksilöiden oikeuksiin.

¹⁸ Ks. erityisesti *Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein v Wirtschaftsakademie*, (C-210/16), *Tietosuojavaltuutettu v Jehovan todistajat – uskonnollinen yhdyskunta* (C-25/17), *Fashion ID GmbH & Co. KG v Verbraucherzentrale NRW eV* (C-40/17). On huomattava, että vaikka Euroopan unionin tuomioistuin antoi nämä tuomiot direktiivin 95/46/EY mukaisen yhteisrekisterinpitäjien käsitteen tulkinnasta, ne ovat voimassa myös yleisen tietosuoja-asetuksen yhteydessä, koska tämän käsitteen määrittävät tekijät ovat samat yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja direktiivissä.

49. Seuraavassa jaksossa pyritään antamaan ohjeistusta yhteisrekisterinpitäjien käsitteestä yleisen tietosuoja-asetuksen ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti. Tarkoituksena on auttaa yhteisöjä määrittämään, milloin ne saatetaan katsoa yhteisrekisterinpitäjiksi, ja soveltamaan käsitettä käytännössä.

3.2 Yhteisrekisterinpitäjyyden olemassaolo

3.2.1 Yleisiä näkökohtia

50. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa oleva rekisterinpitäjän määritelmä muodostaa lähtökohdan yhteisrekisterinpitäjyyden määrittämiselle. Tässä jaksossa esitetyt huomiot liittyvät siis suoraan rekisterinpitäjän käsitettä koskevan jakson näkökohtiin ja täydentävät niitä. Näin ollen yhteisrekisterinpitäjyyden arvioinnin olisi heijastettava edellä esitettyä yhden kokonaisuuden arviointia.
51. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa, joka kuvastaa yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan määritelmää, säädetään: *”Jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yhteisrekisterinpitäjiä.”* Yleisesti ottaen tiettyyn käsittelytoimeen liittyy yhteisvastuu, kun eri osapuolet yhdessä määrittelevät tämän käsittelytoimen tarkoituksen ja keinot. Näin ollen yhteisrekisterinpitäjyyden olemassaolon arviointi edellyttää sen tutkimista, onko rekisterinpitäjälle luonteenomaisten tarkoitusten ja keinojen määrittämisestä päättänyt useampi kuin yksi osapuoli. ”Yhdessä” on tulkittava tarkoittavan ”jonkin kanssa” tai ”ei yksin” eri muodoissa ja yhdistelmissä, kuten jäljempänä selitetään.
52. Yhteisrekisterinpitäjyyden arviointi olisi tehtävä muodollisen analyysin sijaan pikemminkin tarkastelemalla tosiasiallista vaikutusvaltaa käsittelyn tarkoituksiin ja keinoihin. Kaikkia olemassa olevia tai suunniteltuja järjestelyjä olisi verrattava osapuolten välistä suhdetta koskeviin todellisiin oloihin. Pelkästään muodollinen kriteeri olisi riittämätön ainakin kahdesta syystä: joissakin tapauksissa yhteisrekisterinpitäjää ei olisi nimetty virallisesti – esimerkiksi laissa tai sopimuksessa määrättyllä tavalla –, toisissa tapauksissa taas muodollinen nimittäminen ei välttämättä vastaa järjestelyjen todellisuutta, koska rekisterinpitäjän tehtävä annetaan virallisesti yksikölle, joka ei tosiasiallisesti pysty määrittelemään käsittelyn tarkoitusta ja keinoja.
53. Kaikki käsittely, jossa on mukana useita tahoja, ei merkitse yhteisrekisterinpitäjyyttä. Yhteisrekisterinpitäjyyden olemassaolon yleinen kriteeri on **kahden tai useamman yksikön yhteinen osallistuminen käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen**. Tarkemmin sanottuna yhteiseen osallistumiseen on sisällyttävä yhtäältä tarkoitusten ja toisaalta keinojen määrittäminen. Jos kaikki asianomaiset yksiköt määrittävät kummankin näistä tekijöistä, niitä olisi pidettävä kyseisen käsittelyn yhteisrekisterinpitäjinä.

3.2.2 Yhteisen osallistumisen arviointi

54. Yhteinen osallistuminen tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen tarkoittaa, että useammalla kuin yhdellä taholla on ratkaiseva vaikutus siihen, tapahtuuko käsittely ja miten se tapahtuu. Käytännössä yhteistä osallistumista voi olla monenlaista. Yhteinen osallistuminen voi olla esimerkiksi kahden tai useamman tahon tekemä **yhteinen päätös** tai tulos kahden tai useamman yksikön **yhtenevistä päätöksistä**, jotka koskevat tarkoituksia ja olennaisia keinoja.
55. *Yhteisellä päätöksellä* tapahtuvalla yhteisellä osallistumisella tarkoitetaan yhdessä tapahtuvaa päättämistä, johon liittyy yhteinen tarkoitus yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitetun käsitteen ”yhdessä” yleisimmän tulkinnan mukaisesti.

Yhteisen osallistumisen tilanne *yhtenevien päätösten vuoksi* johtuu erityisesti unionin tuomioistuimen yhteisrekisterinpitäjien käsitettä koskevasta oikeuskäytännöstä. Päätösten voidaan katsoa olevan tarkoitukseltaan ja keinoiltaan yhteneviä, **jos ne täydentävät toisiaan ja ovat käsittelyn suorittamisen kannalta välttämättömiä siten, että niillä on konkreettinen vaikutus käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen.** On korostettava, että käsitystä yhtenevistä päätöksistä on tarkasteltava suhteessa käsittelyn tarkoituksiin ja keinoihin, mutta ei osapuolten välisen kaupallisen suhteen muihin näkökohtiin.¹⁹ Näin ollen tärkeä kriteeri yhtenevien päätösten tunnistamiseksi tässä yhteydessä **on se, olisiko tietojen käsittely mahdotonta ilman molempien osapuolten osallistumista tarkoituksiin ja keinoihin siinä mielessä, että kummankin osapuolen suorittamat käsittelytoimet ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa.** Yhtenevien päätösten perusteella toimivien yhteisrekisterinpitäjien tilanne olisi kuitenkin erotettava henkilötietojen käsittelijän tilanteesta, koska käsittelyn suorittamiseen osallistuva henkilötietojen käsittelijä ei käsittele tietoja omiin tarkoituksiinsa vaan suorittaa käsittelyn rekisterinpitäjän puolesta.

56. Se, että toisella osapuolista ei ole pääsyä käsiteltäviin henkilötietoihin, ei riitä sulkemaan pois yhteisrekisterinpitäjyyttä.²⁰ Esimerkiksi asiassa *Jehovan todistajat* unionin tuomioistuin katsoi, että uskonnollista yhdyskuntaa voidaan pitää – yhdessä saarnaamistyötä harjoittavien jäsentensä kanssa – rekisterinpitäjänä sen henkilötietojen käsittelyn osalta, jota viimeksi mainitut harjoittavat ovelta ovelle saarnaamistyön yhteydessä.²¹ Unionin tuomioistuin katsoi, ettei ollut tarpeen, että kyseisellä yhdyskunnalla on oikeus tutustua tietoihin tai että osoitetaan, että se on antanut jäsenilleen kirjallisia ohjeita tai käskyjä, jotka koskevat kyseistä käsittelyä.²² Yhdyskunta osallistui tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen organisoimalla ja koordinoimalla jäsentensä toimintaa, mikä auttoi saavuttamaan Jehovan todistajien yhteisön tavoitteen.²³ Lisäksi yhdyskunta tiesi yleisellä tasolla, että tällainen käsittely tehtiin sen uskon levittämiseksi.²⁴
57. On myös tärkeää korostaa, kuten Euroopan unionin tuomioistuin on selventänyt, että yksikköä pidetään toisen (toisten) kanssa yhteisrekisterinpitäjänä vain niiden toimintojen osalta, joiden osalta se määrittää yhdessä muiden kanssa saman tietojenkäsittelyn keinot ja tarkoitukset erityisesti silloin, kun päätökset ovat yhteneviä. Jos jokin näistä tahoista päättää yksin käsittelyketjua edeltävien tai seuraavien toimintojen tarkoituksista ja keinoista, tätä yksikköä on pidettävä tämän edeltävän tai myöhemmän toimen ainoana rekisterinpitäjänä.²⁵
58. Yhteisen vastuun olemassaolo ei välttämättä merkitse henkilötietojen käsittelyyn osallistuvien eri toimijoiden yhtäläistä vastuuta. Unionin tuomioistuin on päinvastoin selventänyt, että nämä toimijat voivat olla osallisina käsittelyn eri vaiheissa ja eriasteisesti, joten kunkin toimijan vastuun tasoa on arvioitava kunkin yksittäistapauksen kaikkien merkityksellisten olosuhteiden perusteella.

¹⁹ Kaikkiin kaupallisiin järjestelyihin sisältyy nimittäin yhteneviä päätöksiä osana prosessia, jolla päästään sopimukseen.

²⁰ Tuomio asiassa *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, 38 kohta.

²¹ Tuomio asiassa *Jehovan todistajat*, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, 75 kohta.

²² Ks. edellinen alaviite.

²³ Ks. edellinen alaviite, 71 kohta.

²⁴ Ks. edellinen alaviite.

²⁵ Tuomio *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:2018:1039, 74 kohta: ”Kyseistä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä ei sen sijaan voida pitää vastuussa mainitussa säännöksessä tarkoitettulla tavalla käsittelyketjun edeltävistä vaiheista tai sen myöhemmistä vaiheista, joiden osalta se ei määrittele tarkoitusta eikä keinoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta kansallisessa oikeudessa säädettyä mahdollista siviilioikeudellista vastuuta tältä osin”.

3.2.2.1 Yhteisesti määritelty tarkoitus (määritellyt tarkoitukset)

59. Yhteisrekisterinpitäjyys on olemassa silloin, kun samaan käsittelyyn osallistuvat tahot suorittavat tietojen käsittelyn yhteisesti määritellyjä tarkoituksia varten. Tästä on kyse, kun osallistuvat tahot käsittelevät tietoja samoja tai yhteisiä tarkoituksia varten.
60. Lisäksi silloin, kun tahoilla ei ole käsittelyn kannalta samaa tarkoitusta, yhteisrekisterinpitäjyys voidaan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella todeta myös silloin, kun asianomaiset tahot pyrkivät tarkoituksiin, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa tai täydentävät toisiaan. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun samasta käsittelytoimesta on molemminpuolista hyötyä, edellyttäen että kumpikin osallisena oleva taho osallistuu kyseisen käsittelytoimen tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Käsitteily yhteisestä edusta ei kuitenkaan ole ratkaiseva, vaan se voi olla vain viitteellinen. Esimerkiksi asiassa *Fashion ID* antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin selvensi, että verkkosivuston ylläpitäjä osallistuu käsittelyn tarkoitusten (ja keinojen) määrittämiseen sisällyttämällä portaaliin sosiaalisen lisäosan, jolla voidaan optimoida sen tavaroiden julkisuus tekemällä niistä näkyvämpiä sosiaalisessa verkostossa. Unionin tuomioistuin katsoi, että kyseessä olevat käsittelytoimet toteutettiin sekä verkkosivuston ylläpitäjän että sosiaalisen lisäosan tarjoajan taloudellisten etujen mukaisesti.²⁶
61. Samoin, kuten unionin tuomioistuin totesi asiassa *Wirtschaftsakademie* antamassaan tuomiossa, henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on muun muassa mahdollistaa yhtäältä se, että Facebook voi parantaa järjestelmänsä mainosten levittämiseen verkostossaan, ja toisaalta se, että fanisivujen hallinnoija saa käyttöönsä tilastoja toimintansa edistämistä varten.²⁷ Kumpikin yksikkö ajaa tässä tapauksessa omaa etuaan, mutta molemmat osapuolet osallistuvat fanisivun kävijöiden henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen (ja keinojen) määrittämiseen.²⁸
62. Tässä yhteydessä on tärkeää korostaa, että pelkästä tietojenkäsittelytoiminnasta aiheutuvasta keskinäisestä (esimerkiksi kaupallisesta) hyödystä ei seuraa yhteisrekisterinpitäjyyttä. Jos käsittelyyn osallistuvalla yksiköllä ei ole mitään omaa käsittelytoimintaan liittyvää tarkoitusta vaan sille ainoastaan maksetaan suoritetuista palveluista, se toimii henkilötietojen käsittelijänä eikä yhteisrekisterinpitäjänä.

3.2.2.2 Yhteisesti määritellyt keinot

63. Yhteisrekisterinpitäjyys edellyttää myös, että kaksi tai useampi taho on vaikuttanut käsittelyn keinoihin. Tämä ei tarkoita, että yhteisrekisterinpitäjyys edellyttäisi, että kukin osallistuva taho määrittää kaikki keinot. Kuten unionin tuomioistuin on selventänyt, eri tahot voivat osallistua käsittelyn eri vaiheisiin ja vaihtelevassa määrin. Eri yhteisrekisterinpitäjät voivat näin ollen määrittää käsittelyn keinoja eri laajuudessa riippuen siitä, millä niistä on tosiasiallinen mahdollisuus siihen.
64. On myös mahdollista, että yksi asianomaisista tahoista tarjoaa käsittelykeinot ja asettaa ne muiden tahojen käyttöön henkilötietojen käsittelyä varten. Taho, joka päättää käyttää näitä keinoja, jotta henkilötietoja voidaan käsitellä tiettyä tarkoitusta varten, osallistuu myös käsittelykeinojen määrittämiseen.
65. Tämä tilanne voi syntyä erityisesti silloin, kun on kyse alustoista, standardoiduista välineistä tai muusta infrastruktuurista, jonka avulla osapuolet voivat käsitellä samoja henkilötietoja ja jonka jokin osapuoli on asettanut tietyn ominaisuuksien muiden käytettäväksi, ja nämä muutkin voivat päättää sen

²⁶ Tuomio asiassa *Fashion ID*, C-40/17, ECLI:EU:2018:1039, 80 kohta.

²⁷ Tuomio asiassa *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, 34 kohta.

²⁸ Tuomio asiassa *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, 39 kohta.

ominaisuuksista.²⁹ Jo olemassa olevan teknisen järjestelmän käyttö ei sulje pois yhteisrekisterinpitäjyyttä, jos järjestelmän käyttäjät voivat päättää tässä yhteydessä suoritettavasta henkilötietojen käsittelystä.

66. Esimerkkinä tästä unionin tuomioistuin totesi asiassa *Wirtschaftsakademie* antamassaan tuomiossa, että Facebookissa ylläpidetyn fanisivun hallinnoijan on katsottava osallistuneen sen fanisivun kävijöihin liittyvien henkilötietojen käsittelykeinojen määrittämiseen määrittelemällä parametrit, jotka perustuivat sen kohdeyleisöön ja sen toiminnan hallinnointiin ja edistämiseen.
67. Lisäksi se, että jokin taho päättää käyttää omiin tarkoituksiinsa toisen tahon kehittämää välinettä tai muuta järjestelmää, joka mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn, merkitsee todennäköisesti yhteistä päätöstä näiden tahojen suorittaman käsittelyn keinoista. Tämä käy ilmi asiassa Fashion ID annetusta tuomiosta, jossa unionin tuomioistuin totesi, että liittämällä verkkosivustolleen Facebookin ”tykkää”-painikkeen, jonka Facebook on asettanut verkkosivustojen ylläpitäjien saataville, Fashion ID vaikutti ratkaisevasti mainitulla sivustolla käyneiden henkilötietojen keräämiseen ja siirtämiseen Facebookille, ja näin ollen se on yhdessä Facebookin kanssa määrittänyt tämän käsittelyn keinot.³⁰
68. On tärkeää korostaa, että **yhteisen tietojenkäsittelyjärjestelmän tai infrastruktuurin käyttö ei kaikissa tapauksissa johda siihen, että asianomaisia osapuolia pidettäisiin yhteisrekisterinpitäjinä**, erityisesti silloin, kun niiden suorittama käsittely on erotettavissa ja yksi osapuoli voisi suorittaa sen ilman toisen osapuolen toimia tai jos palveluntarjoaja on henkilötietojen käsittelijä, jolla ei ole omaa tarkoitusta (pelkkää osapuolille koituvaa kaupallista hyötyä ei voida pitää käsittelyn tarkoituksena).

Esimerkki: Matkatoimisto

Matkatoimisto lähettää asiakkaidensa henkilötietoja lentoyhtiölle ja hotelliketjulle tehdäkseen matkapakettivaroituksia. Lentoyhtiö ja hotelli vahvistavat, että pyydyt paikat ja huoneet ovat saatavilla. Matkatoimisto tuottaa matka-asiakirjat ja voucherit asiakkailleen. Kukin toimija käsittelee tietoja omia toimintojaan varten omia keinojaan käyttäen. Tässä tapauksessa matkatoimisto, lentoyhtiö ja hotelli ovat kolme eri rekisterinpitäjää, jotka käsittelevät tietoja omiin erillisiin tarkoituksiinsa, eikä yhteisrekisterinpitäjyyttä ole.

Matkatoimisto, hotelliketju ja lentoyhtiö päättävät tämän jälkeen osallistua yhdessä internetpohjaisen yhteisen alustan perustamiseen matkapakettisopimusten tekemistä varten. Ne sopivat olennaisista käytettävistä keinoista, kuten siitä, mitä tietoja säilytetään, miten varaukset kohdistetaan ja vahvistetaan ja kenellä on pääsy tallennettuihin tietoihin. Lisäksi ne päättävät jakaa asiakkaidensa tietoja toteuttaakseen yhteisiä markkinointitoimia. Tässä tapauksessa matkatoimisto, lentoyhtiö ja hotelliketju määrittävät yhdessä, miksi ja miten niiden asiakkaiden henkilötietoja käsitellään, joten ne ovat yhteisrekisterinpitäjiä yhteiseen internetpohjaiseen varausalustaan ja yhteisiin markkinointitoimiin liittyvien käsittelytoimien osalta. Kullakin niistä olisi kuitenkin edelleen yksinomainen määräysvalta muihin käsittelytoimiin Internet-pohjaisen yhteisen alustan ulkopuolella.

Esimerkki: Tutkimuslaitosten tutkimushanke

Useat tutkimuslaitokset päättävät osallistua tiettyyn yhteiseen tutkimushankkeeseen ja käyttää tätä varten jonkin hankkeeseen osallistuvan tutkimuslaitoksen olemassa olevaa alustaa. Kukin laitos

²⁹ Järjestelmän tarjoaja voi olla yhteisrekisterinpitäjä, jos edellä mainitut kriteerit täyttyvät eli jos palveluntarjoaja osallistuu tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen. Muussa tapauksessa palveluntarjoajaa olisi pidettävä henkilötietojen käsittelijänä.

³⁰ Tuomio asiassa Fashion ID, C-40/17, ECLI:EU:2018:1039, 77-79 kohta.

syöttää järjestelmään jo hallussaan olevia henkilötietoja yhteistä tutkimusta varten ja käyttää muiden tahojen alustan kautta antamia tietoja tutkimuksen suorittamiseen. Tässä tapauksessa kaikki laitokset katsotaan yhteisrekisterinpitäjiksi, jotka käsittelevät henkilötietoja tallentamalla ja luovuttamalla tietoja tältä alustalta, koska ne ovat päättäneet yhdessä käsittelyn tarkoituksesta ja käytettävistä keinoista (nykyinen alusta). Kukin laitos on kuitenkin erillinen rekisterinpitäjä kaiken sellaisen käsittelyn osalta, joka voidaan suorittaa alustan ulkopuolella kunkin omaa tarkoitusta varten.

Esimerkki: Markkinointitoimi

Yritykset A ja B ovat tuoneet markkinoille yhteisen tuotemerkin tuotteen C ja haluavat järjestää tapahtuman tämän tuotteen markkinoimiseksi. Tätä varten ne päättävät jakaa asiakkaitaan ja potentiaalisia asiakkaitaan koskevan tietokannan tietoja ja päättävät tältä pohjalta tapahtumaan kutsuttavien luettelosta. Ne sopivat myös toimintatavoista, joita sovelletaan kutsujen lähettämiseen tapahtumaan, palautteen keräämiseen tapahtuman aikana ja markkinointitoimien seurantaan. Yrityksiä A ja B voidaan pitää tiedotustapahtuman järjestämiseen liittyvien henkilötietojen yhteisrekisterinpitäjinä, koska ne päättävät yhdessä tietojenkäsittelyn yhteisesti määritetystä tarkoituksesta ja olennaisista keinoista tässä yhteydessä.

Esimerkki: Kliiniset tutkimukset³¹

Terveystietopalvelujen tarjoaja (tutkija) ja yliopisto (toimeksiantaja) päättävät aloittaa kliinisen tutkimuksen samaan tarkoitukseen. Ne tekevät yhteistyötä tutkimussuunnitelman laatimisessa (tutkimuksen tarkoitus, menetelmät/suunnittelu, kerättävät tiedot, aiheiden poissulkemis- ja sisällyttämiskriteerit, tietokantojen uudelleenkäyttö (soveltuvin osin tapauksissa) jne.). Niitä voidaan pitää yhteisrekisterinpitäjinä tässä kliinisessä lääketutkimuksessa, koska ne määrittävät ja sopivat yhdessä samasta tarkoituksesta ja käsittelyn olennaisista keinoista. Henkilötietojen kerääminen potilaan potilastiedoista tutkimusta varten on erotettava samojen tietojen tallentamisesta ja käytöstä potilaiden hoitoon, jossa terveydenhuollon tarjoaja on edelleen rekisterinpitäjä.

Jos tutkija ei osallistu tutkimussuunnitelman laatimiseen (vain hyväksyy toimeksiantajan jo laatiman tutkimussuunnitelman) ja tutkimussuunnitelman on suunnitellut vain toimeksiantaja, tutkijaa olisi pidettävä henkilötietojen käsittelijänä ja toimeksiantajaa rekisterinpitäjänä tässä kliinisessä lääketutkimuksessa.

Esimerkki: Suorahakuyhtiöt

Yritys X auttaa yritystä Y rekrytoimaan uutta henkilöstöä – kuuluisalla ”global matchz” -lisäarvopalvelulla. Yritys X etsii sopivia ehdokkaita sekä yrityksen Y suoraan vastaanottamien että sen omassa tietokannassa jo olevien ansioluetteloiden joukosta. Yritys X on itse luonut tällaisen tietokannan ja hallinnoi sitä. Näin varmistetaan, että yritys X parantaa työtarjousten ja työnhakijoiden kohtaamista ja lisää siten tuottojaan. Vaikka yritykset X ja Y eivät ole tehneet muodollista päätöstä yhdessä, ne osallistuvat prosessiin yhdessä löytääkseen sopivia ehdokkaita yhtenevien päätösten perusteella: näitä ovat päätös luoda ”global matchz” -palvelu yhtiölle X ja hallinnoida sitä sekä yhtiön Y päätös lisätä tietokantaan suoraan saamiaan ansioluetteloita. Tällaiset päätökset täydentävät toisiaan ja ovat erottamattomia ja välttämättömiä sopivien hakijoiden löytämiseksi. Sen vuoksi niitä

³¹ Euroopan tietosuojaneuvosto aikoo antaa kliinisiä lääketutkimuksia koskevaa lisäohjeistusta tulevaisuudessa ohjeissaan henkilötietojen käsittelystä lääketieteellisiin ja tieteellisiin tutkimustarkoituksiin.

olisi tässä nimenomaisessa tapauksessa pidettävä tällaisen käsittelyn yhteisrekisterinpitäjänä. Yritys X on kuitenkin sen tietokannan hallinnoimiseen tarvittavan käsittelyn ainoa rekisterinpitäjä, ja yritys Y on ainoa rekisterinpitäjä omaan käyttöönsä suorittaman myöhemmän rekrytointiin liittyvän käsittelyn osalta (haastattelujen järjestäminen, sopimuksen tekeminen ja henkilöstötietojen hallinta).

Esimerkki: Terveystietojen analysointi

Yritys ABC, joka on verenpaineen seurantasovelluksen kehittäjä, ja yritys XYZ, joka tarjoaa terveydenhuollon ammattilaisille sovelluksia, haluavat molemmat tutkia, miten verenpainemuutokset voivat auttaa ennustamaan tiettyjä sairauksia. Yritykset päättävät käynnistää yhteisen hankkeen ja kehottaa myös sairaala DEF:ää osallistumaan hankkeeseen.

Tässä hankkeessa käsiteltävät henkilötiedot koostuvat henkilötiedoista, joita yritys ABC, sairaala DEF ja yritys XYZ käsittelevät erikseen yksittäisinä rekisterinpitäjinä. Nämä kolme toimijaa päättävät yhdessä käsitellä näitä tietoja verenpainemuutosten arvioimiseksi. Yritys ABC, sairaala DEF ja yritys XYZ ovat yhdessä määrittäneet käsittelyn tarkoitukset. Yritys XYZ tekee ehdotuksen olennaisista käsittelytavoista. Sekä yritys ABC että sairaala DEF hyväksyvät nämä olennaiset keinot osallistuttuaan myös sovelluksen joidenkin ominaisuuksien kehittämiseen voidakseen hyödyntää tuloksia riittävästi. Nämä kolme tahoa sopivat siten, että niillä on yhteinen käsittelytarkoitus, nimittäin sen arvioiminen, miten verenpaineen muutokset voivat auttaa tiettyjen sairauksien ennustamisessa. Kun tutkimus on saatu päätökseen, yritys ABC, sairaala DEF ja yritys XYZ voivat hyötyä arvioinnista käyttämällä sen tuloksia omassa toiminnassaan. Kaikista näistä syistä ne katsotaan tämän kyseisen käsittelyn yhteisrekisterinpitäjiksi.

Jos muut yritykset olisivat yksinkertaisesti pyytäneet yritystä XYZ tekemään tämän arvioinnin ilman, että sillä olisi omaa tarkoitusta, ja se olisi vain käsitellyt tietoja toisten puolesta, XYZ olisi katsottava henkilötietojen käsittelijäksi, vaikka sen tehtäväksi olisi annettu muiden kuin olennaisten keinojen määrittäminen.

3.2.3 Tilanteet, joissa ei ole yhteisrekisterinpitäjää

69. Se, että samaan käsittelyyn osallistuu useita toimijoita, ei tarkoita, että ne toimisivat välttämättä tällaisen käsittelyn yhteisrekisterinpitäjinä. Kaikentyypiset kumppanuudet, yhteistyö tai yhteistoiminta eivät merkitse yhteisrekisterinpitäjien asemaa, koska sen määrittäminen edellyttää tapauskohtaista analysointia kustakin kyseessä olevasta käsittelystä ja kunkin tahon tarkasta roolista kussakin käsittelyssä. Jäljempänä olevissa tapauksissa annetaan joitakin esimerkkejä tilanteista, joissa ei ole yhteistä rekisterinpitäjää.
70. Esimerkiksi samojen tietojen tai tietokokonaisuuksien vaihtoa kahden yksikön välillä ilman yhteisesti määriteltyjä tarkoituksia tai yhteisesti määriteltyjä käsittelytapoja olisi pidettävä tietojen siirtämisenä erillisten rekisterinpitäjien välillä.

Esimerkki: Työntekijöitä koskevien tietojen toimittaminen veroviranomaisille

Yritys kerää ja käsittelee työntekijöidensä henkilötietoja muun muassa palkkojen ja sairausvakuutusten hallinnoimiseksi. Lain mukaan yrityksen on toimitettava kaikki palkkoja koskevat tiedot veroviranomaisille verovalvonnan tehostamiseksi.

Vaikka sekä yritys että veroviranomaiset käsittelevät samoja palkkatietoja, yhteisesti määriteltyjen tarkoitusten ja keinojen puuttuminen tietojenkäsittelyn osalta johtaa tässä tapauksessa siihen, että näitä kahta tahoa pidetään kahtena erillisenä rekisterinpitäjänä.

71. Yhteisrekisterinpitäjyys voidaan sulkea pois myös tilanteessa, jossa useat tahot käyttävät yhteistä tietokantaa tai yhteistä infrastruktuuria, jos kukin yksikkö määrittää itsenäisesti omat tarkoituksensa.

Esimerkki: Markkinointitoimet yritysryhmässä, jossa käytetään yhteistä tietokantaa:

Yritysryhmä käyttää samaa tietokantaa asiakkaiden ja potentiaalisten asiakkaiden hallintaan. Tällaista tietokantaa ylläpidetään emoyhtiön palvelimilla, ja emoyhtiö on siis yritysten henkilötietojen käsittelijä tietojen tallentamisen osalta. Kukin konsernin yhtiö syöttää omien asiakkaidensa ja potentiaalisten asiakkaidensa tiedot ja käsittelee niitä ainoastaan omiin tarkoituksiinsa. Lisäksi kukin yhtiö päättää itsenäisesti asiakkaidensa ja potentiaalisten asiakkaidensa tietojen saatavuudesta, säilytysajoista, oikaisemisesta ja poistamisesta. He eivät voi päästä toistensa tietoihin eivätkä käyttää niitä. Pelkästään se, että nämä yritykset käyttävät yhteistä konsernitietokantaa, ei sellaisenaan merkitse yhteisrekisterinpitäjyyttä. Näissä olosuhteissa kukin yritys on siten erillinen rekisterinpitäjä.

Esimerkki: Riippumattomat rekisterinpitäjät, kun käytetään jaettua infrastruktuuria

Yritys XYZ ylläpitää tietokantaa ja antaa sen muiden yritysten käyttöön kyseisten yritysten työntekijöitä koskevien henkilötietojen käsittelyä ja säilyttämistä varten. XYZ on henkilötietojen käsittelijä muiden yritysten työntekijöiden tietojen käsittelyn ja varastoinnin osalta, koska se suorittaa nämä toiminnot muiden yritysten puolesta ja niiden ohjeiden mukaisesti. Lisäksi muut yritykset käsittelevät tietoja ilman XYZ:n osallistumista ja tarkoituksiin, jotka eivät ole millään tavoin yhteisiä XYZ:n kanssa.

72. Voi myös olla tilanteita, joissa eri toimijat käsittelevät peräkkäin samoja henkilötietoja toimintaketjussa ja kullakin näistä toimijoista on omassa toimintaketjun osassaan käsittelylle itsenäinen tarkoitus ja riippumattomat keinot. Jos yhteistä osallistumista saman käsittelytoimen tai toimintakokonaisuuden tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen ei ole, yhteisrekisterinpitäjyys on suljettava pois ja eri toimijoita on pidettävä peräkkäisinä riippumattomina rekisterinpitäjinä.

Esimerkki: Tilastoanalyysi yleistä etua koskevaa tehtävää varten

Viranomaisen (viranomainen A) lain mukaisena tehtävänä on tuottaa analyyseja ja tilastotietoja maan työllisyysasteen kehityksestä. Monilla muilla julkisyhteisöillä on lakisääteinen velvollisuus luovuttaa tietyt tiedot tätä varten viranomaiselle A. Viranomainen A päättää käyttää tiettyä järjestelmää tietojen käsittelyyn, johon luetaan myös tietojen kerääminen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että muilla tahoilla on velvollisuus käyttää kyseistä järjestelmää tietojen luovuttamiseen. Tässä tapauksessa viranomainen A on ainoa tietojenkäsittelyn rekisterinpitäjä järjestelmässä käsiteltävien työllisyysasteiden analysoinnin ja tilastoinnin osalta, koska viranomainen A määrittää käsittelyn tarkoituksen ja on päättänyt, miten käsittely järjestetään, sanotun kuitenkin rajoittamatta roolien lakisääteistä jakamista. Muut julkisyhteisöt ovat luonnollisesti omien käsittelytoimiensa rekisterinpitäjinä vastuussa aiemmin käsittelemiensä ja nyt viranomaiselle A luovuttamiensa tietojen oikeellisuuden varmistamisesta.

4 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄN MÄÄRITELMÄ

73. Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 8 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Rekisterinpitäjän määritelmän tapaan henkilötietojen käsittelijän määritelmä kattaa laajan joukon toimijoita – se voi olla ”luonnollinen tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu elin”. Tämä tarkoittaa, että periaatteessa ei ole mitään rajoitusta sen

suhteen, minkä tyyppinen toimija voi toimia henkilötietojen käsittelijänä. Se voi olla organisaatio, mutta se voi olla myös yksityishenkilö.

74. Yleisessä tietosuojasetuksessa säädetään velvoitteista, joita sovelletaan suoraan nimenomaan henkilötietojen käsittelijöihin, kuten näiden ohjeiden II osan 1 jaksossa täsmennetään. Henkilötietojen käsittelijä voidaan saattaa vastuuseen tai sille voidaan määrätä sakko, jos se ei noudata kyseisiä velvoitteita tai toimii rekisterinpitäjän lainmukaisen ohjeistuksen vastaisesti tai ylittää sen.
75. Henkilötietojen käsittelyyn voi osallistua useita henkilötietojen käsittelijöitä. Rekisterinpitäjä voi esimerkiksi itse päättää käyttää useita henkilötietojen käsittelijöitä siten, että eri henkilötietojen käsittelijät osallistuvat käsittelyn eri vaiheisiin (useita henkilötietojen käsittelijöitä). Rekisterinpitäjä voi myös antaa toimeksiannon yhdelle henkilötietojen käsittelijälle, joka puolestaan – rekisterinpitäjän luvalla – käyttää yhtä tai useampaa muuta henkilötietojen käsittelijää ("alakäsittelijä(t)"). Henkilötietojen käsittelijän toiminta saattaa rajoittua tarkoin määriteltyyn tehtävään tai tilanteeseen tai se voi olla yleisempää ja laajempaa.
76. Henkilötietojen käsittelijäksi luokittelun kaksi perusedellytystä ovat seuraavat:
- a) se on rekisterinpitäjästä *erillinen yksikkö* ja
 - b) se käsittelee henkilötietoja *rekisterinpitäjän puolesta*.
77. *Erillinen yksikkö* tarkoittaa, että rekisterinpitäjä päättää siirtää käsittelytoimet kokonaan tai osittain ulkopuoliselle organisaatiolle. Konzernissa yksi yritys voi olla henkilötietojen käsittelijä toiselle rekisterinpitäjänä toimivalle yritykselle, koska molemmat yhtiöt ovat erillisiä yksiköitä. Toisaalta yrityksen osasto ei voi olla henkilötietojen käsittelijä saman yrityksen toiselle osastolle.
78. Jos rekisterinpitäjä päättää käsitellä tietoja itse käyttäen oman organisaationsa sisäisiä resursseja, esimerkiksi omaa henkilöstöään, kyseessä ei ole henkilötietojen käsittelijä. Työntekijöitä ja muita rekisterinpitäjän välittömässä alaisuudessa toimivia henkilöitä, kuten tilapäisesti palkattua henkilöstöä, ei pidetä henkilötietojen käsittelijöinä, koska he käsittelevät henkilötietoja osana rekisterinpitäjätahoa. Rekisterinpitäjän ohjeet sitovat 29 artiklan mukaisesti myös heitä.
79. *Henkilötietojen käsittely rekisterinpitäjän puolesta* edellyttää ensinnäkin, että erillinen yksikkö käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän hyväksi. Asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa käsittely määritellään käsitteeksi, joka kattaa laajan joukon toimintoja keräämisestä, varastoinnista ja kyselystä käyttöön, levittämiseen tai muuhun saataville asettamiseen ja tuhoamiseen. "Käsittelyn" käsitettä kuvataan tarkemmin edellä 2.1.5 kohdassa.
80. Toiseksi käsittely on suoritettava rekisterinpitäjän puolesta mutta muutoin kuin rekisterinpitäjän välittömässä alaisuudessa ja valvonnassa. Toimiminen "puolesta" tarkoittaa toisen edun palvelemista ja muistuttaa delegoinnin oikeudellista käsitettä. Tietosuojalainsäädännön tapauksessa henkilötietojen käsittelijän on pantava täytäntöön rekisterinpitäjän antamat ohjeet ainakin käsittelyn tarkoituksen sekä keinojen olennaisten osien osalta. Asetuksen 6 artiklan ja soveltuvin osin 9 artiklan mukaisen käsittelyn laillisuus perustuu rekisterinpitäjän toimintaan, eikä henkilötietojen käsittelijä saa käsitellä tietoja muutoin kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti. Kuten edellä on kuvattu, rekisterinpitäjän ohjeissa voidaan silti jättää jonkin verran harkintavaltaa sen suhteen, miten rekisterinpitäjän etuja voidaan parhaiten palvella, jolloin henkilötietojen käsittelijä voi valita sopivimmat tekniset ja organisatoriset keinot.³²

³² Ks. I osan 2.1.4 alajakso, jossa kuvataan olennaisten ja muiden kuin olennaisten keinojen välistä eroa.

81. ”Puolesta” toimiminen tarkoittaa myös sitä, että henkilötietojen käsittelijä ei saa suorittaa käsittelyä omiin tarkoituksiinsa. Kuten 28 artiklan 10 kohdassa säädetään, henkilötietojen käsittelijä rikkoo yleistä tietosuoja-asetusta ylittämällä rekisterinpitäjän ohjeet ja määrittämällä käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Henkilötietojen käsittelijää pidetään kyseisen käsittelyn rekisterinpitäjänä, ja sille voidaan määrätä seuraamuksia rekisterinpitäjän ohjeiden ylittamisestä.

Esimerkki: Henkilötietojen käsittelijäksi kutsuttu palveluntarjoaja, joka toimii rekisterinpitäjänä

Palveluntarjoaja MarketinZ tarjoaa mainos- ja suoramarkkinointipalveluja eri yrityksille. GoodProductZ-niminen yritys tekee MarketinZ:n kanssa sopimuksen, jonka mukaan viimeksi mainittu yritys tarjoaa kaupallista mainontaa GoodProductZ:n asiakkaille, ja MarketinZ:sta käytetään nimitystä henkilötietojen käsittelijä. MarketinZ päättää kuitenkin käyttää GoodProductsin asiakastietokantaa myös muihin tarkoituksiin kuin GoodProductsin tuotteiden mainontaan, esimerkiksi oman liiketoimintansa kehittämiseen. Päätös ottaa käyttöön ylimääräinen käyttötarkoitus sen lisäksi, jota varten henkilötiedot siirrettiin, muuttaa MarketinZ:n näiden käsittelytoimien rekisterinpitäjäksi, ja niiden käsittely tätä tarkoitusta varten rikkoisi yleistä tietosuoja-asetusta.

82. Tietosuojaneuvosto muistuttaa, että kaikki palveluntarjoajat, jotka käsittelevät henkilötietoja palvelun tarjoamisen yhteydessä, eivät ole yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja henkilötietojen käsittelijöitä. Henkilötietojen käsittelijän rooli ei perustu tietojen käsittelevän tahon luonteeseen vaan sen konkreettiseen toimintaan tietyssä yhteydessä. Toisin sanoen sama taho voi toimia samaan aikaan joissakin käsittelytoimissa rekisterinpitäjänä ja toisissa toimissa henkilötietojen käsittelijänä. Rekisterinpitäjäksi tai henkilötietojen käsittelijäksi määrittelyä on arvioitava tiettyjen tietokokonaisuuksien tai toimintojen osalta. Palvelun luonne määrittää, merkitseekö käsittely henkilötietojen käsittelyä rekisterinpitäjän puolesta yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettulla tavalla. Jos tarjottua palvelua ei ole nimenomaisesti kohdistettu henkilötietojen käsittelyyn tai jos tällainen käsittely ei ole palvelun keskeinen osa, palveluntarjoaja voi käytännössä päättää itsenäisesti palvelun tarjoamisen edellyttämien käsittelyn tarkoituksista ja keinoista. Tässä tilanteessa palveluntarjoajaa on pidettävä erillisenä rekisterinpitäjänä eikä henkilötietojen käsittelijänä.³³ Tapauskohtainen analyysi on kuitenkin edelleen tarpeen, jotta voidaan selvittää, missä määrin kullakin taholla on tosiasiallista vaikutusvaltaa käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen.

Esimerkki: Taksipalvelu

Taksipalvelu tarjoaa verkkoalustan, jonka avulla yritykset voivat varata taksin työntekijöiden tai vieraiden kuljettamiseksi lentoasemalle ja lentoasemalta. ABC-yritys ilmoittaa taksia varatessaan sen työntekijän nimen, joka noudetaan lentoasemalta, jotta kuljettaja voi vahvistaa työntekijän henkilöllisyyden noutohetkellä. Tässä tapauksessa taksipalvelu käsittelee työntekijän henkilötietoja osana ABC:lle tarjottua palvelua, mutta itse käsittely ei ole palvelun kohde. Taksipalvelu on ilman ABC:n ohjeita suunniteltu verkkoalustan osana oman liiketoimintansa kehittämistä kuljetuspalvelujen tarjoamiseksi. Taksipalvelu määrittää myös itsenäisesti keräämänsä tietoryhmät ja niiden säilytysajan. Taksipalvelu toimii näin ollen itsenäisenä rekisterinpitäjänä huolimatta siitä, että käsittely tapahtuu ABC:n esittämän palvelupyynnön perusteella.

83. Tietosuojaneuvosto toteaa, että palveluntarjoaja voi silti toimia henkilötietojen käsittelijänä, vaikka henkilötietojen käsittely ei olisi palvelun pääasiallinen tai ensisijainen kohde, edellyttäen, että palvelun tilannut asiakas määrittää edelleen käytännössä käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Harkitessaan,

³³ Ks. myös yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 81 kappale, jossa viitataan käsittelytoimintojen antamiseen henkilötietojen käsittelijän tehtäväksi ja jossa viitataan siihen, että käsittely on sellaisenaan tärkeä osa rekisterinpitäjän päätöstä pyytää henkilötietojen käsittelijää käsittelemään henkilötietoja sen puolesta.

annetaanko henkilötietojen käsittely tietyn palveluntarjoajan tehtäväksi vai ei, rekisterinpitäjien on arvioitava huolellisesti, salliiko kyseinen palveluntarjoaja riittävän valvonnan harjoittamisen, ottaen huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä rekisteröidyille mahdollisesti aiheutuvat riskit.

Esimerkki: Puhelinpalvelukeskus

Yritys X ulkoistaa asiakastukensa yritykselle Y, joka tarjoaa puhelinpalvelukeskuksen palveluita auttaakseen yritys X:n asiakkaita heidän kysymyksissään. Asiakastukipalvelu tarkoittaa, että Y:llä on oltava pääsy yritys X:n asiakastietokantoihin. Yritys Y voi käyttää tietoja ainoastaan tarjotakseen tukipalvelua, jonka yritys X on hankkinut, eikä se voi käsitellä tietoja muihin kuin yrityksen X ilmoittamiin tarkoituksiin. Y:tä on pidettävä henkilötietojen käsittelijänä, ja X:n ja Y:n välillä on tehtävä henkilötietojen käsittelysopimus.

Esimerkki: Yleinen tietotekninen tuki

Yritys Z palkkaa IT-palvelujen tarjoajan antamaan IT-järjestelmiään koskevaa yleistä tukea. Järjestelmät sisältävät erittäin suuren määrän henkilötietoja. Pääsy henkilötietoihin ei ole tukipalvelun pääasiallinen kohde, mutta on väistämätöntä, että IT-palvelujen tarjoajalla on säännönmukaisesti pääsy henkilötietoihin palvelua suorittaessaan. Yritys Z päätelee näin ollen, että IT-palvelujen tarjoajaa, joka on erillinen yritys ja jonka on väistämättä käsiteltävä henkilötietoja, vaikka tämä ei ole palvelun päätavoite, on pidettävä henkilötietojen käsittelijänä. Sen vuoksi IT-palvelujen tarjoajan kanssa tehdään henkilötietojen käsittelysopimus.

Esimerkki: IT-konsultti korjaa ohjelmistovirheen

ABC-yritys tilaa toiselta yritykseltä IT-asiiantuntijan korjaamaan virheen yrityksen käyttämässä ohjelmistossa. IT-konsulttia ei tilata käsittelemään henkilötietoja, ja ABC-yritys katsoo, että pääsy henkilötietoihin on puhtaasti satunnaista ja siten käytännössä hyvin rajallista. ABC päätelee näin ollen, että IT-asiiantuntija ei ole henkilötietojen käsittelijä (eikä itsenäinen rekisterinpitäjä) ja että ABC toteuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklan mukaisesti asianmukaiset toimenpiteet estääkseen IT-konsulttia käsittelemästä henkilötietoja luvattomasti.

84. Kuten edellä on todettu, mikään ei estä henkilötietojen käsittelijää tarjoamasta ennalta määriteltyä palvelua, mutta rekisterinpitäjän on tehtävä lopullinen päätös käsittelytavan aktiivisesta hyväksymisestä ainakin käsittelyn olennaisten keinojen osalta. Kuten edellä todettiin, henkilötietojen käsittelijällä on liikkumavaraa muiden kuin olennaisten keinojen osalta, ks. edellä oleva 2.1.4 kohta.

Esimerkki: Pilvipalvelujen tarjoaja

Kunta on päättänyt käyttää pilvipalvelujen tarjoajaa tietojen käsittelyyn koulu- ja koulutuspalveluissaan. Pilvipalvelu tarjoaa muun muassa viestipalveluja, videokonferensseja, asiakirjojen tallentamista, kalenterinhallintaa ja tekstinkäsittelyä, ja siihen sisältyy koululaisten ja opettajien henkilötietojen käsittelyä. Pilvipalvelujen tarjoaja on tarjonnut standardoitua palvelua, joka on tarjolla maailmanlaajuisesti. Kunnan on kuitenkin varmistettava, että voimassa oleva sopimus on yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukainen ja että henkilötietoja, joiden rekisterinpitäjä se on, käsitellään ainoastaan kunnan tarkoituksiin. Sen on myös varmistettava, että pilvipalvelujen tarjoaja noudattaa sen erityisiä säilytysaikoja ja tietojen poistamista ym. koskevia ohjeita riippumatta siitä, mitä standardoidussa palvelussa yleisesti tarjotaan.

5 KOLMANNEN OSAPUOLEN / VASTAANOTTAJAN MÄÄRITELMÄ

85. Asetuksessa määritellään rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteiden lisäksi myös vastaanottajan ja kolmannen osapuolen käsitteet. Toisin kuin rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteet, asetuksessa ei säädetä vastaanottajia ja kolmansia osapuolia koskevista erityisistä velvoitteista tai vastuista. Näiden voidaan sanoa olevan suhteellisia käsitteitä siinä mielessä, että ne kuvaavat suhdetta rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään tietyistä näkökulmista, esimerkiksi rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä luovuttaa tietoja vastaanottajalle. Henkilötietojen vastaanottajaa ja kolmatta osapuolta voidaan hyvinkin pitää samanaikaisesti eri näkökulmista rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä. Esimerkiksi tahot, joita on pidettävä vastaanottajina tai kolmansina osapuolina yhdestä näkökulmasta, ovat sen käsittelyn rekisterinpitäjiä, jonka tarkoituksen ja keinot ne määrittävät.

Kolmas osapuoli

86. Asetuksen 4 artiklan 10 kohdan määritelmän mukaan *kolmannella osapuolella* tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai toimielintä, joka ei ole

- rekisteröity
- rekisterinpitäjä
- henkilötietojen käsittelijä tai
- henkilö, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja suoraan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välittömän vastuun alaisena.

87. Määritelmä vastaa yleisesti ottaen direktiivissä 95/46/EY esitettyä aiempaa *kolmannen osapuolen* määritelmää.

88. Asetuksessa määritellään termit ”*henkilötiedot*”, ”*rekisteröity*”, ”*rekisterinpitäjä*” ja ”*henkilötietojen käsittelijä*” mutta ei käsitettä ”*henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja suoraan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa*”. Sen katsotaan kuitenkin yleisesti viittaavan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän oikeushenkilöön kuuluviin henkilöihin (työntekijä tai tehtävä, joka on hyvin verrattavissa työntekijöiden asemaan, esim. tilapäistä työvoimaa välittävän yrityksen kautta vuokrattu henkilöstö) mutta vain siltä osin kuin heillä on valtuudet käsitellä henkilötietoja. Tähän ryhmään eivät kuulu sellaiset työntekijät ym., jotka saavat pääsyn tietoihin, joihin heillä ei ole oikeuksia, ja muihin kuin työnantajan tarkoituksiin. Tällaista työntekijää olisi sen sijaan pidettävä kolmantena osapuolena suhteessa työnantajan suorittamaan käsittelyyn. Jos työntekijä käsittelee henkilötietoja omiin tarkoituksiinsa, jotka poikkeavat hänen työnantajansa tarkoituksista, häntä pidetään rekisterinpitäjänä ja hän ottaa kantaakseen kaikki tästä aiheutuvat henkilötietojen käsittelyn seuraukset ja vastuut.³⁴

89. Kolmas osapuoli viittaa siis henkilöön, joka kyseessä olevassa erityistilanteessa ei ole rekisteröity, rekisterinpitäjä, henkilötietojen käsittelijä eikä työntekijä. Rekisterinpitäjä voi esimerkiksi antaa toimeksiannon henkilötietojen käsittelijälle ja ohjeistaa sitä siirtämään henkilötietoja kolmannelle osapuolelle. Tätä kolmatta osapuolta pidetään tällöin rekisterinpitäjänä omissa tarkoituksissaan suorittamansa käsittelyn osalta. On huomattava, että konsernissa muu yhtiö kuin rekisterinpitäjä tai

³⁴ Työnantajalla (alkuperäisenä rekisterinpitäjänä) voisi kuitenkin olla edelleen jonkin verran vastuuta, jos uusi käsittely tapahtui asianmukaisten turvatoimien puuttumisen vuoksi.

henkilötietojen käsittelijä on kolmas osapuoli, vaikka se kuuluisi samaan konserniin kuin rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä toimiva yritys.

Esimerkki: Siivouspalvelut

Yritys A tekee siivouspalveluyrityksen kanssa sopimuksen toimistotilojensa puhdistamisesta. Siivoajien ei ole tarkoitus päästä henkilötietoihin tai käsitellä niitä muulla tavoin. Vaikka he saattavat satunnaisesti saada tällaisia tietoja liikkeessaan toimistossa, he voivat hoitaa tehtävänsä ilman, että heillä on pääsy tietoihin, ja heiltä on sopimuksin evätty pääsy sellaisiin henkilötietoihin, joita yhtiö A säilyttää rekisterinpitäjänä, sekä estetty heitä muutoin käsittelemästä niitä. Siivoajat eivät ole A:n palveluksessa, eikä heidän katsota olevan suoraan kyseisen yhtiön määräysvallassa. Ei ole tarkoitus, että siivouspalveluyritys tai sen työntekijät käsittelevät henkilötietoja yritys A:n puolesta. Siivouspalveluyritystä ja sen työntekijöitä on näin ollen pidettävä kolmansina osapuolina, ja rekisterinpitäjän on varmistettava riittävät turvatoimet, joilla estetään heidän pääsyä tietoihin, ja vaadittava vaitiolositoumus siltä varalta, että he saavat tahattomasti henkilötietoja.

Esimerkki: Konsernit – emoyhtiö ja tytäryhtiöt

Yritykset X ja Y kuuluvat konserniin Z. Yritys X ja Y käsittelevät kumpikin omia työntekijöitään koskevia tietoja henkilöstöhallinnon tarkoituksiin. Emoyhtiö ZZ päättää pyytää henkilöstötietoja kaikilta tytäryhtiöiltä koko konsernia koskevien tilastojen laatimiseksi. Kun yritykset X ja Y siirtävät tietoja ZZ:lle, viimeksi mainittua on pidettävä kolmantena osapuolena huolimatta siitä, että kaikki yritykset kuuluvat samaan konserniin. Yritystä ZZ pidetään rekisterinpitäjänä sen käsitellessä tietoja tilastollisiin tarkoituksiin.

Vastaanottaja

90. Asetuksen 4 artiklan 9 kohdan mukaan *vastaanottajalla* tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, olipa kyseessä kolmas osapuoli tai ei. Viranomaisia ei kuitenkaan tule pitää vastaanottajina, kun ne saavat henkilötietoja tietyn tutkinnan yhteydessä unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti (esim. vero- ja tulliviranomaiset, talousrikostutkintayksiköt jne.).³⁵
91. Määritelmä vastaa yleisesti aiempaa ”*vastaanottajan*” määritelmää direktiivissä 95/46/EY.
92. Määritelmä kattaa kaikki henkilöt, jotka saavat henkilötietoja, riippumatta siitä, ovatko he kolmansia osapuolia vai eivät. Esimerkiksi rekisterinpitäjän lähettäessä henkilötietoja toiselle taholle, joko henkilötietojen käsittelijälle tai kolmannelle osapuolelle, tämä taho on vastaanottaja. Vastaanottajana oleva kolmas osapuoli on katsottava kaikkien sellaisten käsittelyjen rekisterinpitäjäksi, jotka se tiedot vastaanotettuaan suorittaa omiin tarkoituksiinsa.

Esimerkki: Tietojen luovuttaminen yritysten välillä

ExploreMore-matkatoimisto järjestää matkoja yksittäisten asiakkaidensa pyynnöstä. Palvelun yhteydessä se lähettää asiakkaiden henkilötietoja lentoyhtiöille, hotelleille ja retkenjärjestäjille, jotta nämä voivat toteuttaa omat palvelunsa. ExploreMore-yhtiötä, hotelleja, lentoyhtiöitä ja retkenjärjestäjiä pidetään rekisterinpitäjänä sen käsittelyn osalta, jota ne kukin suorittavat oman palvelunsa yhteydessä. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välistä suhdetta ei tällöin ole.

³⁵ Ks. myös yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 31 kappale.

Lentoyhtiöitä, hotelleja ja retkenjärjestäjiä on kuitenkin pidettävä vastaanottajina, kun ne saavat henkilötietoja ExploreMorelta.

OSA II – ERI ROOLIEN SEURAUKSET

1 REKISTERINPITÄJÄN JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄN VÄLINEN SUHDE

93. Yleisen tietosuojasetuksen erillisenä uutena piirteenä ovat säännökset, joilla asetetaan velvoitteita suoraan henkilötietojen käsittelijöille. Esimerkiksi henkilötietojen käsittelijän on varmistettava, että henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet noudattamaan salassapitovelvollisuutta (28 artiklan 3 kohta); henkilötietojen käsittelijän on ylläpidettävä selostetta vastuullaan olevista käsittelytoimien luokista (30 artiklan 2 kohta) ja toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet (32 artikla). Henkilötietojen käsittelijän on myös tietyin edellytyksin nimitettävä tietosuojavastaava (37 artikla), ja sen on ilmoitettava henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta rekisterinpitäjälle ilman aiheetonta viivytystä saatuaan sen tietoonsa (33 artiklan 2 kohta). Lisäksi henkilötietojen käsittelijöihin ja rekisterinpitäjiin sovelletaan sääntöjä, jotka koskevat tietojen siirtoa kolmansiin maihin (V luku). Tältä osin tietosuojaneuvosto katsoo, että yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdassa annetaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän väliselle välttämättömälle sopimukselle nimenomainen sisältö, ja lisäksi siinä asetetaan henkilötietojen käsittelijöille suoria velvoitteita, mukaan lukien velvollisuus avustaa rekisterinpitäjää vaatimusten noudattamisen varmistamisessa.³⁶

1.1 Henkilötietojen käsittelijän valinta

94. Rekisterinpitäjän **velvollisuutena on käyttää ”ainoastaan sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojatoimet** asianmukaisten teknisten ja organisatoristen toimien täytäntöönpanemiseksi”, jotta käsittely täyttää yleisen tietosuojasetuksen vaatimukset – myös käsittelyn turvallisuuden osalta – ja sillä varmistetaan rekisteröityjen oikeuksien suojele.³⁷ Rekisterinpitäjä on näin ollen vastuussa henkilötietojen käsittelijän totuttamien suojatoimien riittävyyden arvioinnista, ja sen olisi voitava osoittaa, että se on ottanut vakavasti huomioon kaikki yleisessä tietosuojasetuksessa säädetyt seikat.
95. Henkilötietojen käsittelijän ”toteuttamalla” suojatoimilla tarkoitetaan suojatoimia, jotka henkilötietojen käsittelijä pystyy **osoittamaan rekisterinpitäjää tyydyttävällä tavalla**, sillä ne ovat ainoat suojatoimet, jotka rekisterinpitäjä voi ottaa huomioon arvioidessaan velvoitteidensa noudattamista. Tämä edellyttää usein asiaankuuluvien asiakirjojen vaihtoa (esim. tietosuojaperiaatteet, palveluehdot, käsittelytoimien kirjaaminen, tietojen hallintaa koskevat toimintaperiaatteet, tietoturvaperaatteet, ulkoisten tietosuojatarkastusten raportit, tunnustetut kansainväliset sertifiointit, kuten ISO 27000 -sarja).

³⁶ Henkilötietojen käsittelijän on esimerkiksi tarvittaessa ja pyydettyä avustettava rekisterinpitäjää tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin toteuttamisesta aiheutuvien velvoitteiden noudattamisen varmistamisessa (yleisen tietosuojasetuksen johdanto-osan 95 kappale). Tämä on otettava huomioon rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisessä sopimuksessa yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan f alakohdan mukaisesti.

³⁷ Yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 1 kohta ja johdanto-osan 81 kappale.

96. Rekisterinpitäjän arvio siitä, ovatko suojatoimet riittävät, on eräänlainen riskinarviointi, joka riippuu suuresti henkilötietojen käsittelijälle uskotun käsittelyn tyypistä ja joka on tehtävä tapauskohtaisesti ottaen huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat riskit. Näin ollen tietosuojaneuvosto ei voi esittää tyhjentävää luetteloa asiakirjoista tai toimista, jotka henkilötietojen käsittelijän on näytettävä tai osoitettava tiettyssä skenaariossa, koska tämä riippuu paljolti käsittelyn erityisolosuhteista.
97. Rekisterinpitäjän on³⁸ otettava huomioon seuraavat seikat arvioidessaan suojatoimien riittävyyttä: henkilötietojen käsittelijän **asiantuntemus** (esim. tekninen asiantuntemus turvatoimien ja tietoturvaloukkausten osalta), henkilötietojen käsittelijän **luotettavuus** ja henkilötietojen käsittelijän **resurssit**. Myös henkilötietojen käsittelijän maine markkinoilla voi olla merkityksellinen tekijä rekisterinpitäjien kannalta.
98. Lisäksi hyväksytyjen käytännesääntöjen tai sertifiointimekanismin noudattamista voidaan pitää tekijänä, jonka avulla voidaan osoittaa riittävät suojatoimet.³⁹ Sen vuoksi henkilötietojen käsittelijöitä kehoitetaan ilmoittamaan rekisterinpitäjälle tästä seikasta ja kaikista siihen liittyvistä muutoksista.
99. Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 1 kohtaan sisältyvä velvoite käyttää ainoastaan ”riittävät suojatoimet toteuttavia” henkilötietojen käsittelijöitä on jatkuva velvoite. Se ei pääty rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän tehdessä sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan. Rekisterinpitäjän olisi pikemminkin tarkistettava sopivin väliajoin henkilötietojen käsittelijän toteuttamat suojatoimet, tarvittaessa myös auditoinnin ja tarkastuksen.⁴⁰

1.2 Sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan muoto

100. Henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa edellytetään.
101. Tällaisen oikeudellisen asiakirjan on oltava **kirjallinen, jollaiseksi luetaan myös sähköinen muoto**.⁴¹ Sen vuoksi muita kuin kirjallisia sopimuksia (riippumatta siitä, kuinka perusteellisia tai tehokkaita ne ovat) ei voida pitää riittävinä yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa säädettyjen vaatimusten täyttämiseksi. Jotta vältetään vaikeudet sen osoittamisessa, että sopimus tai muu oikeudellinen asiakirja on tosiasiallisesti voimassa, tietosuojaneuvosto suosittelee, että tarvittavat allekirjoitukset sisällytetään oikeudelliseen asiakirjaan sovellettavan lainsäädännön (esim. sopimusoikeuden) mukaisesti.
102. Lisäksi sopimuksen tai muun unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen oikeudellisen asiakirjan on **sidottava henkilötietojen käsittelijää** suhteessa rekisterinpitäjään, toisin sanoen siinä on vahvistettava henkilötietojen käsittelijää koskevat velvoitteet, jotka ovat sitovia EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Siinä on myös esitettävä rekisterinpitäjän velvollisuudet. Useimmissa tapauksissa kyseessä on sopimus, mutta asetuksessa viitataan myös ”muuhun oikeudelliseen asiakirjaan”, kuten kansalliseen (ensisijaiseen tai toissijaiseen) lainsäädäntöön tai muuhun oikeudelliseen välineeseen. Jos oikeudellisessa asiakirjassa ei ole kaikkea vaadittua vähimmäisisältöä, sitä on täydennettävä sopimuksella tai muulla oikeudellisella asiakirjalla, joka sisältää puuttuvat osat.

³⁸ Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 81 kappale.

³⁹ Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 5 kohta ja johdanto-osan 81 kappale.

⁴⁰ Ks. myös yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan h alakohta.

⁴¹ Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 9 kohta.

103. Koska asetuksessa säädetään selkeästä veloitteesta tehdä kirjallinen sopimus, jos muuta asiaankuuluvaa oikeudellista asiakirjaa ei ole voimassa, sen puuttuminen rikkoo yleistä tietosuojasetusta.⁴² Sekä rekisterinpitäjä että henkilötietojen käsittelijä ovat vastuussa sen varmistamisesta, että käsittelyä säännellään sopimuksella tai muulla oikeudellisella asiakirjalla.⁴³ Jollei yleisen tietosuojasetuksen 83 artiklan säännöksistä muuta johdu, toimivaltainen valvontaviranomainen voi määrätä hallinnollisen sakon sekä rekisterinpitäjälle että henkilötietojen käsittelijälle kunkin yksittäistapauksen olosuhteet huomioon ottaen. Sopimukset, jotka ovat tulleet voimaan ennen yleisen tietosuojasetuksen soveltamisen alkamispäivää, olisi pitänyt saattaa ajan tasalle 28 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tällaisen päivityksen puuttuminen aikaisemman sopimuksen saattamiseksi yleisen tietosuojasetuksen vaatimusten mukaiseksi rikkoo 28 artiklan 3 kohtaa.

Yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukainen kirjallinen sopimus voidaan sisällyttää laajempaan sopimukseen, kuten palvelutasosopimukseen. Yleisen tietosuojasetuksen noudattamisen osoittamisen helpottamiseksi tietosuojaneuvosto suosittelee, että ne sopimuksen osat, joilla pyritään panemaan täytäntöön yleisen tietosuojasetuksen 28 artikla, osoitetaan selkeästi sellaisiksi yhdessä paikassa (esimerkiksi liitteessä).

104. Täyttääkseen sopimuksen tekemistä koskevan velvollisuuden **rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä voivat päättää neuvotella omasta sopimuksestaan**, joka sisältää kaikki pakolliset osat, **tai tukeutua kokonaan tai osittain mallisopimuslausekkeisiin 28 artiklan mukaisten velvoitteiden osalta**.⁴⁴

⁴² Kirjallisen järjestelyn olemassaolo (tai puuttuminen) ei kuitenkaan ole ratkaisevaa rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisen suhteen olemassaolon kannalta. Jos on syytä uskoa, että sopimus ei vastaa todellisuutta tosiasiallisen määräysvallan osalta, sopimus voidaan jättää huomiotta osapuolten väliseen suhteeseen ja suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn liittyvien tosiseikkojen analyysin perusteella. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisen suhteen voidaan sitä vastoin katsoa olevan olemassa ilman kirjallista käsittelysopimusta. Tämä merkitsisi kuitenkin yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan rikkomista. Lisäksi rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisen suhteen selkeän määritelmän puuttuminen voi tietyissä olosuhteissa aiheuttaa ongelman siitä, että oikeusperustaa, johon jokaisen käsittelyn olisi perustuttava, ei ole, esimerkiksi rekisterinpitäjän ja väitetyn henkilötietojen käsittelijän välisessä tietojen välittämisessä.

⁴³ Asetuksen 28 artiklan 3 kohtaa ei sovelleta ainoastaan rekisterinpitäjiin. Jos ainoastaan henkilötietojen käsittelijään sovelletaan yleisen tietosuojasetuksen alueellista soveltamisalaa, veloitetta sovelletaan suoraan ainoastaan henkilötietojen käsittelijään, ks. myös tietosuojaneuvoston suuntaviivat 3/2018 yleisen tietosuojasetuksen alueellisesta soveltamisalasta, s. 12.

⁴⁴ Yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 6 kohta. Tietosuojaneuvosto muistuttaa, että yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan noudattamiseksi käytettävät vakiosopimuslausekkeet eivät ole samoja kuin 46 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut vakiosopimuslausekkeet. Ensiksi mainitussa täsmennetään ja selvennetään, miten 28 artiklan 3 ja 4 kohdan säännökset täytetään, kun taas jälkimmäisissä säädetään asianmukaisista suojoitoimista silloin, kun henkilötietoja siirretään kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle, jos 45 artiklan 3 kohdan mukaista päätöstä ei ole tehty.

105. Komissio voi vaihtoehtoisesti hyväksyä vakiosopimuslausekkeitä⁴⁵ tai valvontaviranomainen voi hyväksyä ne yhdenmukaisuusmekanismien mukaisesti.⁴⁶ Nämä lausekkeet voisivat olla osa rekisterinpitäjälle tai henkilötietojen käsittelijälle 42 tai 43 artiklan nojalla myönnettyä sertifiointia.⁴⁷
106. Tietosuojaneuvosto haluaa selvittää, että rekisterinpitäjillä ja henkilötietojen käsittelijöillä ei ole velvollisuutta tehdä vakiosopimuslausekkeisiin perustuvaa sopimusta, eikä se ole välttämättä parempi kuin yksilöllisen sopimuksen neuvottelemineen. Molemmat vaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia tietosuojalainsäädännön noudattamiseksi erityisistä olosuhteista riippuen, kunhan ne täyttävät 28 artiklan 3 kohdan vaatimukset.
107. Jos osapuolet haluavat käyttää mallisopimuslausekkeitä, niiden sopimuksen tietosuojalausekkeiden on oltava samat kuin vakiosopimuslausekkeiden. Vakiosopimuslausekkeisiin jätetään usein tyhjiä kohtia osapuolten täytettäväksi tai vaihtoehtoja niiden valittaviksi. Kuten edellä mainittiin, vakiosopimuslausekkeet sisällytetään yleensä laajempaan sopimukseen, jossa kuvataan sopimuksen kohde, sen taloudelliset ehdot ja muut sovitut lausekkeet: osapuolet voivat lisätä uusia lausekkeitä (esimerkiksi sovellettava laki ja toimivalta), kunhan ne eivät ole suoraan tai välillisesti ristiriidassa vakiosopimuslausekkeiden⁴⁸ kanssa eivätkä heikennä tietosuoja-asetuksen ja EU:n tai jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädännön tarjoamaa suojaa.
108. Yksi osapuoli voi joskus laatia rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden väliset sopimukset yksipuolisesti. Se, mikä osapuoli tai mitkä osapuolet laativat sopimuksen, voi riippua useista tekijöistä, kuten osapuolten asemasta markkinoilla ja sopimusvallasta, niiden teknisestä asiantuntemuksesta sekä mahdollisuudesta käyttää oikeudellisia palveluja. Jotkin palveluntarjoajat esimerkiksi laativat yleensä vakio- tai yleiset ehdot, joihin sisältyy tietojenkäsittelysopimuksia.
109. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisessä sopimuksessa on noudatettava yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan vaatimuksia sen varmistamiseksi, että henkilötietojen käsittelijä käsittelee henkilötietoja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Tällaisessa sopimuksessa olisi otettava huomioon rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden erityiset vastuut. Vaikka 28 artiklassa luetellaan kohdat, joita on käsiteltävä kaikissa rekisterinpitäjien ja henkilötietojen

⁴⁵ Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 7 kohta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 7 kohta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 7 kohta. Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 7 kohta. Ks. tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto 1/2021 rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden välisistä vakiosopimuslausekkeista: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/edpb-edps-joint-opinion/edpb-edps-joint-opinion-12021-standard_fi.

⁴⁶ Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 8 kohta. Rekisteri valvontaviranomaisten ja tuomioistuinten päätöksistä, jotka koskevat yhdenmukaisuusmekanismilla käsiteltäviä kysymyksiä, mukaan lukien vakiosopimuslausekkeet yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan noudattamiseksi, on saatavilla täältä: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/register-for-decisions_fi.

⁴⁷ Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 6 kohta.

⁴⁸ Tietosuojaneuvosto muistuttaa, että samanasteinen joustavuus on sallittua silloin, kun osapuolet päättävät käyttää vakiosopimuslausekkeitä asianmukaisena suoja- tai siirto-keinana kolmansien osapuolien käyttöön yleisen tietosuoja-asetuksen 46 artiklan 2 kohdan c alakohdan tai 46 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 109 kappaleessa selvennetään, että ”Se, että rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä voi käyttää joko komission tai valvontaviranomaisen hyväksymiä tietosuoja-asetusta koskevia vakiolausekkeitä, ei saisi estää rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää sisällyttämästä tietosuoja-asetusta koskevia vakiolausekkeitä laajempaan sopimukseen, kuten henkilötietojen käsittelijän toisen henkilötietojen käsittelijän kanssa tekemään sopimukseen, eikä lisäämällä muita lausekkeitä tai toteuttamasta muita suoja- tai siirto-keinoja, kunhan ne eivät ole suoraan tai epäsuorasti ristiriidassa [–] vakiosopimuslausekkeiden kanssa eivätkä vaikuta rekisteröidyn perusoikeuksiin tai -vapauksiin. Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä olisi kannustettava tarjoamaan lisäsuojaa sopimusperusteisilla velvoitteilla, joilla täydennetään vakiosuojalausekkeitä.”

käsittelijöiden välisiä suhteita koskevissa sopimuksissa, siinä jätetään tilaa tällaisten sopimusten osapuolten välisille neuvotteluille. Joissakin tilanteissa rekisterinpitäjällä tai henkilötietojen käsittelijällä voi olla heikommat neuvotteluvaltuudet tietosuojasopimuksen mukauttamiseksi. Turvautuminen 28 artiklan (7 ja 8 kohdan) mukaisesti hyväksytyihin mallisopimuslausekkeisiin voi osaltaan tasapainottaa neuvottelukantoja ja varmistaa, että sopimukset ovat yleisen tietosuojasetuksen mukaisia.

110. Se, että sopimus ja sen yksityiskohtaiset liiketoimintaehdot laatii pikemminkin palveluntarjoaja kuin rekisterinpitäjä, ei sinänsä ole ongelmallista, eikä pelkästään sen perusteella voida päätellä, että palveluntarjoajaa olisi pidettävä rekisterinpitäjänä. Myöskään pienten rekisterinpitäjien sopimusvaltuuksien epätasapainoa suhteessa suuriin palveluntarjoajiin ei pitäisi pitää perusteena sille, että rekisterinpitäjä hyväksyy lausekkeitä ja sopimusehtoja, jotka eivät ole tietosuojalainsäädännön mukaisia, eikä se voi vapauttaa rekisterinpitäjää tietosuojavelvoitteistaan. Rekisterinpitäjän on arvioitava ehdot, ja jos se hyväksyy ne vapaasti ja käyttää palvelua, se on myös ottanut täyden vastuun yleisen tietosuojasetuksen noudattamisesta. Kaikista henkilötietojen käsittelijän ehdottamista muutoksista vakiomuotoisiin yleisiin ehtoihin sisältyviin tietojenkäsittelysopimukseen olisi ilmoitettava suoraan rekisterinpitäjälle, ja rekisterinpitäjältä olisi saatava hyväksyntä, ottaen huomioon, minkä verran henkilötietojen käsittelijällä on liikkumavaraa keinojen muiden kuin olennaisten elementtien suhteen (ks. edellä kohdat 40–41). Pelkkä näiden muutosten julkaiseminen henkilötietojen käsittelijän verkkosivustolla ei täytä 28 artiklan vaatimuksia.

1.3 Sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan sisältö

111. Ennen kuin keskitytään kaikkiin yleisessä tietosuojasetuksessa vahvistettuihin yksityiskohtaisiin vaatimuksiin, jotka koskevat sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan sisältöä, on tarpeen esittää joitakin yleisiä huomautuksia.
112. Vaikka asetuksen 28 artiklassa säädetty seikat muodostavat sen keskeisen sisällön, sopimuksen olisi oltava rekisterinpitäjälle ja henkilötietojen käsittelijälle keino selvittää tarkemmin, miten nämä keskeiset osatekijät pannaan täytäntöön yksityiskohtaisin ohjein. **Tietojenkäsittelysopimuksessa ei siksi pitäisi pelkästään toistaa yleisen tietosuojasetuksen säännöksiä:** sen sijaan siihen olisi sisällytettävä tarkempia, konkreettisia tietoja siitä, miten vaatimukset täytetään ja mitä turvallisuustasoa edellytetään käsittelysopimuksen kohteena olevan henkilötietojen käsittelyn osalta. Sopimusta koskevat neuvottelut ja sopimusehdot eivät suinkaan ole pelkkä muodollisuus, vaan ne tarjoavat mahdollisuuden täsmentää käsittelyä koskevia yksityiskohtia.⁴⁹ Yleisen tietosuojasetuksen mukaan ”rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelu sekä rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden velvollisuudet ja vastuut [--] edellyttää, että tässä asetuksessa säädetty vastuualueet jaetaan selkeästi”.⁵⁰
113. Samalla sopimuksessa olisi **otettava huomioon ”henkilötietojen käsittelijän erityistehtävät ja vastuualueet suoritettavan käsittelyn yhteydessä sekä rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin liittyvä riski”**.⁵¹ Yleisesti ottaen osapuolten välinen sopimus olisi laadittava kulloisenkin tietojenkäsittelytoiminnan perusteella. Ei esimerkiksi ole tarpeen asettaa erityisen tiukkoja suojauksia ja menettelyjä henkilötietojen käsittelijälle, jolle uskotusta käsittelytoiminnasta aiheutuu vain vähäisiä riskejä: vaikka kunkin käsittelijän on noudatettava asetuksessa säädettyjä vaatimuksia, toimenpiteet

⁴⁹ Ks. myös tietosuojaneuvoston lausunto 14/2019 Tanskan valvontaviranomaisen toimittamista sopimuslausekkeiden luonnoksista (yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 8 kohta), s. 5.

⁵⁰ Yleisen tietosuojasetuksen johdanto-osan 79 kappale.

⁵¹ Yleisen tietosuojasetuksen johdanto-osan 81 kappale.

ja menettelyt olisi mukautettava erityistilanteeseen. Sopimuksen on joka tapauksessa katettava kaikki 28 artiklan 3 kohdan osatekijät. Samalla sopimuksen olisi sisällettävä joitakin seikkoja, jotka voivat auttaa henkilötietojen käsittelijää ymmärtämään riskit, joita käsittelystä aiheutuu rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille: koska toiminto suoritetaan rekisterinpitäjän puolesta, rekisterinpitäjällä on usein syvällisempi käsitys käsittelystä aiheutuvista riskeistä, koska rekisterinpitäjä on tietoinen olosuhteista, joihin käsittely liittyy.

114. Sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan **vaadittavan sisällön** osalta tietosuojaneuvosto tulkitsee 28 artiklan 3 kohtaa niin, että siinä on esitettävä

- käsittelyn **kohde** (esimerkiksi korkean turvallisuustason laitokseen saapuvien ja sieltä lähtevien henkilöiden videovalvontatallenteet). Vaikka käsittelyn kohde on laaja käsite, se on muotoiltava riittävän yksityiskohtaisesti, jotta on selvää, mikä on käsittelyn pääasiallinen kohde
- käsittelyn **kesto**⁵²: tarkka ajanjakso tai sen määrittämisessä käytetyt perusteet olisi täsmennettävä; voitaisiin esimerkiksi viitata tietojenkäsittelysopimuksen keston
- käsittelyn **luonne**: käsittelyn yhteydessä suoritettujen toimien tyyppi (esimerkiksi: ”kuvaus”, ”tallentaminen”, ”kuvien arkistointi”, ...) ja käsittelyn **tarkoitus** (esimerkki: laittoman maahantulon havaitseminen). Kuvauksen olisi oltava kunkin käsittelytoimen osalta mahdollisimman kattava, jotta ulkopuoliset tahot (esim. valvontaviranomaiset) voivat ymmärtää henkilötietojen käsittelijälle uskotun käsittelyn sisällön ja riskit.
- **henkilötietojen tyyppi**: tämä olisi täsmennettävä mahdollisimman yksityiskohtaisesti (esimerkiksi: videokuvat henkilöistä, jotka tulevat laitokseen ja lähtevät sieltä). Ei riitä, että vain täsmennetään, että kyse on ”yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaisista henkilötiedoista” tai ”9 artiklan mukaisista erityisistä henkilötietoryhmistä”. Kun on kyse erityisistä tietoryhmistä, sopimuksessa tai säädöksessä olisi ainakin täsmennettävä, minkä tyyppisistä tiedoista on kyse, esimerkiksi ”terveystietoja koskevat tiedot” tai ”tiedot siitä, onko rekisteröity ammattiliiton jäsen”;
- **rekisteröityjen ryhmät**: tämäkin olisi ilmaistava melko tarkasti eritellen (esimerkiksi ”vierailijat”, ”työntekijät”, kuljetuspalvelut jne.)
- **rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet**: rekisterinpitäjän oikeuksia käsitellään tarkemmin seuraavissa kohdissa (esim. rekisterinpitäjän oikeus suorittaa tarkastuksia ja auditointeja). Rekisterinpitäjän velvollisuuksista esimerkkeinä voidaan mainita rekisterinpitäjän velvollisuus toimittaa henkilötietojen käsittelijälle sopimuksessa mainitut tiedot, antaa ja dokumentoida kaikki henkilötietojen käsittelijän suorittamaan tietojenkäsittelyyn liittyvät ohjeet, varmistaa ennen käsittelyä ja sen aikana, että henkilötietojen käsittelijä noudattaa yleisessä tietosuojasetuksessa säädettyjä velvoitteita, sekä valvoa käsittelyä muun muassa suorittamalla auditointeja ja tarkastuksia henkilötietojen käsittelijän kanssa.

115. Yleisessä tietosuojasetuksessa luetellaan tekijöitä, jotka on aina sisällytettävä sopimukseen, mutta saattaa olla tarpeen sisällyttää siihen muita merkityksellisiä tietoja riippuen käsittelyn asiayhteydestä ja riskeistä sekä mahdollisista sovellettavista lisävaatimuksista.

⁵² Käsittelyn kesto ei välttämättä vastaa sopimuksen kestoja (voi olla oikeudellisia velvoitteita säilyttää tiedot pitempään tai vähemmän aikaa).

1.3.1 Henkilötietojen käsittelijä saa käsitellä tietoja ainoastaan rekisterinpitäjän antamien dokumentoitujen ohjeiden mukaisesti (yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan a alakohhta)

116. Tarve täsmentää tämä velvoite erikseen johtuu siitä, että henkilötietojen käsittelijä käsittelee tietoja rekisterinpitäjän puolesta. Rekisterinpitäjien on annettava henkilötietojen käsittelijöilleen kuhunkin käsittelytoimeen liittyvät ohjeet. Tällaisiin ohjeisiin voivat kuulua henkilötietojen sallittu ja asiaton käsittely, yksityiskohtaisemmat menettelyt, tietojen turvaamiskeinot jne. Henkilötietojen käsittelijä ei saa käsitellä tietoja laajemmin kuin mitä rekisterinpitäjän antama ohjeistus kattaa. Henkilötietojen käsittelijä voi kuitenkin ehdottaa seikkoja, joista tulee osa annettuja ohjeita, jos rekisterinpitäjä hyväksyy ne.
117. Kun henkilötietojen käsittelijä käsittelee tietoja rekisterinpitäjän ohjeiden vastaisesti tai ylittää ne ja tämä merkitsee päätöstä, jolla määritetään käsittelyn tarkoitukset ja keinot, henkilötietojen käsittelijä rikkoo velvollisuuksiaan ja sitä pidetään jopa kyseisen käsittelyn rekisterinpitäjänä 28 artiklan 10 kohdan mukaisesti (ks. kohta 1.5 jäljempänä⁵³).
118. Rekisterinpitäjän antamat ohjeet on **dokumentoitava**. Tätä varten suositellaan, että sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan liitteeseen sisällytetään asiaankuuluva menettely ja malliasiakirja lisäohjeiden antamisesta. Vaihtoehtoisesti ohjeet voidaan antaa missä tahansa kirjallisessa muodossa (esim. sähköpostitse) ja missä tahansa muussa dokumentoidussa muodossa niin kauan kuin tällaisista ohjeista voidaan pitää kirjaa. Jotta vältettäisiin vaikeudet osoittaa, että rekisterinpitäjän ohjeet on dokumentoitu asianmukaisesti, tietosuojaneuvosto suosittelee, että ohjeet säilytetään yhdessä sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan kanssa.
119. Henkilötietojen käsittelijän velvollisuus pidättäytyä käsittelytoimista, jotka eivät perustu rekisterinpitäjän ohjeisiin, koskee myös henkilötietojen **siirtoa** kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle. Sopimuksessa olisi täsmennettävä kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille tehtäviä siirtoja koskevat vaatimukset ottaen huomioon yleisen tietosuojasetuksen V luvun säännökset.
120. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että rekisterinpitäjä kiinnittää asianmukaista huomiota tähän nimenomaiseen seikkaan erityisesti silloin, kun henkilötietojen käsittelijä siirtää joitakin käsittelytoimia muille henkilötietojen käsittelijöille ja kun henkilötietojen käsittelijällä on osastoja tai yksiköjä kolmansissa maissa. Jos rekisterinpitäjän ohjeissa ei sallita tietojen siirtämistä tai luovuttamista kolmansiin maihin, henkilötietojen käsittelijä ei saa antaa käsittelyä kolmannessa maassa olevalle alihankkijana toimivalle käsittelijälle eikä hän saa käsitellä tietoja EU:n ulkopuolisessa toimipaikassaan.
121. Henkilötietojen käsittelijä voi käsitellä muita kuin rekisterinpitäjän dokumentoitujen ohjeiden mukaisia tietoja, **kun henkilötietojen käsittelijän on käsiteltävä ja/tai siirrettävä henkilötietoja henkilötietojen käsittelijään sovellettavan EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännön perusteella**. Tämäkin määräys osoittaa, miten tärkeää tietojenkäsittelysopimuksista neuvottelemisen ja niiden laatimisen huolellisesti on, sillä jompikumpi osapuoli saattaa esimerkiksi tarvita oikeudellista neuvontaa tällaisten oikeudellisten vaatimusten olemassaolosta. Koska henkilötietojen käsittelijällä on velvollisuus ilmoittaa rekisterinpitäjälle tällaisista vaatimuksista ennen käsittelyn aloittamista, tämä on tehtävä hyvissä ajoin. Vain, jos henkilötietojen käsittelijää kielletään samassa (EU:n tai jäsenvaltion) lainsäädännössä ilmoittamasta rekisterinpitäjälle ”yleistä etua koskevista tärkeistä syistä”, tällaista tiedonantovelvollisuutta ei ole. Siirto tai luovuttaminen voidaan joka tapauksessa toteuttaa vain, jos se sallitaan unionin lainsäädännössä, myös yleisen tietosuojasetuksen 48 artiklan mukaisesti.

⁵³ Ks. II osan 1.5 kohta (”Jos henkilötietojen käsittelijä määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot”).

1.3.2 Henkilötietojen käsittelijän on varmistettava, että henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet noudattamaan salassapitovelvollisuutta tai heitä koskeva asianmukainen lakisääteinen salassapitovelvollisuus (yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan b alakohdta).

122. Sopimuksessa on mainittava, että henkilötietojen käsittelijän on varmistettava, että kaikki, joiden se sallii käsitellä henkilötietoja, ovat sitoutuneet toimimaan luottamuksellisesti. Tämä voi tapahtua joko erityisellä sopimuksella tai jo voimassa olevien lakisääteisten velvoitteiden perusteella.
123. Laaja käsite ”henkilöt, joilla on oikeus käsitellä henkilötietoja” kattaa myös työntekijät ja tilapäiset työntekijät. Henkilötietojen käsittelijän olisi yleisesti ottaen annettava henkilötiedot ainoastaan niiden työntekijöiden saataville, jotka todella tarvitsevat niitä suorittaakseen tehtäviä, joita varten rekisterinpitäjä on antanut henkilötietojen käsittelijälle toimeksiannon.
124. Luottamuksellisuutta koskevan sitoumuksen tai veloitteen on oltava ”asianmukainen” eli sen on tosiasiallisesti kiellettävä valtuutettua henkilöä paljastamasta luottamuksellisia tietoja ilman lupaa, ja sen on oltava riittävän laaja, jotta se kattaa kaikki rekisterinpitäjän puolesta käsiteltävät henkilötiedot sekä henkilötietojen käsittelyn edellytykset.

1.3.3 Henkilötietojen käsittelijän on toteutettava kaikki yleisen tietosuojasetuksen 32 artiklan (28 artiklan 3 kohdan c alakohdan) nojalla vaaditut toimenpiteet.

125. Asetuksen 32 artiklassa edellytetään, että rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä toteuttavat asianmukaiset tekniset ja organisatoriset turvatoimet. Vaikka tämä velvoite koskee jo suoraan henkilötietojen käsittelijää, jonka käsittelytoimet kuuluvat yleisen tietosuojasetuksen soveltamisalaan, velvollisuus toteuttaa kaikki 32 artiklassa vaaditut toimenpiteet on otettava huomioon rekisterinpitäjän tehtäväksi antamia käsittelytoimia koskevassa sopimuksessa.
126. Kuten edellä todettiin, käsittelysopimuksessa ei pitäisi pelkästään toistaa yleisen tietosuojasetuksen säännöksiä. Sopimuksessa on oltava tiedot tai siinä on viitattava tietoihin toteutettavista turvatoimenpiteistä, **henkilötietojen käsittelijän velvollisuudesta hankkia rekisterinpitäjän hyväksyntä ennen muutosten tekemistä** sekä turvatoimien säännöllisestä uudelleentarkastelusta sen varmistamiseksi, että ne soveltuvat riskeihin, jotka voivat muuttua ajan myötä. Sopimukseen sisällytettävistä turvatoimista koskevien tietojen on oltava niin yksityiskohtaisia, että rekisterinpitäjä voi arvioida toimenpiteiden asianmukaisuutta yleisen tietosuojasetuksen 32 artiklan 1 kohdan perusteella. Kuvaus on myös tarpeen, jotta rekisterinpitäjä voi täyttää yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 2 kohdan ja 24 artiklan mukaisen osoitusvelvollisuutensa henkilötietojen käsittelijälle määrättyjen turvatoimien osalta. Henkilötietojen käsittelijän vastaava velvoite auttaa rekisterinpitäjää ja asettaa saataville kaikki velvollisuuksien noudattamisen osoittamiseksi tarvittavat tiedot voidaan johtaa yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan f ja h alakohdasta.
127. Rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelijälle antamien, toteutettavien toimenpiteitä koskevien ohjeiden taso riippuu erityisistä olosuhteista. Joissakin tapauksissa rekisterinpitäjä voi antaa selkeän ja yksityiskohtaisen kuvauksen toteutettavista turvatoimista. Toisissa tapauksissa rekisterinpitäjä voi kuvailla saavutettavat vähimmäisturvallisuustavoitteet ja pyytää henkilötietojen käsittelijää ehdottamaan tiettyjen turvatoimenpiteiden toteuttamista. Rekisterinpitäjän on joka tapauksessa toimitettava henkilötietojen käsittelijälle kuvaus käsittelytoimista ja turvallisuustavoitteista (rekisterinpitäjän riskinarvioinnin perusteella) sekä hyväksyttävä henkilötietojen käsittelijän ehdottamat toimet. Tämä voitaisiin sisällyttää sopimuksen liitteeseen. Rekisterinpitäjä käyttää

päätösvaltaansa turvatoimien pääpiirteiden suhteen joko luettelemalla toimet nimenomaisesti tai hyväksymällä henkilötietojen käsittelijän ehdottamat toimet.

1.3.4 Henkilötietojen käsittelijän on noudatettava 28 artiklan 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja toisen henkilötietojen käsittelijän käytön edellytyksiä (yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan d alakohta).

128. Sopimuksessa on täsmennettävä, että henkilötietojen käsittelijä ei saa käyttää toista henkilötietojen käsittelijää ilman rekisterinpitäjän etukäteen antamaa kirjallista lupaa, sekä se, onko tämä lupa erityinen vai yleinen. Jos kyseessä on yleinen lupa, henkilötietojen käsittelijän on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti hyväksytyyn alihankkijana toimivan käsittelijän vaihtumisesta ja annettava rekisterinpitäjälle mahdollisuus vastustaa sitä. On suositeltavaa, että sopimuksessa esitetään tätä koskeva menettely. On huomattava, että henkilötietojen käsittelijän velvollisuus ilmoittaa rekisterinpitäjälle alihankkijana toimivan henkilötietojen käsittelijän vaihtumisesta merkitsee, että henkilötietojen käsittelijä ilmoittaa tällaisista muutoksista aktiivisesti tai merkitsee ne tiedoksi rekisterinpitäjälle.⁵⁴ Jos tarvitaan erityinen lupa, sopimuksessa olisi myös esitettävä menettely tällaisen luvan saamiseksi.
129. Kun henkilötietojen käsittelijä antaa toimeksiannon toiselle henkilötietojen käsittelijälle, näiden välillä on tehtävä sopimus, jossa määrätään samat tietosuojavelvoitteet kuin alkuperäiselle henkilötietojen käsittelijälle, tai näistä velvoitteista on oltava säädettyinä muussa unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisessa säädöksessä (ks. myös jäljempänä kohta 160). Tämä sisältää 28 artiklan 3 kohdan h alakohdan velvollisuuden sallia rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit sekä osallistua niihin.⁵⁵ Henkilötietojen käsittelijä on vastuussa rekisterinpitäjälle siitä, että muut henkilötietojen käsittelijät noudattavat tietosuojavelvoitteita (lisätietoja sopimuksen suositellusta sisällöstä jäljempänä kappaleessa 1.6⁵⁶).

1.3.5 Henkilötietojen käsittelijän on autettava rekisterinpitäjää asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä täyttämään rekisterinpitäjän velvollisuuden vastata pyyntöihin, jotka koskevat rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä (yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan e alakohta).

130. Samalla kun varmistetaan, että rekisteröityjen pyyntöjen käsittely on rekisterinpitäjän tehtävä, sopimuksessa on määrättävä, että henkilötietojen käsittelijällä on velvollisuus auttaa ”asianmukaisilla teknisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä mahdollisuuksien mukaan”. Tämän avun luonne voi vaihdella suuresti ”ottaen huomioon käsittelytoimen luonteen” ja sen, minkä tyyppistä toimintaa henkilötietojen käsittelijälle on annettu. Henkilötietojen käsittelijän antamaa apua koskevat yksityiskohdat olisi sisällytettävä sopimukseen tai sen liitteeseen.
131. Vaikka apu voi yksinkertaisesti tarkoittaa vastaanotettujen pyyntöjen nopeaa toimittamista ja/tai sen mahdollistamista, että rekisterinpitäjä voi suoraan poimia ja hallinnoida asiaankuuluvia henkilötietoja,

⁵⁴ Tältä osin ei esimerkiksi riitä, että henkilötietojen käsittelijä antaa rekisterinpitäjälle vain yleisen pääsyn alihankkijana toimivien henkilötietojen käsittelijöiden luetteloon, jota saatetaan päivittää ajoittain, viittaamatta erikseen kuhunkin uuteen suunniteltuun alihankkijana toimivaan henkilötietojen käsittelijään. Henkilötietojen käsittelijän on toisin sanoen aktiivisesti ilmoitettava rekisterinpitäjälle kaikista luetteloon tehtävistä muutoksista (erityisesti kaikista uusista suunnitelluista alihankkijana toimivista henkilötietojen käsittelijöistä).

⁵⁵ Ks. myös tietosuojaneuvoston lausunto 14/2019 Tanskan valvontaviranomaisen toimittamista sopimuslausekkeiden luonnoksista (yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 8 kohta), 9. heinäkuuta 2019, 44 kohta.

⁵⁶ Katso II osan kappale 1.6 (”Alihankkijana toimivat henkilötietojen käsittelijät”).

henkilötietojen käsittelijälle annetaan joissain tapauksissa täsmällisempiä teknisiä tehtäviä. Näin on erityisesti silloin, kun se pystyy poimimaan ja hallinnoimaan henkilötietoja.

132. On tärkeää muistaa, että vaikka yksittäisten pyyntöjen käytännön hallinnointi voidaan ulkoistaa henkilötietojen käsittelijälle, rekisterinpitäjä on vastuussa pyyntöjen toteuttamisesta. Sen vuoksi rekisterinpitäjän olisi arvioitava joko tapauskohtaisesti tai sopimuksessa henkilötietojen käsittelijälle ennen käsittelyn aloittamista annettujen selkeiden ohjeiden perusteella, ovatko rekisteröityjen pyynnöt hyväksyttäviä ja/tai täyttyvätkö yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Rekisterinpitäjä ei myöskään voi pidentää III luvussa vahvistettuja määräaikoja sillä perusteella, että henkilötietojen käsittelijän on toimitettava tarvittavat tiedot.

1.3.6 Henkilötietojen käsittelijä auttaa rekisterinpitäjää varmistamaan, että 32–36 artiklassa säädettyjä velvollisuuksia noudatetaan (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan f alakohta).

133. Sopimuksessa on vältettävä sitä, että pelkästään toistetaan nämä avustusvelvollisuudet: **sopimuksen olisi sisällettävä yksityiskohtaiset tiedot siitä, miten henkilötietojen käsittelijää pyydetään auttamaan rekisterinpitäjää täyttämään luetellut velvollisuudet.** Sopimuksen liitteisiin voidaan esimerkiksi lisätä menettelyjä ja mallilomakkeita, joiden avulla henkilötietojen käsittelijä voi toimittaa rekisterinpitäjälle kaikki tarvittavat tiedot.
134. Henkilötietojen käsittelijän tarjoaman avun tyyppi ja määrä voivat vaihdella suuresti *”ottaen huomioon käsittelyn luonteen ja henkilötietojen käsittelijän saatavilla olevat tiedot”*. Rekisterinpitäjän on ilmoitettava henkilötietojen käsittelijälle asianmukaisesti käsittelyyn liittyvästä riskistä ja muista seikoista, jotka voivat auttaa henkilötietojen käsittelijää täyttämään velvollisuutensa.
135. Erityisistä velvoitteista henkilötietojen käsittelijän velvollisuutena on ensinnäkin auttaa rekisterinpitäjää täyttämään velvollisuutensa toteuttaa asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet käsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi.⁵⁷ Tämä saattaa olla jossain määrin päällekkäistä sen vaatimuksen kanssa, jonka mukaan henkilötietojen käsittelijän on itse toteutettava riittävät turvatoimenpiteet sen käsittelytoimien kuuluessa yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Kyseessä on kuitenkin edelleen kaksi erillistä velvoitetta, koska toinen koskee henkilötietojen käsittelijän omia toimia ja toinen rekisterinpitäjän toimia.
136. Toiseksi henkilötietojen käsittelijän on autettava rekisterinpitäjää täyttämään velvollisuutensa ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksista valvontaviranomaiselle ja rekisteröidyille. Henkilötietojen käsittelijän on ilmoitettava rekisterinpitäjälle aina, kun se havaitsee henkilötietojen tietoturvaloukkauksen, joka vaikuttaa henkilötietojen käsittelijän tai alihankkijana toimivan käsittelijän laitteistoihin tai tietotekniikkajärjestelmiin, ja autettava rekisterinpitäjää saamaan tiedot, jotka on mainittava valvontaviranomaiselle annettavassa raportissa.⁵⁸ Yleisessä tietosuoja-asetuksessa edellytetään, että rekisterinpitäjä ilmoittaa tietoturvaloukkauksesta ilman aiheetonta viivytystä, jotta voidaan minimoida yksilöille aiheutuva haitta ja maksimoida mahdollisuus puuttua tietoturvaloukkaukseen asianmukaisella tavalla. Näin ollen myös henkilötietojen käsittelijän ilmoitus rekisterinpitäjälle olisi tehtävä ilman aiheetonta viivytystä.⁵⁹ Henkilötietojen käsittelijälle uskotun käsittelyn erityispiirteistä riippuen voi olla asianmukaista, että osapuolet sisällyttävät sopimukseen tietyn määräajan (esim. tuntimäärä), jonka kuluessa henkilötietojen käsittelijän olisi tehtävä ilmoitus

⁵⁷ Yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artikla.

⁵⁸ Yleisen tietosuoja-asetuksen 33 artiklan 3 kohta.

⁵⁹ Lisätietoja on suuntaviivoissa asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksen ilmoittamisesta, WP250.rev.01, 6.2.2018, s. 13–14.

rekisterinpitäjälle, sekä tällaisten ilmoitusten yhteyspisteen, menettelytavan ja rekisterinpitäjän odottaman vähimmäisisällön.⁶⁰ Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän väliseen sopimusjärjestelyyn voi myös sisältyä valtuutus ja vaatimus, jonka mukaan henkilötietojen käsittelijän on ilmoitettava tietoturvaloukkauksesta suoraan 33 ja 34 artiklan mukaisesti, mutta oikeudellinen vastuu ilmoituksesta säilyy rekisterinpitäjällä.⁶¹ Jos henkilötietojen käsittelijä ilmoittaa tietoturvaloukkauksesta suoraan valvontaviranomaiselle sekä ilmoittaa siitä rekisteröidyille 33 ja 34 artiklan mukaisesti, henkilötietojen käsittelijän on myös ilmoitettava siitä rekisterinpitäjälle ja toimitettava rekisterinpitäjälle jäljennökset ilmoituksesta ja rekisteröidyille annetuista tiedoista.

137. Henkilötietojen käsittelijän on lisäksi avustettava rekisterinpitäjää tarvittaessa tietosuoja koskevien vaikutustenarviointien tekemisessä sekä valvontaviranomaisen kuulemisessa, jos arvioinnin tulokset osoittavat, että olemassa on suuri riski, jota ei voida pienentää.
138. Avustamisvelvollisuus ei tarkoita vastuun siirtymistä, koska nämä velvollisuudet on asetettu rekisterinpitäjälle. Vaikka esimerkiksi henkilötietojen käsittelijä voi käytännössä tehdä tietosuoja koskevan vaikutustenarvioinnin, vastuu arvioinnin suorittamisesta on edelleen rekisterinpitäjällä⁶², ja henkilötietojen käsittelijän on ainoastaan avustettava rekisterinpitäjää ”tarvittaessa ja pyynnöstä”.⁶³ Näin ollen rekisterinpitäjän on tehtävä aloite tietosuoja koskevan vaikutustenarvioinnin tekemisestä, ei henkilötietojen käsittelijän.

1.3.7 Käsittelytoimien päätyttyä henkilötietojen käsittelijän on rekisterinpitäjän valinnan mukaan poistettava tai palautettava kaikki henkilötiedot rekisterinpitäjälle ja poistettava olemassa olevat jäljennökset (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan g alakohhta).

139. Sopimusehtojen tarkoituksena on varmistaa, että henkilötietoja suojataan asianmukaisesti sen jälkeen, kun ”käsittelyyn liittyvien palvelujen tarjoaminen” on päättynyt. Näin ollen rekisterinpitäjän on päätettävä, mitä henkilötietojen käsittelijän on tehtävä henkilötiedoille.
140. Rekisterinpitäjä voi päättää alussa kirjaamalla sopimukseen, poistetaanko henkilötiedot vai palautetaanko ne, tai ilmoittaa tästä henkilötietojen käsittelijälle hyvissä ajoin lähetettävällä kirjallisella ilmoituksella. Sopimuksessa tai muussa oikeudellisessa asiakirjassa olisi otettava huomioon rekisterinpitäjän mahdollisuus muuttaa valintaansa ennen käsittelyyn liittyvien palvelujen suorittamisen päättymistä. Sopimuksessa olisi täsmennettävä tällaisten ohjeiden antamista koskeva menettely.
141. Jos rekisterinpitäjä päättää, että henkilötiedot on poistettava, henkilötietojen käsittelijän on varmistettava, että poistaminen tapahtuu turvallisesti, myös yleisen tietosuoja-asetuksen 32 artiklan noudattamiseksi. Henkilötietojen käsittelijän olisi vahvistettava rekisterinpitäjälle, että poistaminen on toteutettu sovitussa aikataulussa ja sovitulla tavalla.

⁶⁰ Ks. myös tietosuojaneuvoston lausunto 14/2019 Tanskan valvontaviranomaisen toimittamista sopimuslausekkeiden luonnoksista (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 8 kohta), 9. heinäkuuta 2019, 40 kohta.

⁶¹ Suuntaviivat asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksen ilmoittamisesta, WP 250.rev.01, 6.2.2018, s. 14.

⁶² 29 artiklan mukainen tietosuojatyöryhmä, Ohjeet tietosuoja koskevasta vaikutustenarviointista ja keinoista selvittää ”liittykö käsittelyyn todennäköisesti” asetuksessa (EU) 2016/679 tarkoitettu ”korkea riski”, WP 248 rev.01, s. 14.

⁶³ Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 95 kappale.

142. Henkilötietojen käsittelijän on poistettava kaikki olemassa olevat kopiot tiedoista, paitsi jos EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännössä edellytetään niiden säilyttämisen jatkamista. Jos henkilötietojen käsittelijä tai rekisterinpitäjä on tietoinen tällaisesta lakisääteisestä vaatimuksesta, sen on ilmoitettava asiasta toiselle osapuolelle mahdollisimman pian.

1.3.8 Henkilötietojen käsittelijän on saatettava rekisterinpitäjän saataville kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen 28 artiklassa säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen osoittamista varten, ja sallii rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit, kuten tarkastukset (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan h alakohta).

143. Sopimuksessa on oltava yksityiskohtaiset tiedot siitä, kuinka usein ja miten henkilötietojen käsittelijän ja rekisterinpitäjän välisen tiedonkulun olisi tapahduttava siten, että rekisterinpitäjä saa täydelliset tiedot käsittelyn yksityiskohdista, jotka ovat merkityksellisiä yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen osoittamiseksi. Esimerkiksi henkilötietojen käsittelijän käsittelytoimia koskevien tietojen asiaankuuluvat osat voidaan jakaa rekisterinpitäjän kanssa. Henkilötietojen käsittelijän olisi annettava kaikki tiedot siitä, miten käsittely suoritetaan rekisterinpitäjän puolesta. Näihin tietoihin olisi sisällyttävä tiedot käytettyjen järjestelmien toiminnasta, turvatoimista, siitä, miten tietojen säilyttämistä koskevat vaatimukset täytetään, tietojen sijainnista, tiedonsiirroista, siitä, kenellä on pääsy tietoihin ja ketkä ovat tietojen vastaanottajia, henkilötietojen käsittelyssä käytettävistä alihankkijoista jne.
144. Sopimuksessa on myös esitettävä lisätietoja rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan kyvystä suorittaa tarkastuksia sekä velvollisuudesta osallistua niihin.

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään, että tarkastukset ja auditoinnit suorittaa rekisterinpitäjä tai rekisterinpitäjän valtuuttama kolmas osapuoli. Tällaisen tarkastustoiminnan tavoitteena on varmistaa, että rekisterinpitäjällä on kaikki tiedot sen puolesta suoritetusta käsittelystä ja henkilötietojen käsittelijän antamista takeista. Henkilötietojen käsittelijä voi ehdottaa tietyn auditoijan valintaa, mutta lopullinen päätös on jätettävä rekisterinpitäjälle yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan h alakohdan mukaisesti.⁶⁴ Lisäksi silloinkin, kun tarkastuksen suorittaa henkilötietojen käsittelijän ehdottama auditoija, rekisterinpitäjällä on oikeus kiistää tarkastuksen laajuus, menetelmät ja tulokset.⁶⁵

Osapuolten olisi tehtävä yhteistyötä vilpittömässä mielessä ja arvioitava, onko tarpeen tehdä auditointeja henkilötietojen käsittelijän tiloissa ja milloin sekä minkä tyyppinen tarkastus (etänä / paikan päällä / muu tapa tarvittavien tietojen keräämiseksi) on tarpeen ja soveltuu kussakin yksittäistapauksessa ottaen huomioon myös turvallisuusnäkökohdat; rekisterinpitäjä tekee tästä lopullisen valinnan. Tarkastuksen tulosten perusteella rekisterinpitäjän olisi voitava pyytää henkilötietojen käsittelijää toteuttamaan jatkotoimenpiteitä esimerkiksi havaittujen puutteiden korjaamiseksi.⁶⁶ Samoin olisi vahvistettava erityiset menettelyt, jotka koskevat henkilötietojen

⁶⁴ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto 1/2021 rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden välisistä vakiosopimuslausekkeista, 43 kohta.

⁶⁵ Ks. lausunto 14/2019 Tanskan valvontaviranomaisen toimittamista sopimuslausekkeiden luonnoksista (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 8 kohta), 43 kohta.

⁶⁶ Ks. lausunto 14/2019 Tanskan valvontaviranomaisen toimittamista sopimuslausekkeiden luonnoksista (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 8 kohta), 43 kohta.

käsittelijän ja rekisterinpitäjän suorittamaa alihankkijoina toimivien henkilötietojen käsittelijöiden tarkastusta (ks. jäljempänä 1.6 kohta⁶⁷).

145. Yleinen tietosuoja-asetus ei kata tarkastusten kustannusten jakamista rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välillä, ja siihen vaikuttavat kaupalliset näkökohdat. Asetuksen 28 artiklan 3 kohdan h alakohdassa edellytetään kuitenkin, että sopimukseen sisältyy henkilötietojen käsittelijän velvollisuus antaa kaikki rekisterinpitäjän käyttöön tarvittavat tiedot sekä velvollisuus sallia rekisterinpitäjän tai muun rekisterinpitäjän valtuuttaman auditoijan suorittamat auditoinnit ja osallistua niihin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sopimuspuolet eivät saisi sisällyttää sopimusehtoihin lausekkeita, joiden edellyttämät kustannukset tai palkkiot olisivat selvästi suhteettomia tai liiallisia, jolloin niillä jompikumpi sopimuspuoli pyrkisi välttämään niitä. Tällaiset lausekkeet tarkoittaisivatkin sitä, että 28 artiklan 3 kohdan h alakohdassa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia ei koskaan käytettäisi käytännössä ja että niistä tulisi puhtaasti teoreettisia, vaikka ne olisivat olennainen osa yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa tarkoitettuja tietosuojatakeita.

1.4 Tietosuojalainsäädännön vastaiset ohjeet

146. Yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelijän on välittömästi ilmoitettava rekisterinpitäjälle, jos hän katsoo, että ohjeistus rikkoo kyseistä asetusta tai muita unionin tai jäsenvaltion tietosuojasäännöksiä.
147. Henkilötietojen käsittelijällä on velvollisuus noudattaa rekisterinpitäjän ohjeita, mutta sillä on myös yleinen velvollisuus noudattaa lakia. Tietosuojalainsäädäntöä rikkova ohje näyttää aiheuttavan ristiriidan edellä mainittujen kahden velvollisuuden välillä.
148. Kun rekisterinpitäjälle on ilmoitettu, että jokin sen ohjeista saattaa olla tietosuojalainsäädännön vastainen, rekisterinpitäjän on arvioitava tilanne ja selvitettävä, onko ohje tosiasiallisesti tietosuojalainsäädännön vastainen.
149. Tietosuojaneuvosto suosittelee osapuolille, että ne neuvottelevat ja sopivat sopimuksessa seurauksista, joita aiheutuu henkilötietojen käsittelijän lähettämästä rikkomusta koskevasta ilmoituksesta ja siitä, jos rekisterinpitäjä ei ryhdy asiassa toimiin. Yksi esimerkki tästä olisi lauseke sopimuksen purkamisesta siinä tapauksessa, että rekisterinpitäjä pitää kiinni laittomasta ohjeesta. Toinen esimerkki on lauseke, joka koskee henkilötietojen käsittelijän mahdollisuutta keskeyttää kyseessä olevan ohjeen täytäntöönpano, kunnes rekisterinpitäjä vahvistaa tai peruuttaa ohjeensa tai muuttaa sitä⁶⁸.

1.5 Jos henkilötietojen käsittelijä määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot

150. Jos henkilötietojen käsittelijä rikkoo asetusta määrittämällä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, sitä pidetään kyseisen käsittelyn osalta rekisterinpitäjänä (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 10 kohta).

1.6 Alihankkijana toimivat käsittelijät

151. Tietojenkäsittelytoimia suorittaa usein suuri määrä toimijoita, ja alihankintaketjut ovat muuttumassa yhä monimutkaisemmiksi. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa otetaan käyttöön erityisiä velvoitteita, jotka tulevat voimaan, kun (alihankkijana toimiva) henkilötietojen käsittelijä päättää ottaa mukaan

⁶⁷ Katso II osan kappale 1.6 ("Alihankkijana toimivat henkilötietojen käsittelijät").

⁶⁸ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto 1/2021 rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden välisistä vakiosopimuslausekkeista, 39 kohta.

toisen toimijan ja lisätä näin ketjuun uuden lenkin antamalla henkilötietojen käsittelyä edellyttävää toimintaa sen tehtäväksi. Analyysi siitä, toimiiko palveluntarjoaja alihankkijana, olisi suoritettava edellä esitetyn henkilötietojen käsittelijän käsitettä koskevan kuvauksen mukaisesti (ks. edellä kohta 83).

152. Vaikka ketju voi olla melko pitkä, rekisterinpitäjä säilyttää keskeisen tehtävänsä käsittelyn tarkoituksen ja keinojen määrittämisessä. Yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 2 kohdassa säädetään, että henkilötietojen käsittelijä ei saa käyttää toisen henkilötietojen käsittelijän palveluksia ilman rekisterinpitäjän erityistä tai yleistä kirjallista ennakkolupaa (tämä sisältää myös sähköisessä muodossa olevan luvan). Kun kyse on yleisestä kirjallisesta luvasta, henkilötietojen käsittelijän on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kaikista suunnitelluista muutoksista, jotka koskevat muiden käsittelijöiden lisäämistä tai vaihtamista, ja annettava siten rekisterinpitäjälle mahdollisuus vastustaa tällaisia muutoksia. Molemmissa tapauksissa henkilötietojen käsittelijän on saatava rekisterinpitäjältä kirjallinen lupa ennen kuin henkilötietojen käsittely annetaan alihankkijana toimivan käsittelijän tehtäväksi. Arvioinnin ja alihankinnan hyväksymistä koskevan päätöksen tekemiseksi henkilötietojen käsittelijän on toimitettava rekisterinpitäjälle luettelo suunnitelluista alihankkijoista (kunkin osalta myös sijainti, aiottu tehtävä ja todisteet toteutetuista suojatoimista).⁶⁹
153. Kirjallinen ennakkolupa voi olla erityinen eli viitata tiettyyn alihankkijana toimivaan henkilötietojen käsittelijään tietyn käsittelytoimen osalta tiettyä ajankohtana, tai se voi olla yleinen. Tämä olisi täsmennettävä sopimuksessa tai muussa käsittelyä säätelevässä oikeudellisessa asiakirjassa.
154. Jos rekisterinpitäjä päättää hyväksyä tiettyjä alihankkijana toimivia käsittelijöitä sopimuksen allekirjoitushetkellä, sopimukseen tai sen liitteeseen olisi sisällytettävä luettelo hyväksytyistä alihankkijana toimivista käsittelijöistä. Luetteloa olisi tämän jälkeen pidettävä ajan tasalla rekisterinpitäjän antaman yleisen tai erityisen luvan mukaisesti.
155. Jos rekisterinpitäjä päättää antaa **erityisen luvan**, sen on ilmoitettava kirjallisesti, mihin alihankkijana toimivaan käsittelijään ja mihin käsittelytoimintaan se viittaa. Rekisterinpitäjän on annettava lisähyväksyntä mahdollisille myöhemmille muutoksille ennen niiden käyttöönottoa. Jos henkilötietojen käsittelijän erityistä lupaa koskevaan pyyntöön ei vastata asetetussa määräajassa, se olisi katsottava hylätyksi. Rekisterinpitäjän olisi tehtävä päätöksensä luvan myöntämisestä tai epäämisestä ottaen huomioon sen velvoite käyttää ainoastaan ”riittävät takeet” tarjoavia henkilötietojen käsittelijöitä (ks. kohta 1.1 edellä⁷⁰).
156. Vaihtoehtoisesti rekisterinpitäjä voi antaa alihankkijana toimivien käsittelijöiden käyttöä koskevan **yleisen luvan** (sopimuksessa, jonka liitteenä on luettelo alihankkijana toimivista käsittelijöistä), ja sitä olisi täydennettävä henkilötietojen käsittelijän valintaa ohjaavilla kriteereillä (esim. teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä, asiantuntemusta, luotettavuutta ja resursseja koskevat takeet)⁷¹. Tässä tapauksessa henkilötietojen käsittelijän on ilmoitettava rekisterinpitäjälle hyvissä ajoin kaikista alihankkijoina toimivien henkilötietojen käsittelijöiden suunnitelluista lisäyksistä ja vaihtamisista, jotta rekisterinpitäjällä on mahdollisuus vastustaa niitä.

⁶⁹ Nämä tiedot ovat tarpeen, jotta rekisterinpitäjä voi noudattaa yleisen tietosuojasetuksen 24 artiklan sekä 28 artiklan 1 kohdan, 32 artiklan ja V luvun säännöksiä.

⁷⁰ Ks. osa II – kappale 1.1 (”Henkilötietojen käsittelijän valinta”).

⁷¹ Tämä rekisterinpitäjän velvollisuus perustuu yleisen tietosuojasetuksen 24 artiklassa säädettyyn osoitusvelvollisuuden periaatteeseen ja velvollisuuteen noudattaa yleisen tietosuojasetuksen 28 artiklan 1 kohdan, 32 artiklan sekä V luvun säännöksiä.

157. Näin ollen suurin ero erityisten ja yleisten lupien tilanteiden välillä on se, miten rekisterinpitäjän vaikeneminen tulkitaan: yleistä lupaa koskevassa tilanteessa se, että rekisterinpitäjä ei vastusta asiaa asetetussa määräajassa, voidaan tulkita luvan antamiseksi.
158. Molemmissa tapauksissa sopimuksessa olisi oltava yksityiskohtaiset tiedot rekisterinpitäjän hyväksynnän tai vastalauseen määräajoista sekä siitä, miten osapuolet aikovat viestiä tästä aiheesta (esim. malliasiakirjat). Määräajan on oltava kohtuullinen, kun otetaan huomioon käsittelyn luonne, henkilötietojen käsittelijälle (ja alihankkijana toimivalle käsittelijälle) uskottujen toimintojen monimutkaisuus ja osapuolten välinen suhde. Lisäksi sopimuksessa olisi oltava yksityiskohtaiset tiedot rekisterinpitäjän vastalauseen jälkeisistä käytännön vaiheista (esim. aikataulu, jonka kuluessa rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän olisi päätettävä, lopetetaanko käsittely).
159. Riippumatta kriteereistä, joita rekisterinpitäjä ehdottaa palveluntarjoajien valitsemiseksi, henkilötietojen käsittelijä on edelleen täysin vastuussa rekisterinpitäjälle alihankkijana toimivan käsittelijän velvoitteiden täyttämistä (yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklan 4 kohta). Sen vuoksi henkilötietojen käsittelijän olisi varmistettava, että se ehdottaa alihankkijana toimivia käsittelijöitä, jotka antavat riittävät takeet.
160. Lisäksi jos henkilötietojen käsittelijä aikoo käyttää (hyväksyttyä) alihankkijana toimivaa käsittelijää, sen on tehtävä sen kanssa sopimus, jossa asetetaan samat velvoitteet kuin rekisterinpitäjä asettaa ensimmäiselle henkilötietojen käsittelijälle, tai velvoitteet on asetettava muussa säädöksessä EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Koko käsittelyketjua on säänneltävä kirjallisilla sopimuksilla. ”Samojen” velvoitteiden asettamista olisi tulkittava pikemminkin toiminnallisesti kuin muodollisesti: sopimuksessa ei tarvitse olla täsmälleen samoja sanoja kuin rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisessä sopimuksessa, mutta siinä olisi varmistettava, että velvoitteet ovat sisällöltään samat. Tämä tarkoittaa myös sitä, että jos henkilötietojen käsittelijä antaa alihankkijana toimivan käsittelijän tehtäväksi tietyn osan käsittelystä, johon joitakin velvoitteita ei voida soveltaa, tällaisia velvoitteita ei pitäisi sisällyttää oletusarvoisesti alihankkijana toimivan käsittelijän kanssa tehtyyn sopimukseen, koska tämä vain aiheuttaisi epävarmuutta. Esimerkiksi tietoturvaloukkaukseen liittyvissä velvoitteissa avustamisen osalta alihankkijana toimiva käsittelijä voisi ilmoittaa tietoturvaloukkauksesta suoraan rekisterinpitäjälle, jos kaikki kolme suostuvat siihen. Tällaisesta suorasta ilmoituksesta olisi kuitenkin ilmoitettava henkilötietojen käsittelijälle, ja sen olisi saatava jäljennös ilmoituksesta.

2 YHTEISREKISTERINPIDON SEURAUKSET

2.1 Yhteisrekisterinpitäjien vastuualueiden määrittäminen läpinäkyvällä tavalla yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi

161. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 1 kohdassa säädetään, että yhteisrekisterinpitäjien on määritettävä keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla kunkin vastuualue asetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamiseksi.
162. Yhteisrekisterinpitäjien on näin ollen määritettävä, kuka tekee mitäkin, ja päätettävä keskenään, kenen on suoritettava mitäkin tehtäviä, jotta voidaan varmistaa, että käsittely täyttää kyseiseen yhteiseen käsittelyyn sovellettavat yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset velvoitteet. Toisin sanoen velvoitteiden noudattamista koskeva vastuu on jaettava 26 artiklan 1 kohdassa käytetyn sanan ”kunkin” edellyttämällä tavalla. Tämä ei sulje pois sitä, että EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännössä saatetaan jo vahvistaa kullekin yhteisrekisterinpitäjälle tiettyjä vastuita. Jos näin on,

yhteisrekisterinpitäjiä koskevan järjestelyn olisi katettava myös kaikki muut velvollisuudet, jotka ovat tarpeen yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamisen varmistamiseksi ja joita ei käsitellä lainsäädännössä.⁷²

163. Näiden sääntöjen tavoitteena on varmistaa, että kun mukana on useita toimijoita, erityisesti monimutkaisissa tietojenkäsittely-ympäristöissä, vastuu tietosuojasääntöjen noudattamisesta jaetaan selkeästi, jotta vältetään henkilötietojen suojan heikentyminen ja negatiiviset toimivaltaristiriidat, joiden aiheuttamissa aukoissa jotkin velvoitteet eivät ole minkään käsittelyyn osallistuvan osapuolen vastuulla. Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että kaikki vastuut on jaettava tosiasiallisten olosuhteiden mukaan, jotta saadaan aikaan toiminnallinen sopimus. Tietosuojaneuvosto huomauttaa, että on tilanteita, joissa yhden yhteisrekisterinpitäjän vaikutusvalta ja sen tosiasiallinen vaikutus vaikeuttavat sopimuksen aikaansaamista. Nämä olosuhteet eivät kuitenkaan poista yhteisrekisterinpitäjyyttä, eikä niiden perusteella voida vapauttaa kumpaakaan osapuolta yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista velvoitteistaan.
164. Tarkemmin sanottuna 26 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että yhteisrekisterinpitäjien on määritettävä vastuualueensa (eli tehtävät) yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi *erityisesti* rekisteröityjen oikeuksien käytön ja 13 ja 14 artiklan mukaisten tietojen toimittamista koskevien tehtäviensä osalta, paitsi jos ja siltä osin kuin rekisterinpitäjiin sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä määritellään rekisterinpitäjien vastuualueet.
165. Tästä säännöksestä käy selvästi ilmi, että yhteisrekisterinpitäjien on määritettävä, kuka vastaa pyyntöihin, kun rekisteröidyt käyttävät yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan, ja annettava heille tietoja yleisen tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklan mukaisesti. Tällä tarkoitetaan ainoastaan osapuolten sisäisessä suhteessa sen määrittämistä, mitkä osapuolet ovat velvollisia vastaamaan mihin rekisteröityjen pyyntöihin. Riippumatta tällaisista järjestelyistä rekisteröity voi ottaa yhteyttä jompaankumpaan yhteisrekisterinpitäjään yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Ilmauksen "*erityisesti*" käyttö viittaa kuitenkin siihen, että mainitut velvoitteet eivät ole ainoita, joihin sovelletaan kunkin osapuolen tässä säännöksessä tarkoitettua velvoitteiden noudattamista koskevaa vastuunjakoja. Tästä seuraa, että vaatimusten noudattamista koskevien vastuiden jako yhteisrekisterinpitäjien kesken ei rajoitu 26 artiklan 1 kohdassa viitattuihin aiheisiin vaan ulottuu muihin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisiin rekisterinpitäjien velvoitteisiin. Yhteisrekisterinpitäjien on itse asiassa varmistettava, että yhteinen käsittely on kokonaisuudessaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista.
166. Tämän vuoksi yhteisrekisterinpitäjien olisi 26 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti tarkoitettujen vastuualueiden lisäksi otettava huomioon vaatimusten noudattamista koskevat toimenpiteet ja niihin liittyvät velvoitteet määrittäessään muun muassa seuraavat rajoittumatta niihin:
 - Yleisten tietosuojaperiaatteiden toteuttaminen (5 artikla)
 - Käsittelyn lainmukaisuus⁷³ (6 artikla)

⁷² Yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevassa järjestelyssä olisi joka tapauksessa käsiteltävä kattavasti kaikkia yhteisrekisterinpitäjien vastuita, myös niitä, jotka on jo vahvistettu asiaa koskevassa EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännössä, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisrekisterinpitäjien velvollisuutta asettaa saataville yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevan järjestelyn olennainen sisältö yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

⁷³ Vaikka yleinen tietosuoja-asetus ei estä yhteisrekisterinpitäjiä käyttämästä eri oikeusperustaa erilaisissa käsittelytoimissaan, on suositeltavaa käyttää tiettyyn tarkoitukseen samaa oikeusperustaa aina kun se on mahdollista.

- Turvatoimet (32 artikla)
 - Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittaminen valvontaviranomaiselle ja rekisteröidylle⁷⁴ (33 ja 34 artikla)
 - Tietosuoja koskevat vaikutustenarvioinnit (35 ja 36 artikla)⁷⁵
 - Henkilötietojen käsittelijän käyttö (28 artikla)
 - Tietojen siirtäminen kolmansiin maihin (V luku)
 - Yhteydenpidon järjestäminen rekisteröityihin ja valvontaviranomaisiin
167. Muita aiheita, joita voitaisiin harkita kyseessä olevan käsittelyn ja osapuolten aikomusten mukaan, ovat esimerkiksi rajoitukset, jotka koskevat henkilötietojen käyttöä johonkin yhteisrekisterinpitäjän toiseen tarkoitukseen. Tältä osin molemmilla rekisterinpitäjillä on aina velvollisuus varmistaa, että molemmilla on käsittelylle oikeusperusta. Joskus yhteisrekisterinpitäjätilanteessa toinen rekisterinpitäjä jakaa henkilötietoja toiselle rekisterinpitäjälle. Osoitusvelvollisuuden varmistamiseksi kullakin rekisterinpitäjällä on velvollisuus varmistaa, että tietoja ei käsitellä myöhemmin tavalla, joka on ristiriidassa niiden tarkoitusten kanssa, joita varten tiedot jakava rekisterinpitäjä alun perin keräsi ne.⁷⁶
168. Yhteisrekisterinpitäjillä voi olla tietty joustovara velvoitteiden jakamisessa ja kohdistamisessa välillään, kunhan ne varmistavat yleisen tietosuoja-asetuksen täysimääräisen noudattamisen tietyn käsittelyn osalta. Jakamisessa olisi otettava huomioon esimerkiksi se, mikä osapuoli on pätevä ja kykenee tehokkaasti varmistamaan rekisteröidyn oikeudet ja noudattamaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia asiaankuuluvia velvoitteita. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että eri velvoitteiden jakamiseksi tarvittavat tekijät ja sisäinen analyysi dokumentoidaan. Tämä analyysi on osa osoitusvelvollisuusperiaatteen mukaista dokumentaatiota.
169. Velvoitteita ei tarvitse jakaa tasan yhteisrekisterinpitäjien kesken. Tältä osin Euroopan unionin tuomioistuimien on äskettäin todennut, *”ettei yhteinen vastuu välttämättä merkitse henkilötietojen käsittelyyn osallistuvien eri toimijoiden samanlaista vastuuta”*.⁷⁷ Voi kuitenkin olla tapauksia, joissa kaikkia velvoitteita ei voida jakaa ja kaikkien yhteisrekisterinpitäjien on ehkä noudatettava samoja

⁷⁴ Ks. myös tietosuojaneuvoston suuntaviivat asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesta henkilötietojen tietoturvaloukkauksen ilmoittamisesta, WP 250.rev.01, joissa todetaan, että yhteisrekisterinpitäminen sisältyy *”sen määrittäminen, mikä osapuoli vastaa 33 ja 34 artiklan velvoitteiden noudattamisesta. Tietosuojatyöryhmä suosittaa, että yhteisrekisterinpitäjien väliset sopimusjärjestelyt sisältävät määräyksiä, joissa määritetään, mikä rekisterinpitäjä on johtavassa asemassa tai vastuussa yleisen tietosuoja-asetuksen tietoturvaloukkauksen ilmoittamista koskevien velvoitteiden noudattamisesta”* (s. 13).

⁷⁵ Ks. myös tietosuojaneuvoston ohjeet tietosuoja koskevasta vaikutustenarvioinnista, WP 248.rev01, joissa todetaan seuraavaa: *”Jos käsittelytoimeen osallistuu yhteisrekisterinpitäjiä, niiden on tarkasti määriteltävä kullekin erikseen kuuluvat velvollisuudet. Niiden laatimassa tietosuoja koskevassa vaikutustenarvioinnissa olisi määriteltävä, mikä osapuoli vastaa erilaisista riskien käsittelyyn ja rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien suojeluun suunnitelluista toimenpiteistä. Kunkin rekisterinpitäjän olisi ilmoitettava tarpeensa ja jaettava hyödyllisiä tietoja vaarantamatta salaisuuksia (esim. liikesalaisuuksien, henkisen omaisuuden, luottamuksellisten liiketietojen suojelu) tai paljastamatta haavoittuvuuksia”* (s. 7).

⁷⁶ Jokainen rekisterinpitäjän suorittama tietojen luovuttaminen edellyttää oikeusperustaa ja yhteensopivuuden arviointia riippumatta siitä, onko vastaanottaja erillinen rekisterinpitäjä vai yhteisrekisterinpitäjä. Toisin sanoen yhteisrekisterinpitäjä ei automaattisesti tarkoita sitä, että tiedot vastaanottava yhteisrekisterinpitäjä voisi käsitellä tietoja laillisesti myös muihin tarkoituksiin, jotka eivät kuulu yhteisen määräysvallan piiriin.

⁷⁷ Tuomio asiassa *Wirtschaftsakademie*, C-210/16, ECLI:EU:C:2018:388, 43 kohta.

yleisestä tietosuoja-asetuksesta johtuvia vaatimuksia ottaen huomioon yhteiskäsittelyn luonne ja asiayhteys. Esimerkiksi yhteisrekisterinpitäjien, jotka käyttävät jaettuja tietojenkäsittelyvälineitä tai -järjestelmiä, on varmistettava erityisesti käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatteen noudattaminen ja toteutettava asianmukaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan yhteisillä välineillä käsiteltävien henkilötietojen turvallisuus.

170. Toinen esimerkki on vaatimus, jonka mukaan kunkin yhteisrekisterinpitäjän on pidettävä kirjaa käsittelytoimista tai nimitettävä tietosuojavastaava, jos 37 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttyvät. Tällaiset vaatimukset eivät liity yhteiskäsittelyyn, vaan niitä sovelletaan niihin rekisterinpitäjinä.

2.2 Vastuunjako on tehtävä järjestelyllä

2.2.1 Järjestelyn muoto

171. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 1 kohdassa säädetään yhteisrekisterinpitäjien uutena velvoitteena, että rekisterinpitäjien olisi määritettävä vastuualueensa *”keskinäisellä järjestelyllä”*. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa ei määritellä tällaisen järjestelyn oikeudellista muotoa. Näin ollen yhteisrekisterinpitäjillä on vapaus sopia järjestelyn muodosta.
172. Lisäksi vastuunjako koskeva järjestely sitoo kaikkia yhteisrekisterinpitäjiä. Kukin niistä sopii keskinäisessä suhteessa olevansa vastuussa järjestelynsä sisältyvien velvoitteiden täyttämistä ja sitoutuu siihen.
173. Tämän vuoksi tietosuojaneuvosto suosittaa oikeusvarmuuden vuoksi, että vaikka yleisessä tietosuoja-asetuksessa ei edellytetä sopimusta tai muuta oikeudellista toimea, tällainen järjestely tehdään sitovan asiakirjan, kuten sopimuksen tai muun EU:n tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen, rekisterinpitäjiin sovellettavan sitovan oikeudellisen asiakirjan muodossa. Tämä toisi varmuutta, ja sitä voitaisiin käyttää osoittamaan avoimuutta ja vastuullisuutta. Jos järjestelyyn sisältyvää sovittua jaottelua ei noudateta, toinen rekisterinpitäjä voi sen sitovan luonteen ansiosta asettaa toisen vastuuseen siitä, mitä sopimuksessa todettiin sen vastuulle kuuluvaksi. Osoitusvelvollisuuden periaatteen mukaisesti sopimuksen tai muun oikeudellisen asiakirjan käyttö antaa yhteisrekisterinpitäjille mahdollisuuden osoittaa noudattavansa yleisessä tietosuoja-asetuksessa niille asetettuja velvoitteita.
174. Tapa, jolla vastuualueet eli tehtävät jaetaan kunkin yhteisrekisterinpitäjän kesken, on ilmaistava järjestelyssä selkeällä ja yksinkertaisella kielellä.⁷⁸ Tämä vaatimus on tärkeä, koska sillä varmistetaan oikeusvarmuus ja vältetään mahdolliset ristiriidat paitsi yhteisrekisterinpitäjien välisissä suhteissa myös suhteissa rekisteröityihin ja tietosuojaviranomaisiin.
175. Jotta osapuolten välinen vastuunjako voitaisiin määritellä paremmin, tietosuojaneuvosto suosittelee, että järjestelyssä annetaan myös yleisiä tietoja yhteiskäsittelystä, erityisesti käsittelyn kohteesta ja tarkoituksesta, henkilötietojen tyypistä ja rekisteröityjen ryhmistä.

2.2.2 Velvollisuudet rekisteröityjä kohtaan

176. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetään useista yhteisrekisterinpitäjien velvollisuuksista rekisteröityjä kohtaan:

⁷⁸ Kuten yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 79 kappaleessa todetaan, *“(--) rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden velvollisuudet ja vastuut esimerkiksi valvontaviranomaisten suorittaman seurannan ja niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteydessä edellyttää, että tässä asetuksessa säädetty vastuualueet jaetaan selkeästi, myös silloin kun rekisterinpitäjä määrittää käsittelyn tarkoitukset ja keinot yhdessä muiden rekisterinpitäjien kanssa”*.

Järjestelyssä on otettava asianmukaisesti huomioon yhteisrekisterinpitäjien roolit ja suhteet rekisteröityihin

177. Näiden ohjeiden 2.1 jaksossa esitetyn lisäksi on tärkeää, että yhteisrekisterinpitäjät selventävät järjestelyssä rooliaan, ”erityisesti” rekisteröityjen oikeuksien käytön ja 13 ja 14 artiklan mukaisten tietojen toimittamista koskevien tehtäviensä osalta. Yleisen tietosuojasetuksen 26 artiklassa korostetaan näiden erityisvelvoitteiden merkitystä. Yhteisrekisterinpitäjien on sen vuoksi järjestettävä ja sovittava, miten ja kenen toimesta tiedot toimitetaan sekä miten ja kuka vastaa rekisteröidyn pyyntöihin. Riippumatta tätä erityiskohtaa koskevan järjestelyn sisällöstä rekisteröity voi ottaa yhteyttä jompaankumpaan yhteisrekisterinpitäjään käyttääkseen 26 artiklan 3 kohdan mukaisia oikeuksiaan, kuten jäljempänä selitetään tarkemmin.
178. Tavan, jolla nämä velvoitteet on määritetty järjestelyssä, olisi kuvattava perustana olevan yhteiskäsittelyn todellisuutta ”asianmukaisesti”, toisin sanoen todenmukaisesti. Jos esimerkiksi vain yksi yhteisrekisterinpitäjistä on yhteydessä rekisteröityihin yhteistä käsittelyä varten, kyseisellä rekisterinpitäjällä on paremmat mahdollisuudet tiedottaa rekisteröidyille ja mahdollisesti vastata heidän pyyntöihinsä.

Järjestelyn keskeisten osien on oltava rekisteröidyn saatavilla

179. Tällä säännöksellä pyritään varmistamaan, että rekisteröity on tietoinen ”järjestelyn keskeisistä osista”. Rekisteröidyille on esimerkiksi oltava täysin selvää, mikä rekisterinpitäjä toimii yhteyspisteenä rekisteröidyn oikeuksien käyttämisessä (vaikka hän voi käyttää oikeuksiaan suhteessa kuhunkin yhteisrekisterinpitäjään ja sitä vastaan). Velvoite saattaa järjestelyn keskeiset osat rekisteröityjen saataville on tärkeä, jos kyseessä on yhteisrekisterinpitäjyys, jotta rekisteröity voi tietää, mikä rekisterinpitäjistä on vastuussa mistäkin.
180. Yleisessä tietosuojasetuksessa ei täsmennetä, mitä käsitteen ”järjestelyn keskeiset osat” olisi katettava. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että keskeisiin osiin kuuluisivat vähintään kaikki 13 ja 14 artiklassa tarkoitetut tietoelementit, joiden olisi oltava jo rekisteröidyn saatavilla, ja kunkin elementin osalta olisi täsmennettävä, mikä yhteisrekisterinpitäjä on vastuussa määräysten noudattamisen varmistamisesta näiden elementtien osalta. Järjestelyn keskeisissä osissa on ilmoitettava myös yhteyspiste, jos sellainen on nimetty.
181. Tapaa, jolla tällaiset tiedot on annettava rekisteröidyn saataville, ei täsmennetä. Toisin kuin yleisen tietosuojasetuksen muissa säännöksissä (kuten käsittelyn selostetta koskevassa 30 artiklan 4 kohdassa tai hyväksytyjen käytännesääntöjen kokoamista koskevassa 40 artiklan 11 kohdassa), 26 artiklassa ei säädetä, että tietojen olisi oltava saatavilla ”pyynnöstä” tai ”julkisesti asianmukaisilla tavoilla”. Näin ollen yhteisrekisterinpitäjien on päätettävä tehokkaimmasta tavasta saattaa järjestelyn keskeiset osat rekisteröityjen saataville (esim. yhdessä 13 tai 14 artiklan tietojen kanssa, tietosuojaselosteessa tai mahdolliselle tietosuojavastaavalle tai mahdollisesti nimetylle yhteyspisteelle esitettävästä pyynnöstä). Yhteisrekisterinpitäjien olisi varmistettava, että tiedot toimitetaan johdonmukaisesti.

Järjestelyn yhteydessä voidaan nimetä rekisteröidyille yhteyspiste

182. Asetuksen 26 artiklan 1 kohdassa säädetään yhteisrekisterinpitäjien mahdollisuudesta nimetä järjestelyn yhteydessä rekisteröidyille tarkoitettu yhteyspiste. Tällainen nimeäminen ei ole pakollista.
183. Jos rekisteröidyt saavat tiedon yhdestä tavasta ottaa yhteyttä mahdollisiin yhteisrekisterinpitäjiin, he saavat tietää, keneen he voivat ottaa yhteyttä kaikissa henkilötietojensa käsittelyyn liittyvissä

kysymyksissä. Lisäksi se antaa useille yhteisrekisterinpitäjille mahdollisuuden koordinoita tehokkaammin suhteitaan ja viestintäänsä rekisteröityihin nähden.

184. Näistä syistä ja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten rekisteröityjen oikeuksien käytön helpottamiseksi tietosuojaneuvosto suosittaa, että yhteisrekisterinpitäjät nimeävät tällaisen yhteyspisteen.
185. Yhteyspiste voi olla tietosuojavastaava, jos sellainen on, luottamusmies (järjestäytymättömien yhteisrekisterinpitäjien tapauksessa) tai mikä tahansa muu yhteyspiste, josta tietoja voi saada.

Järjestelyn ehdoista riippumatta rekisteröidyt voivat käyttää oikeuksiaan suhteessa kuhunkin yhteisrekisterinpitäjään ja sitä vastaan.

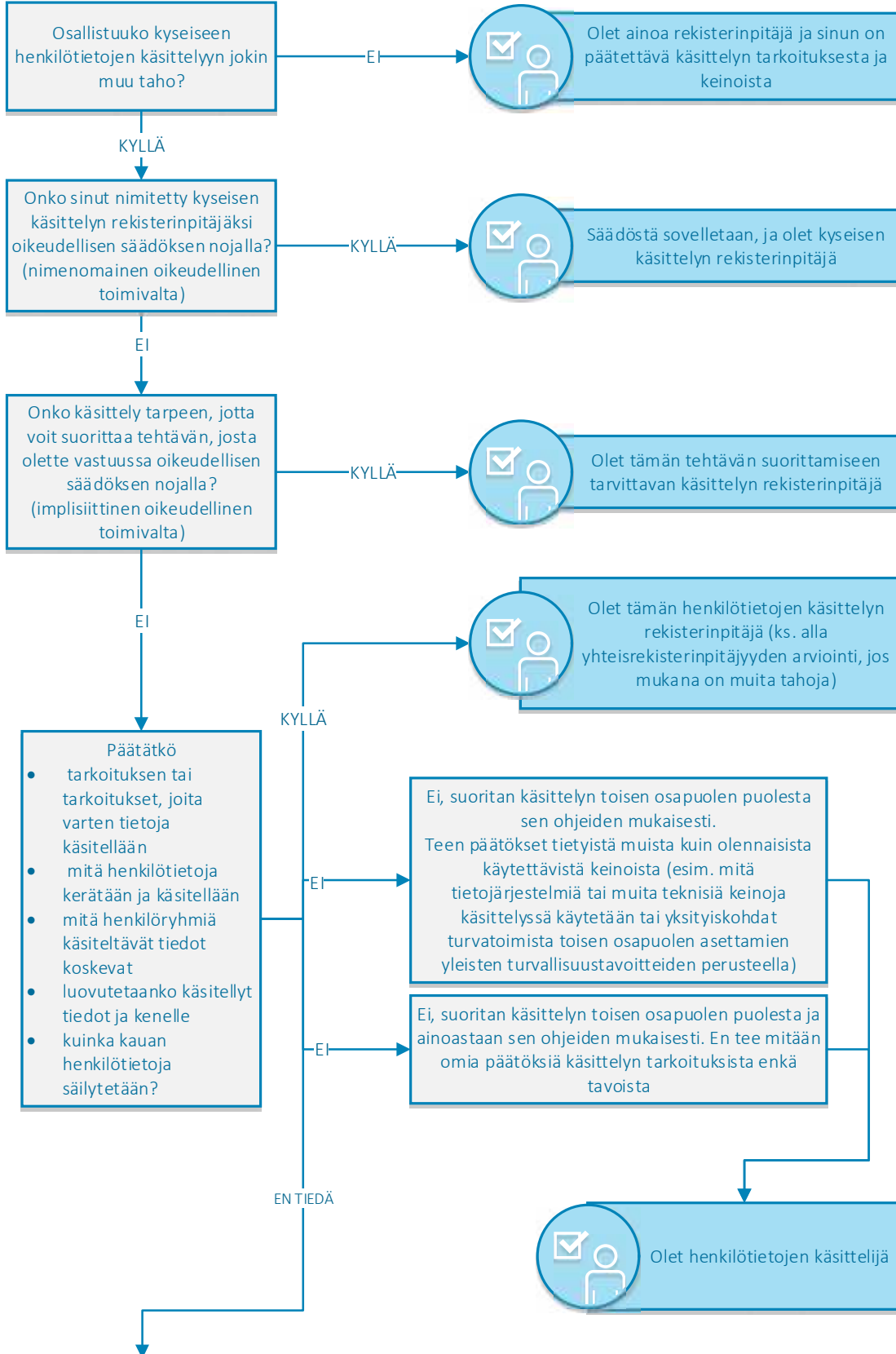
186. Yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaan järjestelyn ehdot eivät sido rekisteröityä, ja hän voi käyttää asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin yhteisrekisterinpitäjään ja sitä vastaan.
187. Esimerkiksi jos on kyse eri jäsenvaltioihin sijoittautuneista yhteisrekisterinpitäjistä tai jos vain yksi yhteisrekisterinpitäjistä on sijoittautunut unioniin, rekisteröity voi halutessaan ottaa yhteyttä joko siihen rekisterinpitäjään, joka on sijoittautunut hänen vakinaisen asuinpaikkansa tai työpaikkansa jäsenvaltioon, tai muualle EU:hun tai ETA:an sijoittautuneeseen rekisterinpitäjään.
188. Vaikka järjestelyssä ja sen olennaisissa osissa mainitaan yhteyspiste, joka vastaanottaa ja käsittelee kaikkien rekisteröityjen pyynnöt, rekisteröidyt voivat silti itse valita toisin.
189. Sen vuoksi on tärkeää, että yhteisrekisterinpitäjät järjestävät etukäteen järjestelyssään, miten ne hallinnoivat vastauksia pyyntöihin, joita he voivat saada rekisteröidyltä. Tältä osin on suositeltavaa, että yhteisrekisterinpitäjät välittävät vastaanotetut pyynnöt muille vastuussa oleville rekisterinpitäjille tai nimetylle yhteyspisteelle, jotta ne voidaan käsitellä tehokkaasti. Rekisteröidyn velvoittaminen ottamaan yhteyttä nimettyyn yhteyspisteeseen tai vastuussa olevaan rekisterinpitäjään aiheuttaisi rekisteröidylle kohtuuttoman rasitteen, mikä olisi vastoin tavoitetta helpottaa yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisten oikeuksien käyttöä.

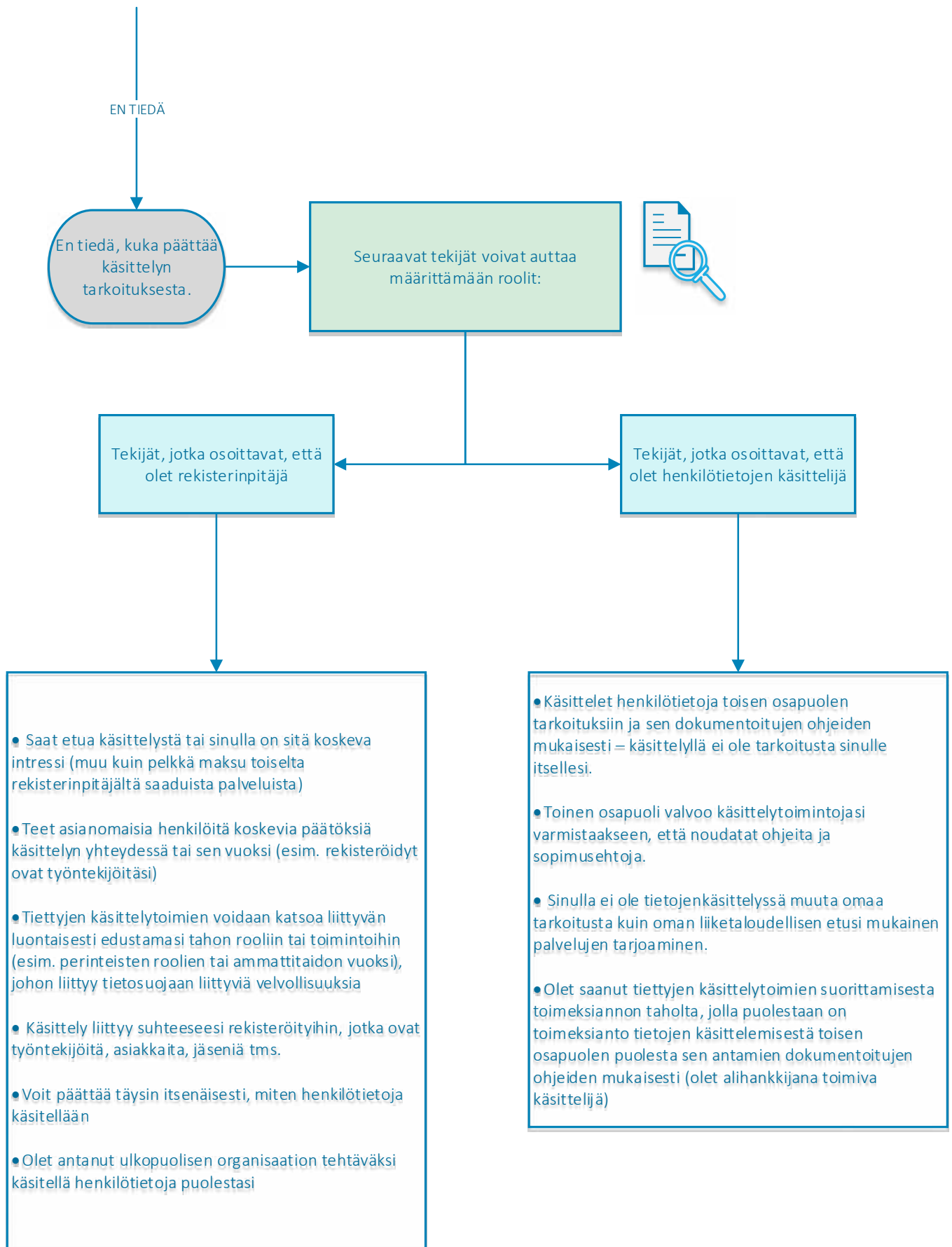
2.3 Veloitteet tietosuojaviranomaisia kohtaan

190. Yhteisrekisterinpitäjien olisi määritettävä järjestelyssä tapa, jolla ne ovat yhteydessä toimivaltaisiin tietosuojaviranomaisiin. Tällainen viestintä voisi kattaa yleisen tietosuoja-asetuksen 36 artiklan mukaisen mahdollisen kuulemisen, henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittamisen ja tietosuojavastaavan nimittämisen.
191. On syytä muistaa, että järjestelyn ehdot eivät sido tietosuojaviranomaisia sen suhteen, onko osapuolia pidettävä yhteisrekisterinpitäjinä, eivätkä myöskään nimetyn yhteyspisteen suhteen. Sen vuoksi viranomaiset voivat ottaa yhteyttä mihin tahansa yhteisrekisterinpitäjään käyttääkseen 58 artiklan mukaisia valtuuksiaan yhteiskäsittelyn osalta.

Liite I – Vuokaavio rekisterinpitäjän, henkilötietojen käsittelijän ja yhteisten rekisterinpitäjien käsitteiden soveltamiseksi käytännössä

Huomautus: jotta kunkin asiaan liittyvän tahon roolia voidaan arvioida asianmukaisesti, on ensin yksilöitävä kyseessä oleva henkilötietojen käsittely ja sen tarkka tarkoitus. Jos mukana on useita tahoja, on tarpeen arvioida, määritetäänkö tarkoitukset ja keinot yhdessä, jolloin kyseessä on yhteinen rekisterinpitäjä.

Yhteisrekisterinpitäjyys – jos olet rekisterinpitäjä ja muut osapuolet osallistuvat henkilötietojen käsittelyyn:

